

„Angela Merkel német kancellár hihetetlenül természetes megszólalása azal zárul, hogy nem szabad megfélemlíteni azokról, akik a világ legszegényebb országaiból kívánnak a mi jóléti társadalmunkba bebocsátást kérni. Joachim Gauck államelnök sok keresztény politikai dilemmáját fogalmazza meg, amikor a »teológiai igen« és a »politikai nem« egymásmellettségéről szól.”
Idegenek vagy angyalok ▶ 3. oldal

„Elkészült az *Evangelikus templomok* című sorozatunk is, bemutatva nem csupán a templomokat, de a történelem során egy-egy település életében az evangélikusság közösséget formáló, megtartó erejét is.”
A szerkesztő emlékei ▶ 5. oldal

„Ha magamban a krisztusi jelzőhöz női megfelelőt társítok, csak rá tudok gondolni.”
Nagymamám hagyatéka ▶ 6. oldal

Evangelikus kancionálé ▶ 6. oldal
Bach-hét a Deák téren ▶ 7. oldal
„Isten legyen Önnel...” ▶ 7. oldal
Földön járva – égre nézve ▶ 8. oldal
Portré Portisch Lajosról ▶ 9. oldal
Melléklet: ÚTTÁRS – magyar evangéliumi lap

A stuttgarti Kastély tér (Schlossplatz) – a 35. német protestáns egyházi napok nyitó istentiszteleteinek egyik helyszíne

Imádság az üldözött keresztényekért

▶ A szenvedő és üldözött keresztényekért szállt az ima június 7-én a budai Gellérthegyen. A Magyar Evangéliumi Szövetség – Aliansz szervezésében többek között református, evangélikus, baptista, metodista, pünkösdistá gyülekezetekből érkezettek könyörgöttek együtt megkülönböztetésben és valós életveszélyben élő testvéreikért a magyar történelemben elsőként között vértanúhalált szenvedett Gellért püspök emlékművénél.

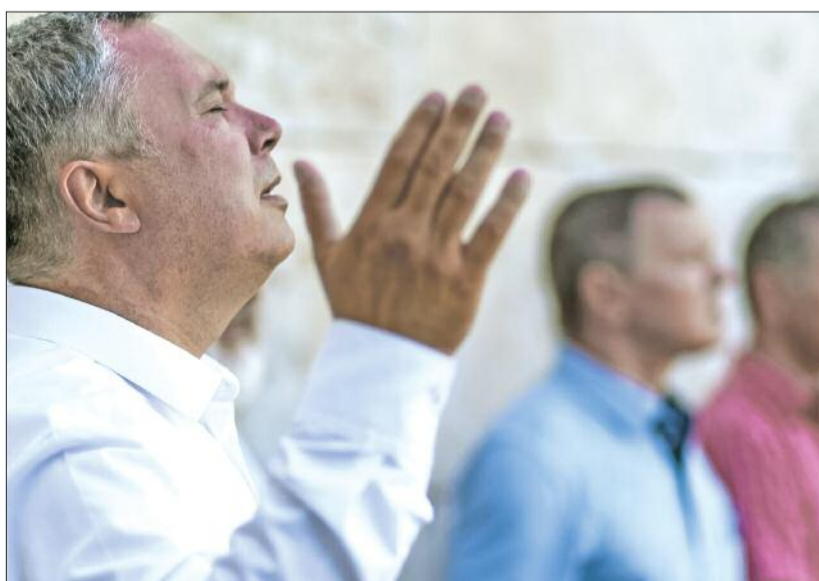
„A mai közös imádság jeladás, kiállítás és tanúságtétel az Úr gondviselő szeretetéről” – mondta köszöntőjében és kezdő imájában az Aliansz elnöke, Szeverényi János. „Gyűlöli a gonosz mindazokat, akik követik Krisztust, és tiszta szívvel hordják magukban Isten képét. Harctéren élünk ezen a földön, de az Úrral együtt har-

colunk, és ő a győztes” – mutatott rá egyházunk országos missziói lelkésze, hogy nemcsak Afrikában és Ázsiában dühöng a keresztényüldözés, hanem a világ minden pontján meg kell küzdeni a gonosz erővel.

Több keresztényt öltek meg a 20. században, mint az azt megelőző tizenkilencben összesen, a 21. században pedig a kereszténység vált a leginkább üldözött vallássá – válaszolt az üldözöttek általános helyzetét az Aliansz főtájkára. Horváth István szavai után az afrikai és az ázsiai országokban élő Krisztus-hívók fenyegetettségét mutatta be rövid blokkokban egy-egy felszólaló. Külön kitértek Irakra, Szíriára, Iránra és Pakisztánra. Szó esett az Európába menekültek helyzetéről, valamint a bicskei menekültmisszióról is.

Az imaalkalmon részt vett a Kárpátaljai Református Egyházkerület esperese, Sérés János, aki Ukrajnát is könyörgésébe foglalta. Az imákat énekekkel köttették össze az egybegyűltek. A kiscsoportos imádkozás után Hecker Frigyes nyugalmazott metodista szuperintendens áldása zárta a közös fohászkodást.

■ WALKÓ ÁDÁM

KALOCSAI RICHÁRD FELVÉTELE

Számvető napok

■ T. PINTÉR KÁROLY

Legkésőbb hétfő esti lapzártánk idejére reménység szerint mindahány magyar visszatért a Kárpát-medencébe Stuttgartból, az idén június 3–7. között megrendezett német protestáns egyházi napokról. Reménység szerint épségben, egészségben és – reménység szerint – hitben megerősödve.

„Mindahányunk” létszáma alighanem elérte a félezret (Magyarországról háromszáznyolcvan jelentkezők előzetesen, s a Magyarországi Evangélikus Egyháznak történetesen mindhárom püspöke jelen volt az eseményen), tisztes cseppként a száz-négy országból érkezett mintegy ötezer vendég tengerében.

Ha magunkhoz számoljuk még az ötnapos rendezvénysorozatra regisztrált 94 ezer német állampolgárt, akkor nem nehéz hitelt adni a hivatalos statisztikának, miszerint a 35. *Deutscher Evangelischer Kirchentag* szerda esti nyitó istentiszteletén és az azt követő gyertyafényes programokon – a helybéliekkel és a nem regisztrált vendégekkel egyetemben – közel negyedmillióan vettek részt Baden-Württemberg tartomány fővárosának három központi terén.

Alighanem Európa legnagyobb keresztény összejövelele tehát a *Reinold von Thadden-Trieglaff* és barátai által 1949-ben alapított és a hamar megmutatkozott népszerűség hatására két évente megrendezett protestáns fesztiva. (A jövőre már századik jubileumát jegyző katolikus „testvérrendezvény” általában jóval kevesebbet vonz, de azért jó, ha tudjuk, hogy például Dél-Korea egyik protestáns gyülekezetében az összlétszám a vasárnapi istentiszteleteken meghaladja a félmilliót...)

Ahol nyitó és záró istentisztelet keretezi a programokat, ott két forrása nagy valószínűséggel biztosan akad a lelki töltkezésnek. Stuttgartban azonban még további 2500 (!) alkalomra invitált a vaskos „műsorfüzet”. Hogy ennek hány százaléka közvetített biblikus, evangéliumi tartalmat, nehezen számolható ki. Ám úgy hisszük, fogékony lelkek már magának e nyüzsgő keresztény kavalkádnak a hangulatából töltkezhetnek.

Az *Evangelikus Élet* következő számában megkíséreljük ugyan felvillantani a 35. német protestáns egyházi napok néhány főbb elemét (mostani számunkban erre csak *Fabiny Tamás* püspök vállalkozott a 3. oldalon található *Égtájéoló* rovatban), e hasábkon viszont inkább személyes (meg)érintettségünkről szeretnénk még röviden írni.

„Hogy bölcs szívhez jussunk” – ez a 90. zsoltár 12. versén alapuló mondat volt a *Kirchentag* idején mottója. Ez azonban a „hivatalos” magyar fordítás, a városszerte piros-fehér színben pompázó plakátokon (miként minden egyéb reklámhordozón) a *damit*

wir klug werden felirat volt olvasható, amelynek – szó szerinti fordításban – az „ahhoz, hogy okossá váljunk” felelne meg, tekintettel arra, hogy a bölcsességre a németnek is van külön szava (*Weisheit*).

Nem szeretném azt a látszatot kelteni, mintha versenyképes német nyelvtudás birtokában lennék, de

„Ahol nyitó és záró istentisztelet keretezi a programokat, ott két forrása nagy valószínűséggel biztosan akad a lelki töltkezésnek. Stuttgartban azonban még további 2500 (!) alkalomra invitált a vaskos „műsorfüzet”.

hogy ez a lutheri fordításból eredeztetett „ferdítés” másoknak is gondot okozott, arra bizonyos, hogy az alapigével több előadás, textusmagyarító alkalom is foglalkozott, összefüggéseiben mélyítve el tartalmát. Nekünk, magyaroknak az okostelefonok térhódításától függetlenül sem lehet közömbös a különbségtétel, hisz manapság az a menő, aki valami „okosságát” művel.

Salamon azonban nem „okosság”, hanem bölcsességet kért az Úrtól, és reménykedjünk benne, hogy számunkra még nemcsak e fogalom mélyebb tartalma, hanem a szívvel való összefüggése is minden további nélkül értelmezhető...

Stuttgartban, ahol egyébként már negyedik alkalommal rendeztek protestáns napokat, s ahol egykor meghatározó volt a pietista lelkiségű közösség, a záró istentisztelet igehirdetője, *Nora Steen* hildesheimi evangélikus lelkész szintén ebben a kontextusban hangsúlyozta mindnyájunk személyes felelősségét egy békességes világ megteremtése érdekében.

Istenre figyelő, útmutatására hallgató szívvel valóban lehetnek békekövetek a keresztények, ám hitünk gyakorlásának, felelősségteljes cselekedeteinknek a színtere legtöbbször esetében persze szűkre szabott. Ráadásul a hit – mint arra az egyik nyitó istentiszteleten szintén egy lelkész – a magdeburgi *Renata Höpner* mutatott rá a tíz száz példázatára utalva – „nem ruházható át”. A remény, a hit ajándéka valóban nem osztható meg – de ennek birtokosaként másokat is „megfertőzhetünk”. Feltéve, hogy hívó életünkkel valóban vonzó példaként tudunk szolgálni...

Jó volt szembesülni ezzel a kihívással már a nyitó istentiszteleten. Valahogy másképp közlekedett a *Kirchentag* tízezreket mozgó sokadalomban az, aki a zsoltáros fohászával indult a különböző minőségű élmények, információk zuhatagába: „Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (Zsolt 90,12)

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy igéd hallgatása örömforsrá számunkra. Tudhatjuk, hogy lehajszol hozzánk, mert fontosak vagyunk neked. Remélhetjük, hogy közeledben megváltozik, megújul az életünk. Nem csak azt tarthatjuk szem előtt, ami éppen most fontos nekünk. Te megnyithatod értelmünket, szívünket, egész életünket országod titka előtt, hogy mindennél fontosabb legyen számunkra hívásod és a találkozás veled. Jézusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Köszönjük, hogy evangéliumod hangzik szerte a világban. Kérünk, ne szegje kedvünket a tanuskodásban sem eredménytelenség, sem környezetünk közömbössége, sem a világban egyre gyakoribb keresztényüldözés vagy saját erőtlenségünk. Imádkozunk, hogy azokhoz is jusson el evangéliumod, akik még nem ismerik kegyelmed jó hírét és életet újító erejét. Add, hogy ők is keressék országodat. Jézusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Imádkozunk a hétköznapiok hajszájában életkedvüket, életcéljukat vesztett embertársainkért. Adj nekik áldott találkozásokat, jó beszélgetéseket, hogy újra értelmet nyerjen életük. Imádkozunk a munkájukat elvesztett és munkát kereső testvéreinkért. Őrizd meg őket a reménytelenségtől. Tedd őket rugalmasá, találékonnyá a keresésben. Jézusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Imádkozunk hozzád gyermekeinkért, fiataljainkért, pedagógusainkért, akik már nagyon várták a tanév végét. Hálát adunk a tanítás és tanulás minden öröméért. Adj nekünk tartalmas, üdítő nyári szünetet. Áldd meg egyházunk, gyülekezeteink táborait, hogy a te magvetéseddé lehessen minden együtt töltött idő! Állíts meg minket hétköznapi rutinunkban! Hadd csodálkozzunk rá teremtett világod, közvetlen környezetünk, embertársaink szépségére! Jézusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Hallgass meg, Urunk, mutasd meg rajtunk szereteted hatalmát, hogy megtapasztalhatóan épüljön közöttünk országod a te Fiaid, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SEMPER REFORMANDA

„Ez a szentség tehát olyan gázló, híd, ajtó, hajó és hordágy, amelyen és amelyen keresztül ebből a világból az örök életbe megyünk át. Ezért függ minden a hittől: mert aki nem hisz, hasonló az olyan emberhez, aki vízzen akar átkelni, de annyira meg van rémülve, hogy nem bízik a hajóban, s ezért ott marad, és sohasem üdvözülhet, mert nem mer felülni és átkelni. Ez az érzékes gondolkodásnak és a gyakorlatlan hitnek a következménye: ez teszi olyan keservessé a halál Jordánján való átkelést, az ördög pedig ugyancsak rettentő módon táplálja ezt.”

▶ **Luther Márton:**

Krisztus valóságos szent testének sacramentumáról (Wiczián Dezső fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – LK 14,15–24

Még van hely!

Gyere! Gyertek! Jöjjen mindenki! Diákkoromban sokat stopoltam. Egyszer metsző hidegben álltam a városból kivezető forgalmas főút szélén. Intenzívebben integettem az egyedül vezetőknél meg a tágasabb járműveknek, de természetesen minden autónak kitétem jobb kezemet kinyújtva, hüvelykujjamat felfelé mutattam. Sorra húztak el mellettem a bizalmatlan sofőrök, akiknek autójában bőven elfértem volna, és egyre jobban átfagytam. Aztán amikor már majdnem feladtam a reményt, megállt mellettem egy tele kisbusz. Kiszólt az anyósülésen ülő: „Még van hely! Gyere!” Boldogság.

A 2011-es Csillagpontot („reformátusok Szélerősítője”) ugyanott rendezték, ahol az ideit fogják: a tatai olimpiai edzőtáborban. Az a nyár borzasztóan esős volt, a találkozót négy napjából három teljes napon át ömlött az eső. Így az egyik este a nagyszínpadon meghirdetett koncertre (*Bolyki Brothers*) is egy csarnokban került sor, ami ugyan nem kicsi, de tűzvédelmi szabályok miatt maximálva volt a beengedhető létszám. Meglehetősen hosszán álltam sorban barátommal, és az előttem kigyózó sort látva azt hittem, hogy a limit már bőven betelik előttünk. Aztán amikor odaértünk a kapuhoz, ezt kiáltották: „Még van hely! Gyertek!” Boldogság.

„Készít majd a Seregek Ura ezen a hegyen minden népnek lakomát zsíros falatokból, lakomát újborkból, zsíros, velős falatokból, letisztult újborkból. Ezen a hegyen leveszi a leplet, amely ráborult minden népre, és a takarót, amely betakart minden nemzetet. Véget vet a halálnak örökre! Az én Uram, az Úr letörli a könnyet minden arcról. Leveszi népérel a gyalázatot az egész földön. – Ezt ígérte az Úr! Ezt mondják azon a napon: Itt van a mi Istenünk, benne reménykedtünk, hogy megszaba-

dít minket. Itt van az Úr, benne reménykedtünk, vigadjunk, és örüljünk szabaddításának!” (Ézs 25,6–9) – „Még van hely! Jöjjen mindenki!” Boldogság.

Vacsoraszokások. Az ókori Palesztinában mindig meghatározott számú vendéget hívtak meg egy nagy vacsorára. Annak alapján készítették el az ételt, hogy hányan fogadták el a meghívást. Ezekkel a számokkal kalkuláltak: egy csirke 2–4 vendégnek elég, egy kacsa 5–8 főnek, egy bárány 10–15-nek, egy birka 15–35-nek, míg egy borjú 35–75 embernek. Azaz a hús mennyisége és fajtája is függött attól, hányan fogadták el a meghívást. Ha pedig már leölték az állatot, azt hamar el kellett fogyasztani, nehogy megromoljon. Így különösen is tiszteletlennek számított, ha valaki az utolsó pillanatban mondta le a meghívást. Szintén tiszteletlennek számított a fordítottja, ha valaki meghívás nélkül akart volna részt venni egy vacsorán.

A példázatunkban olvasható második (!) hívás pedig csak azt erősíti meg a már előzőleg elfogadott első (!) meghívás után, hogy minden készen van. A megfelelő mennyiségű étel megfőtt, az asztal terítve, a visszajelzések alapján az emberek tudnak róla, már csak el kell jönniük. Azoknak, akikkel számoltak.

A kifogások és vágyak. Ma sem vesz, de akkor sem vett senki úgy földet, hogy előtte meg ne nézte volna. Ökröt meg főleg nem. A meglehetősen zárt közösségben az esküvő, illetve a vele járó (többnapos) lakodalmi ténye is biztosan ismert volt, valószínűleg, hogy ugyanarra a napra szerveztek volna egy nagy vacsorát. A lényeg, hogy mindhárom kifogás meglehetősen nagy sértés a meghívó számára. Túl

azon, hogy tiszteletlen, még hazugság is, de legalábbis csúsztatás.

Érdekes kifejezés az „egyőtől egyig”. Ez azt jelentheti, hogy mindenki mentegőzni kezdett? Nem csak az a három, akiről szó van? A párhuzamos szinoptikus helyen olvasható „sokan vannak az elhívottak, de kevesen a választottak” (Mt 22,14) mondat értelmezésével együtt ezt valószínűsíthetjük.

Mi mennyire vagyunk jók kifogások keresésében? Természetesen a jelenleg általánosan érvényes. Nem csak a vasárnapi istentiszteletre kell gondolni, hogy azért nem megyek el, mert a húslevesnek valamikor meg kell főni, vagy akkor tudom megkapálni a kertemet. A meghívás az Isten országában való közösségre szól, amit Jézus mutatott meg teljes valójában. Akarok-e oda tartozni? Szeretném-e ezt a kapcsolatot?

Ez az egyik kulcsa ennek a példázatnak. Többet jelent-e a személyközi kapcsolat (barátság, tisztelet stb.) a meghívó gazdával, mint az éppen aktuális gazdasági tevékenységem (vásárlás, beruházás stb.) vagy éppen személyes életem változásainak (lásd házasság) következményei? Befolyásolják-e ezek úgy a gazdával való kapcsolatot, hogy hazudni (csúsztatni) is képesek vagyunk rájuk?

„**Kényszerítés bejönni mindenkit!**” Ennek a parancsnak a végrehajtásáról nem olvasunk a példázatban. Elhangzik, de a beteljesülését nem jegyezték fel. Talán azért, mert ez nem egy konkrét (és lezárt!) csoport, amely számára kiterjeszti a gazda a meghívást, hanem egy folyamatosan bővíthető kör. Akkor is az volt, és azóta is az: még van hely!

Van, akinek csak szólni kell, és jön. Van, akit egy kicsit jobban kell győzködni, mindenesetre jön.

Van, akit kényszeríteni kell, azaz hitetlenkedése ellenére kell meggyőzni.

A példázat nyilvánvalóvá teszi, hogy senki nem megy be a mennyek országába Isten meghívása nélkül. Ez a

A VASÁRNAP IGÉJE

meghívás szólhatott az izraeli vezetőknek, akik nem jöttek el. Szólhatott a város szegényeinek és csonkabonkainak is, akik még Izrael házához tartoztak, és szólhatott azoknak a pogányoknak is, akik az utak kereszteződéséinél álltak. És szólhat ma nekünk is.

A kényszerítés szó meglehetősen erősen hangzik, de fontos látni, hogy ez nem erőszakos térítésre szólít fel, hanem – mivel azokról van szó, akik az országúton jártak, és a fal mellett ácsorogtak – megérteti velük, hogy bizony nem tréfálnak a szolgák a meghívással, hanem komolyan gondolja a gazda.

Amikor az élet forgatagában sodródunk, és közömbösen szemléljük mások erőfeszítéseit, akkor eszünkbe sem jut, hogy Istennel is törődünk. A kiterjesztett meghívás örömhíre éppen az, hogy ő viszont törődik velünk. Jézus azért mondta ezt a példázatot, mert erre szeretne volna felnyitni mindenki szemét. Még ezeknek a hitetlenkedő embereknek is, hogy az Isten országának üzenete nekik is szól: Krisztus akkori és mai szolgáinak őket is meg kell győzniük arról, hogy Isten szereti őket.

Úgy adjuk át a meghívást, ha hirdetjük az evangéliumot. Hirdessük hát: még van hely! Boldogság.

■ MESTERHÁZY BALÁZS

Imádkozunk! Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy van hely nálad, hálásak vagyunk azért, hogy még mindig van hely nálad. Kérünk, engedd, hogy minél többen felismerhessük azt, hogy a veled való kapcsolat fontosabb, mint mindennapi nyűgeink, görcseink. Add, hogy ezt tudjuk szem előtt tartani, és – akaratod szerint – minden más megadathat nekünk. Amen.

„Nem olyan-e az én igém, mint a tűz?”

▶ **Ahogy az előző számunkban jeleztük, a nyári időszakban mi is kirándulunk. Ezen a héten Mendelssohn oratóriuma, az Elias első részének második felével ismerkedünk meg. A Karmel-hegyi istenitélet történetét 1KíR 18 alapján követhetjük; a szöveggönyvet próféták szavai és zsolttárversek egészítik ki.**

Felix Mendelssohn Bartholdy levelezéséből kiderül, hogy lenyűgözte őt Illés személye. Azt kívánta, bárcsak az ő idejében is élne ilyen próféta: erős és igyekvő, de dühös, haragos és komor is. Vajon mi meghalljuk-e a figyelmeztetést, ha hamis isteneket követünk? Mendelssohn jól ismerte a két nagy barokk zeneszerző, *Georg Friedrich Händel* és *Johann Sebastian Bach* műveit. Nagy kórustablóiban a händeli oratórium, a reflektáló, korárszerű tételekben a Bach-passiók hangját, tétel-típusait eleveníti föl, és tölti meg romantikus tartalommal.

Illés történetét ott folytatjuk, hogy évekig tartó szárazság után ismét megszólal: „Amint igaz, hogy él a Seregek Ura, akinek szolgálatában állok: most, a harmadik esztendőben meg akarok jelenni Ahábnál, és az Úr ismét esőt ad a földre.” (1KíR 18,15 nyomán) A recitativóval váltakozó kórustételben Illés próféta és Aháb király párbeszéde zajlik a nép előtt. „Te vagy az, Izrael megrontója?” (1KíR 18,17) „Nem én rontottam meg Izraélt, hanem te és a te atyád háza, mert elhagytátok az Úr parancsolatait, és te a Baalokat követtél. Most azért üzenj, gyűjtsd ide hozzá az egész Izraélt a Karmel-hegyre, meg a Baal négyezerötven prófétáját az Asérá négyezerötven prófétájával együtt,

akik Jezábel asztaláról élnek” (1KíR 18,17–19) „Akkor meglátjuk, hogy az Úr-e az Isten.” (1KíR 18,39 nyomán)

„I, Baal prófétái, válaszlatok egy bikát, de tüzet ne gyűjtsatok, és hívjátok segítségül a ti istenetek nevét, és én is segítségül hívom az Úr nevét: Amelyik isten tüzzel felel, az az Isten.” (1KíR 18,23–24 nyomán) Először tehát Baal prófétái hívják istenüket. A három kórustétel egyre nagyobb feszültséget hordoz, mert Baal nem válaszol. Illés gúnyolódva biztatja a tömeget: „Kiáltatok hangosabban, hiszen isten ő! Talán elmelkedik, vagy félrement, vagy úton van, vagy talán alszik, és majd fölébred.” (1KíR 18,27)

Baal prófétái reggeltől délig, majd déltől az áldozat idejéig kiáltoztak, révületbe estek, véresre vagdosták magukat, de válasz nem érkezett. Ekkor Illés magához hívja a népet, és így imádkozik: „Uram, Ábrahámnak, Izsáknak és Izraélnek Isten! Hadd tudják meg a mai napon, hogy te vagy az Isten Izraelben, én pedig a te szolgád vagyok, és mindezt a te parancsodra tettem! Felelj nekem, Uram, felelj nekem, haad tudja meg ez a nép, hogy te, az Úr; vagy az Isten, és te fordítsd vissza szívüket!” (1KíR 18,36–37)

A próféta áriáját koralszerű kvar-tett követi, soronként zenekari közjá-

tékokkal (ez volt a templomi énekítés gyakorlata Mendelssohn idejében, így komponálta meg *Richard Wagner* is *A niürnbergi mesterdalnokok* kezdetét): „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi sohasem, hogy ingadozzon az igaz.” (Zsolt 55,23) „Mert szereteted az égig ér” (Zsolt 108,5), „és senki se szégyenül meg, aki benned reménykedik” (Zsolt 25,3 nyomán).

Illés tűzért fohászokodik. A nép ámulva és rettegéssel kiált fel: „A tűz! Lecsapott a tűz! A lángok fölemész-tették az áldozatot! Esetek arcra! Az Úr az Isten, az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Isten, és nincsenek rajta kívül más istenek!” (1KíR 18,38–39 nyomán)

Az istenbizonyíték után igazi öszö-vetségi jelenet következik: Illés lemészároltatja Baal prófétáit. Áriája az ítélő Istent állítja élénk: „Nem olyan-e az én igém, mint a tűz – így szól az Úr –, vagy mint a sziklazúzó pöröly?” (Jer 23,29) Az alt ariosója a bűnösöket siratja: „Jaj nekik, mert elhagytak engem! Pusztulás vár rájuk, mert elpártoltak tőlem! Én megváltanám őket, de ők hazugságot beszélnek rólam.” (Hós 7,13)

Tűz és víz – mindkettőre szükség van. A következő jelenetben – recitativo kórossal – Óbadjáhu kéri Illést: „Segíts népeden, Isten ember! Mert nincs senki a népek bálványai között, aki esőt tudna adni; így az ég sem tud záport zúdítani; mindazt egyedül Isten teheti.” (Jer 14,22 nyomán) Illés fohászokodik az Úrhoz segítségért, az ég megnyitására. Ezután *háromszor* mondja egy fiúnak: „Tekints a tenger felé, hogy az Úr meghallotta-e imámat?”

CANTATE

(1KíR 18,43 nyomán) A fiú *háromszor* válaszolja, hogy nem lát semmit.

Illés újabb imádsága után a fiú így szól: „Egy kis felhő emelkedik a tengerből, mint egy ember tenyere; viharfelhők és szél sötétítik az eget, erősebben és erősebben zúg.” (1KíR 18,44–45 nyomán) A nép és Illés örvendezve kiált fel: „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!” (Zsolt 106,1) A háláadás a táncos lüktetésű, ujjongó zárókórusban teljesedik ki: „Hála neked, Isten, te megitatod a szomjas földet! A folyók növekednek, növekszik zűgásuk. A folyók hatalmasak válnak, és fenségesen morajlanak. De még náluk is fenségesebb az Úr a magasságban.” (Zsolt 93,3–4 nyomán)

A *Youtube-on* többféle verzióban is meghallgatható Mendelssohn oratóriuma. Most azt az előadást ajánljuk, amely meggrázó és meghatározó élmény e sorok írójának életében azóta, amióta németországi tanulmányútja során megismerte: <https://www.youtube.com/watch?v=ZPSWuN5BZho>. A muzeális felvétel 1968-ban készült; a lipcei Gewandhaus zenekarát és a rádiókórust *Wolfgang Sawallisch* vezényli, Illés prófétát *Theo Adam* személyesíti meg.

Vajon hogyan reagálnak Illés csodatettére az ellenségei? Milyen következményekkel jár ez a próféta életére nézve? Ez tudhatjuk meg a jövő héten.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Anyá, leány, társ?

Zsinati fórum az egyházközségek jogi státusáról

► **Közösség, gyülekezet, egyházközség, jogi személy? címmel zsinati fórumot tartottak június 6-án a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében. A különböző egyházközségi formák jogi személyiségének szabályozásáról szóló törvényjavaslat koncepciójának megvitatására az ország számos pontjáról érkeztek gyülekezeti felügyelők és lelkészek.**

Jogállásukat, státusukat tekintve a Magyarországi Evangélikus Egyház önkormányzatai igencsak vegyes képet mutatnak. Az egyházközségek és részeik jogi személyiségét szabályozó új törvény meghozatalában kétségkívül indokolt a minél szélesebb körű egyeztetés.

A törvénytervezet jelentőségét és problematikus voltát mutatja, hogy a zsinat elnöksége első alkalommal hívott össze fórumot, amelyen a gyülekezetek képviselői fejthették ki álláspontjukat. A fórumot *Abaffy Zoltán*, a zsinat nem lelkészi elnöke vezette.

Átlátható és kezelhető rendszert kell létrehozni, megtalálva az optimális megoldásokat – nyitotta meg a nyilvános vitát *Bárdossy Tamás*. A gyülekezeti és hittanreferens figyelmeztetett: érvényesülnie kell a megélhetőség szempontjának is, érzelmi és a működtethetőség szempontjából is.

A javaslat előterjesztője, *Dobrovolni Máté* Dél-Pest megyei másodfelügyelő, a zsinat törvény-előkészítő bizottságának tagja ismertette a jelenlegi szabályozást és a tervezet két modelljét. Az egyik modell szerint csak az egyházközség tarthatná meg a jogi sze-

mélyiség státusát, a másikban az egyházközségen kívül a társegyház (a társult egyházközség része) is jogi személy maradna. Az ingatlantulajdonok jogi személyre való átírását, valamint az egyházközségrészek belső önállóságát meghatározó megállapodások szabályozásának szükségességét mindkét tervezet tartalmazza.

Társult egyházközség (Dombóvár–Kaposzsekcső–Csikóstóttós) lelkészeként *Szabó Szilárd* elmondta, hogy a korábban anyaegyház státusú három gyülekezete csak a lelkészi állás finanszírozására fogott össze. Felhívta a figyelmet az ingatlanok tulajdonjogára és a járadékok kérdésére, mert az erős érzelmi kötődés, illetve a korábbi pályázatoknál fennálló jogi kötelezettségek – például a *Széchenyi terv* esetében – nagy sérelmekhez vezethetnek.

A Győr-Mosoni Egyházmegeye felügyelője, *Rák András* az érzelmi szempontokat helyezte előtérbe. Szé-

rinte el kell kerülni, hogy az új szabályokat „kolhozosításnak” éljék meg a gyülekezetek.

A Nógrádi Egyházmegeye esperese, *Szabó András* is kifejtette, hogy a tulajdonviszonyok megváltoztatása biztosan feszültséget gerjeszt a gyülekezetek között, vannak helyzetek, amelyekben egyik modell sem hozna megoldást.

A zsinat törvény-előkészítő bizottságának elnöke, *Ittész András* örömet fejezte ki, hogy a lelkészek is megszólalnak a kérdésben. A felelősség kiemelésével hangsúlyozta, hogy a jó rend érdekében mindenképp meg kell alkotni az új szabályozást.

A Kelet-békési Egyházmegeye esperese, *Kondor Péter* is a jogi személyiséggel együtt járó felelős gondolkodást húzta alá, az állami ellenőrzésekre, számvetőségi vizsgálatokra is hivatkozva. A tulajdonjogok kérdését normatív módon kell szabályozni.

Az Észak-Pest Megyei Egyházmegeye esperese, *Mekis Ádám* elmondta, hogy közgyűlések egyhangú határozatban utasította el a leánygyülekezetek jogi személyiségének megszűnését az

ingatlanok tulajdonjogi kérdésének rendezése okán. A tulajdonjogok átírása nyomán támadó békétlenségek miatt aggodalmának adott hangot *Cserháti Szabó Izabella* és *Szakos Csaba* lelkész is, míg *Szabó Szilárd* az állami kényszer hiányára hivatkozott.

Válaszában *Kondor Péter* a számviteli törvényt és a polgári törvénykönyvet hozta fel példának mint állami előírást, *Dobrovolni Máté* pedig az előre gondolkodást, a jogi problémák megelőzését hangsúlyozta.

Az országos iroda részéről *Cserné Anna* főkönyvelő reagált a felvetésekre, saját szügyi gyülekezetének példájával. Ahol belső rend uralkodik, a döntésekben kölcsönösen támogatják egymást, a társulás nem jelenthet gondot. A kiválasztandó megoldás egyszerre kell, hogy szolgálja a helyi közösségeknek és az egyház egészének az érdekeit.

A fórum nyilatkozat- és ajánlástétel nélkül zárult. A zsinat által le nem zárt elvi vita alapjául szolgáló tervezetet a következő lépésben a teológiai bizottság tárgyalja majd.

■ WALKÓ ÁDÁM

Idegenek vagy angyalok

„Nyitott Európa” a mottója annak a pódiumbeszélgetésnek, amelynek a stuttgarteri *Kirchentag* utolsó előtti napján részese lehetek. Erdélyi szász és szlovák püspöktársam, valamint egy német szociológus társaságában arra a kérdésre keressük a választ, milyen következménnyel jár országainkra és egyházainkra az a tény, hogy munkavállalóként egyre többen hagyják el a kelet-közép-európai régiót.

Szó esik a határok megnyitásával együtt járó társadalmi mobilitásról, legálisan és feketén vállalt munkáról, agyelszívásról és prostitúcióról. Történeteket mondunk és adatokat idézünk azzal kapcsolatban, hogy egyrészt magasan iskolázott, másrészt a mélyszegénységből kilépni akaró, gyakran roma emberek miként lelnék rövidebb-hosszabb időre új hazára.

„Az orvosaink kellenek, a cigányaink nem?” – kérdezem kissé sarkosan. Egy filmbejátszásból megismerhetjük azoknak az „euroárváknak” nevezett romániai gyerekeknek az életét, akiket szüleik nyugat-európai munkavállalása miatt jobb esetben a nagyszülők nevelnek, rosszabb esetben magukra maradnak, és elvadulnak.

Természetesen mindennek egyházi vonatkozása is van, hiszen szolgáltatunk mind a migránsok, mind a hátrahagyottak körében jelen kell lennünk.

Persze az egyházi helyzet is változik. Jó példa erre a stuttgarteri magyar protestáns gyülekezet. Annak idején ez igazi emigráns közösség volt, hiszen a háború után, majd 1956-ban, aztán a Kádár-korszakban ide érkezett honfitársaink részben politikai, részben gazdasági menekültek voltak. Idővel jöttek közéjük akkori „jugoszláv” vendégmunkások, illetve a Ceaușescu-diktatúra elől menekülők. Ma már viszont szép számmal van-

nak köztük olyan munkavállalók, akik élnek a „nyitott Európa” által kínált lehetőségekkel.

A hazai közvéleményt az elmenőknél is jobban foglalkoztatja az a tény, hogy országainkba egyre nagyobb számban jönnek vagy jönnek más kultúrák képviselői. Ezzel pedig meg is érkezünk a menekültek és a legális vagy illegális bevándorlók kérdéséhez.

Nem szabad elfelejteni, hogy a *Kirchentag* legtöbb programja – a

Beszélgetés a magyarországi diakóniáról

reggeli bibliatanulmányoktól a késő esti gyertyagyújtásig – kifejezetten lelki tartalmú, de tagadhatatlan, hogy mindig is napirenden vannak közéleti kérdések. Ezeket idén szintén uralják a migránsokkal kapcsolatos témák.

A spiritualitás és a politikum azonban mindig is jól megfér egymással a *Kirchentagokon*. Ennek jelét látjuk a záró istentiszteleten is, ahol *Nora Steen* hildesheimi lelkész ígértetésében hatalmas gyülekezet előtt éppen a migránsok ügyét tematizálja. A német egyházak segítő szándékának jelét láthatjuk abban is, hogy a záróalkalom perselypénzét szíriai,

iraki és más menekültek támogatására ajánlották fel.

A *Lehetőségek piacán* számos egyház és szervezet foglalkozik a vándorlók sorsával és az azzal kapcsolatos egyházi válaszokkal. Installációk szemléltetik, mit jelent a politikai vagy vallási üldözés előli menekülés, hogyan kell sokszor mindent hátrahagyva új hazát keresni. A Leonhard-templom melletti diakóniai negyedben egy busz áll: rövidfilmeket kínál, láthatók a menekültekről szóló hír-

minden ember szabadon választhatja meg lakóhelyét. Szokásos kapitalizmuskritikáját ezúttal így fogalmazza meg: „Ne a tőke globalizációjáról, hanem az emberek globalizációjáról beszéljünk.” Hangsúlyozza, hogy ez összhangban áll a bibliai történetekkel, amelyek közül Ábrahám-tól Pálig menően számos elbeszélést idéz. Közös bennük, hogy a migránsélet áldások forrása lehet.

A Szentírásban a határátlépés mindig pozitív tartalmat hordoz, és az újrakezdés bátorságát és az isteni segítség tényét jelzi. A korábbi püspök szorgalmazza, hogy a német társadalom az eddigienél is befogadóbb legyen: „A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltet meg” – idézte *Zsid 13,2-t*. Arra gondolok: de jó lenne ezt a mondatot plakátokon hirdetni.

Egészen más háttérből érkezett, viszont lényegében e bibliai idézetet gondolja tovább nagy hatású előadásában *Kofi Annan*, az Egyesült Nemzetek Szervezetének korábbi főtitkára. A mély keresztényen elkötelezettségű államférfi emberséges menekült-politikára hív fel. Hangsúlyozza, hogy a bevándorlás kérdése nem oldható meg szögesdróttal és kiszuppolással.

Igazi csemegét jelent az a Fellbachban megrendezett fórum, amelyen a mai német politika két kiemelkedő, jóllehet egymással gyakran szemben álló párthoz tartozó politikusa vesz részt. A CDU-s *Thomas de Maizière* szövetségi belügyminiszter és *Katrin Göring-Eckardt*, a Zöldek frakcióelnöke egyaránt hitvalló keresztényen. Előbbi kiáll amellett, hogy Európának több menekültet be kellene fogadnia. Mindezt azonban kiegészíti azzal, hogy a megengedőbb szabályozás viszont együtt kell, hogy járjon az illegális csatornák konzekvens kizárásával. Utóbbi pedig megengedően nyilatkozik a *Kirchensynode* nevezett gyakorlatról, amelynek értelmében templomok és egyházi épületek otthont nyújthatnak azon üldözötteknek, akiket a hatóságok kiutasítanak az országból.

A fórum előadói között szerepel egy húszéves eritreai fiatalember, *Amaniel Petros Habte* is. Elmondja, hogy a brutális katonai szolgálat elől előbb Szudánba menekült, ahol magyar vízumért folyamodott. Nálunk azonban a menekültzárlat zsúfoltsá-

ÉGTÁJOLÓ

gát és a skinheadek fenyegető fellépését tapasztalta meg, így Németországba ment tovább, ahol csakis az egyházak hathatós segítségével maradt.

Nincs alkalmam jobban tájékozódni az eritreai fiatalember rossz magyarországi tapasztalatairól. Az ő története azonban lassan visszavisz saját hazámba. Ebben persze segítségemre van egy apró epizód is. Az utolsó este a szarvasiak csapatának vezetésével az evangélikus diakónia munkatársai rendeznek ingyenes ételosztást a Leonhard-templom környékén.

Szép számmal jönnek német fesztiválózóik, aztán feltűnően sok magyar szót hallok. Megtudom, hogy a közeli utcák piros lámpás negyednek prostituáltjai és futatóik jöttek megköstolni a gulyást és a lecsót. Ezek legtöbbször hazai íznek számítanak, hiszen feltűnően sokan vannak köztük magyarok. Számukra természetes dolog a mobilitás a nyitott Európában.

Egyrészt mély szomorúság van bennem, hogy Stuttgartnak ilyen magyar látványossága is van, másrészt ott és akkor úgy érzem, hogy a Jézustól tanultak jegyében tudjuk őket asztalunkhoz hívni.

Hiszem, hogy ennél a közös asztalnál sok a hely.

A stuttgarteri *Kirchentag* a meghívás, a közösség vállalásának alkalma. Annak meghirdetése s megélése, hogy helyet szoríthatunk a másoknak asztalunknál és a szívünkben. A vendégszeretetről meg ne feledkezzünk, mert ezáltal – tudtukon kívül – angyalokat vendégelhetünk meg.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Margot Käßmann reformációi nagykövete és Fabiny Tamás püspök

Konferencia a Podmaniczkykról

A báró Podmaniczky család a 18–19. századi magyar kultúrában címmel rendeztek konferenciát június 5-én az Aszódi Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében. Az egész napos programban előadást tartott *dr. Kertész Botond*, az Evangélikus Országos Múzeum munkatársa és *Detre János*, az aszódi egyházközség nyugalmazott lelkésze is. A rendezvényről lapunk következő számában tudósítunk részletesen. ■ WALKÓ ÁDÁM felvétele

Püspöki párhuzamok

Irja Askola helsinki evangélikus püspök és hivatalának tíz munkatársa éves csapatépítő útja keretében látogatott el június 1-jén az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöki hivatalába. A 2010 óta szolgáló püspöknő *Fabiny Tamás* püspök segítségével tájékozódott egyházunk felépítéséről és munkájairól, az evangélikus egyház társadalmi szerepéről. A rövid, de intenzív találkozás a vendéglátójához hasonlóan irodalmi tevékenységet is kifejtő Irja Askola és Fabiny Tamás egy-egy írásának felolvasásával zárult. ■ PAP KINGA MARJATTA

HIRDETÉS

Határtalanul!

A szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda hetedik évfolyamos diákjai az Emberi Erőforrások Minisztériuma *Támogatáskezelő pályázatának* nyerteseként május 18–22. között ötnapos erdélyi kiránduláson vehettek részt.

A támogatás (1 555 400 Ft) segítségével olyan körutazást áldottunk tanítványainknak, ahol irodalmi, történelmi, természettudományos ismereteikre, olvasmányélményeikre támaszkodva tudásuk elmélyítése mellett mintát kaphattak hazaszeretetből, emberségből, magyarságból. A történelmi Magyarország tájait bejárva megcsodálhattuk az alföldi gyerekek számára ismeretlen természetföldrajzi képződményeket, betekinthettünk a határon túli egyházi iskolák mindennapjaiba, megízlelhettük az erdélyi magyarok vendégszeretetét, s olyan élményeket kaptunk, melyeket nem felejtünk el egykönnyen.

Mit is emelhetnénk ki? Talán Nagyváradot, *Ady* Pece-parti Párizsát, ahol a püspöki székesegyházban megtekintettük a Szent László-hermát. Csíkszeredát a Mikó-várral. Kincses Kolozsvárt, ahol

a helyi líceum diákjaival barangoltunk az óvárosban. Nagyenyedet, hiszen ott a Bethlen Kollégium hetedikesei kalauzoltak el bennünket a híres fűzfákhoz.

Vagy inkább a Havasrekettyevízesést, a tordai sóbányát? Persze a Gyilkos-tó és a Békás-szoros is lenyűgöző volt. Talán a segesvári sétt, kicsoda meglepetésként ért bennünket a Schülertreppre. Gyönyörű volt a gyulafehérvári székesegyház, Vajdahunyad, de Déva vára sem maradhat ki a felsorolásból.

S Petőfi kortérfája, ahol egy rögtönzött rendhagyó irodalomórán vehettünk részt? Talán az aradi koszorúaszt, a népzenei estet, *Tamási Áron* sírjánál a versmondást? Hol marad Csíksomlyó, a tordai katolikus templom...

Annyi szépséget láttunk, nem lehet közülük választani. Reméljük, eljutunk még Erdély felejthetetlen vidékeire, addig is képes élménybeszámolóinkkal biztatjuk iskolatársainkat hasonló kirándulásra.

A magzatok Isten képmását hordozzák

Június 4-én a trianoni tragédiára emlékeztünk. Sokan nem tudják, hogy ez a „belső Trianon” napja is. 1956. június 4-én – szovjet nyomásra – az 1047. számú titkos kormányhatározatban legalizálták az abortuszt. Ennek áldozata az azóta meg nem született 6,5 millió gyermek.

1957 és 1966 között 1 642 417 terhességmegszakítást végeztek Magyarországon, az évenkénti átlag: 140–180 ezer. A művi beavatkozások száma a fogamzásgátló szerek elterjedése után valamelyest csökkent, 1967 és 1976 között 1 616 787 volt. A kormányhatározat életbe lépése után egyes években az abortuszok száma kétszáz ezer (naponta 547!) fölé emelkedett, majd 1974-től folyamatosan csökkent.

Magyarországon napjainkban minden harmadik várandósság terhességmegszakítással végződik. Az abortuszok 97 százalékát azért végzik el, mert az állapotos nő válsághelyzetre hivatkozik: az anya egészségét súlyosan veszélyeztető ok áll fenn, a magzat komoly fogyatékoságban vagy károsodásban szenved, a fogantatás bűncselekmény következménye.

A családtámogatási rendszer kiépítése és a törvényi korlátok miatt a ki-

lencvenes évek óta folyamatosan csökken az abortuszok száma. 1990-ben 90 ezer, 2010-ben 40 ezer, 2012-ben 36 ezer művi terhességmegszakítást végeztek.

Az abortusz az egyik legtragikusabb, legfájdalmasabb sebe nemzetünknek. Ami szinte felfoghatatlan, a túlzottan is megengedő törvény, a prevenció, a mindenre kiterjedő felvilágosítás, az utógondozás hiánya és a cinkos hallgatás. Meg kell vallanunk, hogy ebben egyházaink is felelősek.

A szabadelvű világ Brüsszelig menően háborodott fel a halálbüntetés témájának felvetése miatt, de nem szólt fel a védtelem magzatok ügyében. Küzdünk – helyesen – a zsidókért, cigányokért. Mások a homoszexuálisok házassághoz való jogáért állnak ki, de mélyes a csend a legvédtelebbek ügyében. Nincs itt valami furcsa elmentmondás?

A magzatok Isten képmását hordozzák. Az „embergyilkos” (Jn 8,44) ezért pusztítja őket.

A világon évente negyvenmillió abortuszt végeznek. Ha Ábel vére égbe kiáltott, mit hall Isten ma a földről és hazánkban? Csoda, ha kiszolgált minket bűneink következményeinek (Róm 1)?

Mit tehetünk? Például azt, amit június 4-én néhány életvédő civil szervezet megtett: a *Séta az életért* elnevezésű rendezvényen hat kilométert gyalogoltak Budapest belvárosában. „Sétánkon megemlékezünk a csendes áldozatokról: a meg nem születettekről, a családokról, akik veszteséget és hosszú évtizedekre lelki traumát szenvedtek segítség és támogatás nélkül maradván.”

Néhány helyen megálltak, és beszédeket hallgattak meg jogásztól, orvostól, lengyel újságírótól. Az utolsó stációnál a Tabánban ígét olvastunk és imádkoztunk.

Néhány gondolat a gyógyulás érdekében: beszélgetni érdemes mindazokról az Örökkévalóval, az élet teremtetőjével. Meg kell törni a hallgatás nem Istentől való csendjét; szükséges tenni a mindenre kiterjedő prevencióért, felvilágosításért; az abortuszon átesetteket segíteni kell lelkigondozással. Nincs olyan vétek, amelyért ne halt volna meg Jézus a kereszten. A bűnt bűnnek kell nevezni a Szentlélek vezetésében; a kereszthez kell vinni, és megszabadulva tőle kell élni tovább, másokat is segítve. ■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Új börtönkápolnát szenteltek Budapesten

► **Ökumenikus istentisztelet keretében szentelték fel június 1-jén a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III. objektumának új kápolnáját. A 2000 óta működő intézményben a kezdetektől tartanak istentiszteleteket és egyéb hitéleti célú foglalkozásokat, kápolnája azonban eddig nem volt.**

A kápolna különlegessége, hogy a szakipari munkákat – beleértve a festett ablakok és a keresztút stációinak elkészítését is – fogvatartottak végezték.

Erdélyi Csaba evangélikus börtönlelkész elmondta: a büntetés-végrehajtáson belül jellemzően periferikusan számon tartott vallásgyakorlás egészen új szintre került. Hónapok óta vezetői tanácskozások állandó témája volt a kápolna és a vallásgyakorlás ügye, amely szervesen illeszkedik az ez év január 1-je óta hatályos büntetés-végrehajtási törvény által kiemelt szempontként kezelt reintegrációs célokhöz.

Olyan dolgok születtek itt az elmúlt években, amelyek korábban teljességgel elképzelhetetlenek voltak: például a koedukált énekkar vagy a fogvatartottak és hozzátartozóik számára havonta megtartott családi istentiszteletek.

A börtönlelkészi szolgálat három lelkészi státus megerősítése és a tevékenység intenzív átszervezése mellett tudja megfelelően ellátni a feladatokat, tekintve, hogy a Venyige utcai

intézmény működik országosan a legtöbb fogvatartottal – mintegy ezernyolcszázal –, s huszonöt-harminc százalékuk igényli a keresztény lelkigondozást. Jelenleg Erdélyi Csaba és *Vári Krisztina* evangélikus, illetve *dr. Stift Zoltán* római katolikus lelkész végzi a munkát.

A kápolnaavatón részt vettek egyházi vezetők, a felekezetek börtönlelkészi szolgálatának egyházi koordinátorai, valamint a büntetés-végrehajtás részéről többek között *Csöti András* vezérőrnagy, országos parancsnok és *Cséri Zoltán* dandártábornok, intézetparancsnok.

A liturgiában először *L. Molnár István* református lelkész és *Schönberger András* rabbi szólt a kápolnát zsúfolásig megtöltő hívekhez. Isten ígétjét *dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspök hirdette, majd *Bíró László* római katolikus püspök, Magyarország katonai ordináriusa szentelte fel a kápolnát.

Fabiny Tamás prédikációjának alapigéjét (Lk 2,41–52) a szent családot ábrázoló oltárképre való tekin-

tettel választotta. (A kép *Prokop Péter* római katolikus pap festő 1997-ben Rómában készült, *Misztérium* című alkotása.) A püspök az összetartozás fontosságáról beszélt azoknak a fogvatartottaknak, akiknek a családtól való elszakíttottság fájdalmát kell átélniük. Arra biztatta őket: valahányszor rátekinenek az oltárképre, lássák meg, hogy Jézus van rajta közepén. Forduljanak hozzá, hívják meg az életükbe. Jézus ott van az Atya házában, az itteni kápolnában is. Tékozló fiúként oda lehet menni, le lehet tenni bűneink terhét, és lehet találkozni vele. Mert ő az, aki megteheti a csodat: összekötheti a családot lelkileg is reménység szerint idővel fizikailag is, hogy ismét együtt legyenek. ■ BALICZA MÁTÉ, ERDÉLYI CSABA

Át(k)öltések

Pavimento – Tettamanti Zsófia textilgrafikái

Tettamanti Zsófia nevével talán egy múzeumpedagógiai konferencián vagy kiadványban találkoztam először. Persze ismerősen csengett, hiszen a családnevet bizonyos Béla (nagybácsi) szarkasztikus, mégis míves rajzai miatt egészen zsenge koromban megjegyeztem. Zsófi teljes neve három és fél trocheus lüktetésével olyan játékos, hogy nem lehet nem mosolyogni a hallatán.

Miközben szerény lénye mögé rejtje tehetségét, műveltségét, kreativitását, már számos titkos rajongójáról tudni: a *manzardcafe.blog* szerzőjétől addig a néhány száz családtag és baráti körig, ahol rendszeresen kerül esténként az asztalra a – mindössze ötszáz példányban megjelent – *Felcsigázó csendéletek* című társasjáték, önfelelt órákat és kultúrkalandot szervezve a játékosoknak. Zsófi a Szépművészeti Múzeumban dolgozik, ahol – kulcsot adva a kezükbe – változatos módon vezeti be a gyerekeket a képek csodálatos világába.

A közelmúltban finn barátokkal látogattam meg egyik kedvenc üzletemet, a Holló Műhelyt a belváros szívében. Pest talán egyetlen ép copf stílusú lakóháza remek helyszín kis koncertek és még kisebb kiállítások

rendezésére is. Néhány napra Dél-Itália költözött a vastag falak közé. Most nehogy azt higgye bárki: fotókiállítást láttam lenyűgöző műemlékekről vagy hangulatos képeket ciprusokról és antik romokról! Valami egészen más történt.

A kicsiny teremben szőnyegek lógtak a falakon. Folt hátán folt, zínek kavalkádja, archaikusan egyszerű alakok, míves öltések...

Talán sokan ismerik az érzést: mi ez, mi ez, tudom én, érzem – vagy mégsem? A gondolatnak megvannak a távoli rokonai: matyó tulipán *Lechner Ödön* épületeinek homlokzatán, historikus ornamentals egy modern ékszeren, *Lesznai Anna* mintakendője a tejesböggrén. A messzi párhuzamokban az a sugallat a közös, hogy vannak őseink, elődeink, vannak, akiknek a nyomában járhatunk, és megadatott, hogy a magunk módján tegyük sajátunkká közös örökségünket.

Zsófi – saját bevallása szerint is – ilyesmit csinál. Átkölt, átölt. „A csizma sarkában, türkiz tengerek partján, Otrantóban egy normann katedrális. Padlója járható imaszőnyeg – apró, kicsi kövekből rakta Pantaleone szerzetes (s. k.?) az Úr 1163-tól 65-ig számlált esztendeiben. Ninive királya megszagatja ruháit, Nőé fiaival szőlőt kapál, Ádám és Éva kiűzetnek, Nagy Sándor griffek hátán mennybe megy, az emberiség meg serényen tesz-vesz minden zodiákus alatt. 2015-ben mindezt újrarendeltam. Míg egy követ rak Pantaleone, addig egy öltést öltök én.”

Pantaleone Isten előtti alázatának megfogható jele megannyi kö-

vecskéje a hatalmas felületű padlón. Nem múzeumok falán, még csak nem is oltáron, ahová felfelé néznek az emberek. Pantaleone padló-univerzumán évszázadok óta járnak: saruk, csizmasarkak, piszkos talpak koptatták, s talán csak az igazán alázatosok vették észre, akik lehajtott fejjel léptek a szent térbe.

Zsófi tiszteleg a szerzetes munkája előtt, kövecskéről kövecskére híven követi – miközben öltésről öltésre hozzánk közelíti. A középkor kemény imaszőnyegét hozzálágyítja elkényelmesedett térdünkhöz és szemléletünkhöz. Munkájának nem az a célja, hogy mindent elmondjon a katedrálisról, és felfedje a nor-

mann mozaikok stíluskapcsolatait, vagy megújítsa a textilművészetet, hanem a játék. Hasonló ahhoz, amit – bármily furcsa is itt ez a szó – munkájáról vall: „Képekkel, művészettel játszom nap mint nap. Akik ellátogatnak hozzánk, azokkal közösen műalkotásokat nézünk, beszélgetünk róluk, alkotunk, játszunk. Egyszóval: megpróbálom felcsigázni az érdeklődésüket minden lehetséges módon.”

Nem baj, hogy nem minden egyértelmű, nem baj, hogy vitatkozni kell. A játék célja a játék maga. A játék, amely felfedezés, öröm, kreativitás, boldogság.

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

HUSZONÖT ÉVE INDULTAK AZ EGYHÁZI MŰSOROK A MAGYAR TELEVÍZIÓBAN – 4. (BEFEJEZŐ) RÉSZ

A szerkesztő emlékei

Forgatás a Budakeszi Vadsparkban. Gyüre Tamás technikus, Szirmai Béla operatőr és Nemes Takách Ágnes rendező

Amikor átgondoltam, hogy miről is írjak visszaemlékezésem utolsó részében, akkor éreztem meg igazán, hogy még rengeteg dologról kellene szólnom.

Az *ifjúsági műsorokról*, melyek formáját szüntelenül kerestük az évek során. Voltak ismeretterjesztő, beszélgetős és eseményekről tudósító adásaink. Szólnunk kellene a *Lelki útravalókról* – ezek napjainkban *Hajnali gondolatok* címmel mennek adásba. A kapcsolatokról, amelyek a felvételek révén alakíthatóak ki a különböző felekezeti szolgatársakkal. Vagy az *Útmutató* címet viselő ökumenikus műsorokról.

Interjúk, portrék, hitvallások

Különösen is kedves volt számomra, amikor *Jelenits Istvánnal* készíthettem interjút. Mindig tanultam belőle, mindig kaptam egy új gondolati irányt. Ugyanezt elmondhatom *id. Hafenscher Károlyról*, *Pröhle Károlyról*, *Reuss Andrásról* is, hogy csak néhány nevet említek a teljesség igénye nélkül.

Id. Fabiny Tibor professzor hiányát állandóan érzem. Kevesen vannak, akik nem csupán tudói a történelemnek, de előadásukon keresztül érezhetjük, hogy mindennapjaikban is jelen vannak az évszázadok szereplői. Több önálló adást is készítettünk együtt. Például *Luther* végrendelet-

ről, az eredeti kéziratot felvéve; *Bitskey Tibor* részleteket olvasott fel belőle. Ez volt az első evangélikus műsor, melyet *Nemes Takách Ágnes* rendezett.

A Pest környéki evangélikus kastélyokról szóló adást pár héttel Fabiny professzor halála előtt vettük fel. Velünk jött mindenhol. A helyszíneken, Aszódon, Acsán, Szirákön rögzítettük az ismertetőit. Soha nem felejttem el ezeket a számomra maradandó, kedves élményt jelentő forgatásokat.

A *Mai hitvallások* az én ötletem volt. Arra gondoltam, hogy jó lenne, ha ismert emberek szólnának életükről, munkájukról, a végén pedig mindarról a motivációról, amelyet Jézus szeretete, útmutatása jelent az életükben. Az első adást *Eperjes Károly* színművésszel rögzítettük. Azután olyan pótolhatatlan portrék készültek, mint az *Andorka Rudolf* szociológusprofesszort bemutató utolsó film, de forgattunk *Polgár Rózsáról*, *Szokolay Sándorról*, az építészek közül *Benczúr Lászlóról*, *Nagy Tamásról*, *Krizsán Andrásról* is. Az evangélikus orvosok közül bemutattuk *Manninger Jenőt* vagy – hogy csak a legutóbbiak közül említek egyet – *Szabolcs Zoltán* szívsebész. És akkor még nem szóltam a *Gryllus Dánielről* és *Vilmosról* vagy a *Levente Péteréről* készült adásunkról. Dokumentumértékű felvételek ezek.

Alapktól szentelésig

Dokumentumértékűek a templomok építését az alapktól letételétől a szentelésig kísérő műsoraink is. Valam, hogy az eseményekben mindig benne rejlik a misszió. Látszólag egy épület elkészültéről van szó, aztán a szentelés protokolláris eseményéről, de mindebben benne van egy-egy gyülekezet akarata, hite, összefogása. Olyan események ezek, melyeken keresztül más gyülekezetek is megérezhetnek valamit egy kis közösség örömeiből, és talán erőt kaphatnak belőle.

Egy kicsit jobban megismerve ezen építkezések történetét, emberi sorsok rajzolódtak ki. Valahogy úgy éreztem ilyenkor, hogy testközelből élhettük meg és rögzíthettük az egyház történetének igen fontos eseményeit. Hiszen sokszor a külső feltételek megteremtésével elindult egy minőségibb munka is a gyülekezetekben.

A rendezőváltozás után épült templomokról, szentelésükről kivétel nélkül beszámolhattunk, néhánynak – például a dunaújvárosinak, a budahegyvidékiének – a megszületését az alapktól letételétől a szentelésig követhettük. De ott voltunk Sepsiszentgyörgyön is az új templom szentelésén. Minden alkalommal elmondhattam, hogy az ezekről szóló műsor több volt egyszerű híradásnál.

Azután elkészült az *Evangélikus templomok* című sorozatunk is, bemutatva nem csupán a templomokat, de a történelem során egy-egy település életében az evangélikusság közösséget formáló, megtartó erejét is.

A történelem üzent a német nyelvű evangélikusok kitelepítéséről vagy a málenkij robotra elhurcoltakról szóló adásainkban is.

Nem feledkeztünk el a szlovák tradíciójú magyarországi és a Felvidéken élő magyar anyanyelvű gyülekezetekről sem. *Horváth Tamás* rendezővel róluk is külön műsort készítettünk.

A reformáció jubileumi évéhez közeledve jó felidézni a reformáció városairól szóló, kétrészes adásunkat

vagy a Linköpingben forgatott *Walenberg*-műsort is. *D. dr. Harmati Béla* püspöknek nagy szerepe volt a létrejöttükben.

Versék pincében és kastélykertben

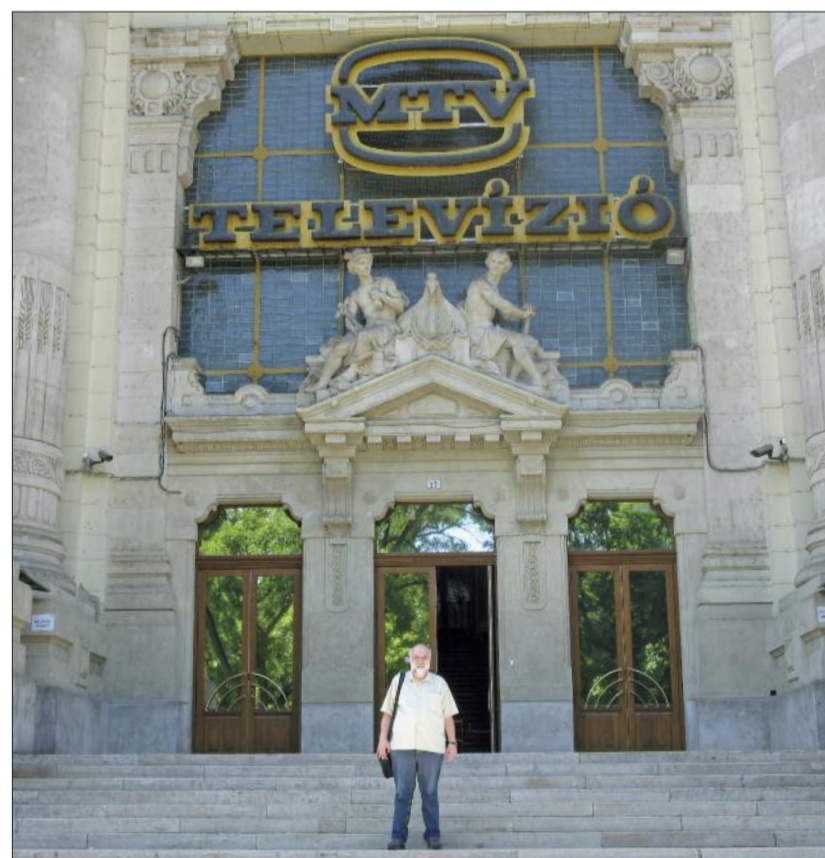
Különösen is kedves számomra két *versműsorunk*. Mindkettőnek a rendezője Nemes Takách Ágnes volt. Az első *Reményik Sándorról* készítettük. Jól emlékszem a felvételre, Martonvásáron, a Brunszvik-kastély parkjában zajlott. Amikor *Kiss Tibor* gyártásvezetővel egy hétvégén felkerestük forgatásunk helyszínét, minden csendes, ideális volt. A felvételt azonban traktortól vonatkoztatásig sok minden zavarta. Néhány versnek persze még jót is tett az az indulat, amellyel immár negyedszerre mondta el a színész...

Számomra felejthetetlen marad *Jancsó Adrienne* versmondása, de ugyanígy *Kubik Anna*, *Papp János* és *Papp Zoltán* szavalata is. A műsorhoz a képeket azután Erdélyben

vettük fel. Kolozsvár mellett felejtetlen a forgatás Radnaborbereken, a hegyek között. Operatőrünk *Szirmai Béla* volt, akivel *Gyóni Gézáról* szóló műsorunkat is készítettük. Az utóbbinak a felvételéhez ideális helyszínt találtunk budavári templomunk pincéjében és a budakeszi vadsparkban is. Az összekötőket Gyónon vettük fel.

Most látom, hogy sorozatomból lassan elmaradtak a sztorik, inkább leltár lett, vagy mondhatjuk úgy is: visszaemlékezés. Talán ez sem volt hiábavaló. Sok minden kimaradt belőle, de lehet, hogy egy másik alkalommal szólok még róluk. Hálát adok Istennek a találkozásokért, élményekért, a lehetőségekért, amelyek részese lehettem az elmúlt huszonöt évben.

■ NAGY LÁSZLÓ
lelkész, szerkesztő

A szerző a Magyar Televízió régi, Szabadság téri székháza előtt

Lappangó kéziratból közkinccs

Evangélikus kancionálé a 17. századból

Amikor egy régi kéziratot először kezünkbe vesszünk, a következő kérdésekre keressük a választ: mely korból és honnan származik, milyen célból készült, ki használta és birtokolta, és természetesen mi a tartalma? A Magyarországi Evangélikus Egyház tulajdonába nemrég került kancionálé esetében a feltett kérdések közül jelenleg nem tudunk mindegyikre feleletet adni.

Mint ahogyan a mellékelt felvételen is látható, a kancionálé az 1620-as években készült. A több mint háromszáz oldalas kézirat valószínűleg egy iskolai oktató, egy kántor kézikönyve lehetett, amelyből egy- és többszólamú tételek előadására tanította a gyermekeket.

Annak ellenére, hogy a gazdag gyűjtemény nemcsak német, hanem latin nyelvű liturgikus tételeket is tartalmaz, nem kérdőjelezhető meg, hogy lutheránus környezetben állították össze. A reformáció első évszázadában és különösen német nyelvterületen Luther nyomán ugyanis több lényeges elem megmaradt a középkori egyházból: a liturgikus tételek nagy része, az iskolában és a liturgiában a latin nyelv használata, néhány kiemelt jelentőségű szent és az apostolok tisztelete. Ily módon a kancionáléban is találunk gregorián eredetű, német nyelvű misetételeket, az esti istentisztelethez, a vesperához recitált német és latin zsoltárokat, a zsoltárokhoz tartozó antifónákat, köztük a *Trachtet am ersten nach dem Reich Gottes* kezdetű: „Keressétek először az Isten országát!”

Magyar nyelven csak a *Miatyánk* parafrázisa szerepel a tételek között. Ami viszont valóban izgalmas számunkra, a kancionáléban megtalálható az a dallam, amelyet a középkor egyházában az imaórák végén énekeltek: a *Salve regina* Mária-antifóna dallama, csak éppen nem Mária-szöveggel. Már a reformáció első évtizedében átalakították és Jézus Krisztusra vonatkoztatták a Mária-antifóna szövegét, így lett belőle *Salve Rex Christe*, németül *Sei gelobet Herr Jesu Christ, du König*. Ez a tétel minden kétséget kizáróan igazolja a kancionálé lutheránus eredetét.

A kancionálé néhány többszólamú tétele az 1635-ben lejegyzett *Eperjesi graduálban* is megtalálható magyar nyelven; a későbbi felvidéki kéziratokban, így például a leibiczi gyűjteményben pedig ugyancsak német szöveggel. Egyetlenegy többszólamú darabhoz írták be a zeneszerző nevét, mégpedig a szászországi Mansfeldből származó *David Thusius* művéhez, amelyben a *Lukács evangéliumából* ismert Mária-ének, a *Magnificat* páros versei vannak ötszólamúan komponálva.

Ennek alapján az is elképzelhető, hogy a gyűjtemény a szász Thusius környezetéből került a Felvidékre, a besztercebányai *Pribicer Mártonhoz*. Így a kancionálé keletkezési helyének pontos meghatározásához feltétlenül további kutatásokra van szükség.

A nemrég felbukkant kancionálé arra hívja fel a figyelmet, hogy még mindig előkerülnek olyan kéziratok és nyomtatványok vagy azok töredékei, amelyek a nyilvánosság számára mind ez ideig ismeretlenek voltak. A reformáció kezdetének évfordulójára készülve nagyon jó lenne, ha minden rejtett zugból felszínre kerülne az a lappangó kincs, amellyel személyesen is gazdagíthatnánk közgyűjteményeinket, az evangélikus egyház könyvtárát és múzeumát.

■ FERENCZI ILONA

Nagymamám hagyatéka

► **Gyermekeikről szokták mondani az elfogult szülők: minden gyermek különleges, de az enyém tényleg az volt. Aki ismerte, tudja, hogy nem túlzok. A férjem szerint tavaly márciusban a fehér királynő került le a földi pálya sakkasztóljáról. Jobban nem is lehetne megfogalmazni. Nem úgy volt királynő, mint egy dáma, hanem ahogyan Jézus király: az alázatosság, a szeretet, a bölcsesség, az éleslátás és a végtelen szerénység, a mindig mások javát, örömét kereső, azokért szüntelen imádkozó ragyogás. Ha magamban a krisztusi jelzőhöz női megfelelőt társítok, csak rá tudok gondolni. Két remek könyvecskét is írt: egyet a férjéről, egyet a Pröhle családról. Hadd írjak én most róla, Laborczi Zoltánné Pröhle Margitról.**

A Fillér utcai lakás, amely nekem anno vidéki kislánként Budapesten volt egyenlő, jelenleg az otthonom. A kislányom ott alszik el minden este, ahol én aludtam akkor, nagymamánál. Ott énekel nekem: „Ó, terjeszd ki...”, ahol ő énekelte nekem. Ezeket a sorokat ott írom, ahol a könyvespolc volt, rajta nagypapa fényképével. Néha, ha belépek a lakásba, még most is az ő otthonillatuk csap meg – pedig most már a miénk. Minél több kézzel fogható, öreg lom került ki innen, hogy átadja helyét a mi életünknek, lett egyre részletgazdagabb a kép, amelyet magamban nagymamáról őrzök. És tárgyak nélkül, ebben a – családi összefogásnak köszönhetően – teljesen megújult lakásban mégis egyre inkább, egyre tisztábban emlékszem rá.

Milyen volt, amikor a kislányomat vártam. Egykori védőnőként nagyon sok hasznos tanácsot adott nekem, szakmai tapasztalatai és tudása – melyet az őt saját gyermek is bővített – mit sem csökkent az évek során. Emlékszem, mit mondott, mikor a kislánnyal először, velem utoljára találkozott a kórházban – egyikük néhány nappal a halála előtt, másikuk néhány nappal a születése után volt. Hogy igény szerint szoptassam, mert ez a háromóránkénti csak valami új hóbort, és akkor lesz elég tejem, ne aggodjak. Lett is. Hogy behunyj szemmel, tisztán és hangosan adott hálát az új életért.

Középen ült, mi mind – gyermekei, unokái – körülötte. Akkor tudtam, hogy ezt a képet, ha nem is készült fotó, őrizni kell, mert így is emlékezni akarok rá: a végső gyengeségében is tiszteletre méltó testre és bölcs elmére, a szilárd hitre, a pislákoló, mégis nagy hatású életre, az egyenes beszédre, az ősi áldásra.

Halála után közvetlenül nem volt alkalmam, nem lettem volna képes elgyászolni, hiszen ott volt a kicsi baba, akinek ellátása minden percemet lekötötte. Aztán úgy alakult az élet, hogy Léna nemcsak a földi pályán váltotta nagymamát, de kis kihagyással egybefonódott az életterük is. Nagypapa egykori dolgozószobája – egyben az egykori vendégszoba – lett az övé. Nagy konyhájában én főzök. Nem annyit és nem úgy – nála mindig rend volt, kilencvenkét évesen is maga vezette és tartotta rendszerben a háztartást, és ha most látná ezt a rumlit... Úgy képzelem, örülne neki.

Kevés holmit tartottam meg tőle, majd mindent kicseréltünk és elajándékoztunk, nagypapa értékes könyvgyűjteményét pedig a teológia hallgatói használhatják. A fahéjasporcukor-szóró maradt, és a kicsi *Pröhle Margit* keresztelői ezüstkanalai, benne a míves monogram: PM.

Ez a cukorszóró a gyermekkorom. A nagymama főzte tejbegríz reggelire. Azért tartottam meg, hogy ez az illat, ez a por – ha minden más már olyan sűrű, fehér és ragadós, mint a köd vagy a tejbegríz – lepje be mindazt, ami eltűnt az emlékezés zavaros grizében. Azt gondoltam, segít majd emlékezni. És folyamatosan emlékezem is: ebből kerül fahéj a reggeli kávémrá, amelyet az ezüstkanállal kavarak meg.

Ilyenkor is gyakran gondolok rá: hogy nem láthatja felcseperedni a gyermekemet, nem adhat nekem több tanácsot, nem vehetünk együtt úrvacsorát a Budavárban, amitől mindig könnyekig meghatódott. És most, hogy már nincs, én hatódom meg ott az oltárnál könnyekig; hogy nem imádkozik értem minden komolyabb megmérettetés előtt.

Ezeket a pillanatképeken túl, amelyeket róla őrzök, szeretnék egy kicsit rendkívüli életéről is szólni.

Id. Pröhle Károly teológusprofesszor legkisebb, ötödik gyermekeként nevelkedett Sopronban, *Iréne, Jenő, Károly* – a későbbi nagy hatású teológusprofesszor – és *Rózi* nevű testvéreivel együtt. Erről az időszakról is szól *A soproni Pröhle család* című, rendkívüli stílusérzékkel megírt füzetecskében. A kornak

megfelelően patriarchális család volt az övék, meghatározó apai tekintéllyel, de sok-sok szeretettel. És hogy ezt a tekintélyt valóban mennyire felülírta a szeretet, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy nemcsak a fiú, de a leánygyermek, Irénke és Rózi is tovább tanulhattak – Rózi néni tanító lett, Irénke pedig az evangélikus teológia első női hallgatója, aki ebből kifolyólag olyan apróságokkal találkozta

szembe magát, mint hogy az épületben nem volt nők számára kialakított mellékhelyiség. Nagymamám pedig – szembemelve édesapja tervével – egészségügyi területre ment, mivel kisbabákkal szeretett volna foglalkozni a tanítás helyett.

A második világháború idején ápolónőként látta el a sebesülteket Sopronban, önként jelentkezett erre a feladatra a hadikórház parancs-

nokánál. A szovjet megszállás alatt neki is el kellett csúfítania magát, ha az utcára lépett.

A családi házat többször kifosztották, beszállásoltak hozzájuk is mindenféle katonákat.

1947-ben lett menyasszonya *Laborczi Zoltán* győri segédlelkésznek. Házasságukból öt gyermek született, azok családjából tizenegy unoka és immár öt dédunoka. Budapestre költözésük után a budavári gyülekezet meghatározó és nagyon szeretett tagja lett.

Dédnagymamáról, saját édesanyjáról így ír visszaemlékezésében: „Tőle tanultam, hogy amit az ember elkezdett, ne hagyja félbe, hogy sose legyünk tétlenek, hogy semmilyen munka sem alacsonyítja le az embert, hogy a nyomorban élőket keresztényi kötelesség megsegíteni.”

Ha hasonlító listát kellene írnom, valahogy így nézne ki: „Tőle tanultam, hogy az ember öregén is lehet hasznos tagja a közösségeknek, hogy az élő, személyes kapcsolat Istennel és az emberekkel tartja frissen és derűsen a szellemet, hogy a

folyamatos szellemi tréning, a mindennapos olvasás legalább annyira fontos, mint a rendszeres testmozgás (néhány évvel ezelőtt még megmásztam velünk a Csobánkot). Hogy az ember sose szűnjön meg érdeklődni a családi, világi és egyházi aktualitások iránt, hogy a körülmények és a számunkra ma már felfoghatatlan átél borzalmak ellenére képes az ember derűs és alázatos, kilencven felett is káprázatosan éles eszű maradni. Hogy a körülményeitől, híresztelésektől, vélt vagy valós rangjaitól, elért és elismert eredményeitől függetlenül kell megítélni minden embert. Hogy a háborúnak csak elszervezői és áldozatai vannak, a békének csak győztesei. Hogy milyen a másokért való, szolgáló, mégis rendkívül nagyszabású élet.

Ahogy sorra veszem ezeket, itt ülök a megörökölt fahéjasporcukor-szóróval szemben, amely, úgy látszik, nemcsak a gyermekkorommal, de nagymamám emlékezetével is egyenlővé válik – folynak, folynak a könnyeim.

A cukorszóró nemsokára kifogy. És akkor nem lesz kit megkérdezni: hogyan, milyen arányban töltsem újra, hogy pont olyan legyen? Sosem lesz már ugyanolyan. De idetotyog a kicsi gyerekem, mindjárt főzök neki tejbegrízt, és a történet folytatódik, visszük tovább.

■ LABORCZI DÓRA

Részletek Laborczi Zoltánné Pröhle Margit *A soproni Pröhle család* című könyvéből

„1920-ban már szabályszerűen éhezett a város. Ha édesanyám kapott egy kenyeret (többet nem adtak), az nem volt elég a négy éhes szájnak. Ilyen körülmények között indult az én életem. Nem terveztek, de jó szívvél elfogadtak. Édesanyám negyvenkettedik évében járt, és jobban éhezett, mint a testvéreim. Amint haladt a terhesség, egyre gyengébbnek érezte magát. Az Úristen nagy bajtól óvott meg bennünket, mind a ketten megmaradtunk. Én kicsi súllyal születtem, édesanyámnak kevés volt a teje, de lassanként mégis iperedtem. Irénke szerint egészen megváltozott a család hangulata, mindenki örövendve figyelte a mosolygó kisbabát. (...)

Nagypénteken, egy nappal a szovjet csapatok megérkezése előtt sikerült engem bejuttatni a szomszéd utcában lévő apácázárdába. Nemcsak rendházuk, iskolaépületük is volt, amelyek addigra tömve voltak menekültekkel, kibombázottakkal; iskolájuk tornatermében hadikórház működött. Óriási méretű ebédlőtermükben sok ágyat állítottak föl.

A zárdában nem volt mindenki számára hely az óvóhelyen, nekem meg kellett elégednem egy alagsori folyosóval, ahol a lábadozó katonák feküdtek fapirccseken. Ezek között kaptam helyet éjszakára. Hogy a parancsnok ne vegyen észre, fal felé fordított fejemre rátettek egy katonasapkát. Alvásról persze szó sem lehetett, amikor szombaton este abba az utcába is bedübörögtek az orosz tankok, fülsiketítő csattogással.

Húsvétvasárnap nem zúgtak a harangok, kijárási tilalom volt. Az »ünnep« elmúltával parancsba kaptuk, hogy mindenki jelentkezzen a munkahelyi főnökénél. Ha el akartam kerülni, hogy járőröző ruszlik meghívjanak »krumplipucolásra«, akkor hozzá kellett öltözködnöm. Fejkendőmet úgy kötöttem meg, hogy árnyékot vessen az arcomra, a ruházatom rendetlen volt, és szemüveget vettem fel. Közvetlen főnököm sem ismert meg. (...)

Párosával jöttek a zabráló katonák, a ruhásszekrények tartalma nagyon tetszett nekik, főleg az én színes ruháimat vitték. Észrevette ezt az édesanyám, ráakasztotta az ő sűrű-fekete ruháit az enyéimre, attól kezdve együtt vitték mindkettőt. Ezek a zsákmánykeresők nem merészkedtek le a pincébe, csak egy egészen fiatal katona, aki egyedül (!) lépett be az óvóhelyre. Észrevette az oltárszalkát, odament, fél térdre ereszkedett, megcsókolta a terítő szélét, keresztet vetett, és szajré nélkül távozott. Vajon túlélte-e a háborút?”

Ötnyelvű istentisztelet Pöstyénben

A mai Szlovákiában lévő Pöstyén (Piešťany) már a középkortól ismert gyógyfürdőjéről, amely a 19. században kapott igazán hírnévre. A reformáció hamar terjedt ezen a vidéken, de az erős ellenreformáció megszüntette az evangélikus hitéletet. A pöstyéni evangélikusok később a galgóci (Hlohovec) gyülekezethez tartoztak.

Százhusz évvel ezelőtt nagy változást hozott az ellenreformáció után először megtartott evangélikus istentisztelet. A történelmi jelentőségű esemény előzménye az volt, hogy *Pauline* württembergi hercegnő egyik pöstyéni gyógykezelése alkalmával hiányolta a lutheránus istentiszteletet. Panaszával a galgóci *Erdődy* gróf jószágigazgatójához fordult – ő pedig a magas rangú vendég kedvéért megszervezte az istentiszteletet. Ezen magyar nyelven *Maszynek Endre* professzor, a pozsonyi Evangélikus Teológiai Akadémia igazgatója, a Luther Szövetség tagja prédikált, a liturgiát pedig *Stromp László* lelkész végezte.

A történelmi jelentőségű istentisztelet nyomán ismét kialakult Pöstyénben az evangélikus élet, gyülekezet jött létre, templomot építettek.

Ennek emlékére gyűltek össze május 17-én ünnepi istentiszteletre a pöstyéni és a környékbeli, és vendégek érkeztek Cseh-, Lengyel- és Németországból, valamint Ausztriából is.

Jelzésértékű, hogy a Gyógyparkban megtartott jubileumi alkalom ötnyelvű volt: szlovák, magyar, német, cseh és lengyel. A 20. századi szomorú események ugyan nem kerültek szóba, de tudjuk, hogy az úgynevezett „szlovák–magyar lakosságcsere” során 1947–1949 között több tízezer magyart telepítettek át az akkori Csehszlovákiából Magyarországra, illetve szlovákokat Magyar-

országról Csehszlovákiába. Így érkezett Pöstyénbe és környékére is számos magyarországi szlovák. Az akció fő értelmi előkészítője Edvard Beneš csehszlovák politikus volt, aki a német nyelvű lakosság legnagyobb részét is eltávolította Csehszlovákiából.

Ilyen történelmi háttérrel igen becsülendő, hogy a most már szlovák nyelvű evangélikus gyülekezet több nyelven rendezte meg az ünnepséget.

A magyar nyelvű rész bevonását igen szíven viselte egy Tótkomlósról odakerült idős szlovák férfi. Az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezetet a jelenlegi helyettes lelkész, egyben az ausztriai Luther Szövetség elnöke – e sorok írója – képviselte. (A szövetség hozzájárult a pöstyéni templom tatarozásához.)

Magyarul és németül tartott üdvözlőbeszédében többek között kiemelte: „A keresztségben vagyunk összefonva, bárhol is jöttünk, bármilyen nyelven is beszélünk, bármilyen sorsot kellett vállalnunk is a történelem során. Isten igéje mindenkinek szól, és szólnia is kell az anyanyelven, mert azon a nyelven értünk legjobban. Az anyanyelven tudunk nevetni és sírni és imádkozni...”

Említésre méltó, hogy 1625. május 1-jén Pöstyénben hunyt el *Thurzó Szaniszló*, Magyarország nádora, aki a protestantizmus támogatója volt. Különösen is a külföldi egyetemre járó diákokat, valamint a galgóci evangélikus gyülekezetet támogatta, ahova annak idején a pöstyéni evangélikusok tartoztak...

Pál apostol szavaira gondolok ebben az órában, aki a különböző hagyományokból jövő római me-

resztényeknek a következőt írta: *»Nincs különbség zsidó és görög között, mert mindenkinek ugyanaz az Ura, és ő bőkezű mindenkinek, aki segítségül hívja; amint meg van írva: Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.»* (Róm 10,12–13) Ezek a szavak érvényesek mindmáig.

Pöstyén városának 1894-ben készült címerében egy mankóját kettőtörő fürdővendég látható. Ez engem emlékeztet a Jézus általi gyógyításokra, főleg a béna gyógyítására. Ezek a Jézus általi gyógyítások azt üzenik nekünk ma is, hogy aki hisz Istenben, annak sokkal nagyobb esélye van a gyógyulásra, mint annak, akinek nincs semmi reménye. Tudjuk, hogy a hívő ember gyógyítása sokkal könnyebb, mint a nem hívőé.”

FÓNYAD PÁL

Mozdulj, segíts, szeress!

Ismét megrendezték a Szeretethíd napokat

A Szeretethíd Kárpát-medencei református önkéntes napokat hatodik éve szervezi meg a Magyar Református Szeretetszolgálat.

A május 29–30-án lezajlott program lényege, hogy Kárpát-medence-szerte megmutassák: sokan képesek és készek segíteni a környezetükben élőknek.

A program célja, hogy a társadalmi felelősségvállalás jegyében az ország minden területén munkálkodjanak kisebb-nagyobb csoportok szociális, fejlesztési vagy

ökológiai területen, valódi segítséget nyújtva ezzel településeknek, intézményeknek, gyülekezeteknek. A valódi cél mindezt vidáman, közösségben, egymást megismerve és egymásra jobban odafigyelve megvalósítani. A program igyekszik rámutatni továbbá, hogy bár a jelenlegi válság következménye lehet a családok bezárkózása, magába fordulása, mégis törődünk kell a környezetünkben élők nehézségeivel.

Forrás: szeretethid.hu

A Szeretethíd után

Sokat tanultam tőletek, somorjaiak és mindazok, akik megtiszteltetek bennünket azzal, hogy részt vettetek a Szeretethíd programján.

A rozsdás makacs dolog. Amellett, hogy emészti a vasat, azt az üzenetet is hordozza, hogy ami ma még létezik, az holnap az enyészettel lesz. Ez alól nem kivétel sem az emberi test, sem amit alkotunk, sem amit birtoklunk. *Jób könyvében* olvassuk: *»Meztelen jöttem ki anyám méhéből, meztelen is megyek el.»* (Jób 1,21) Ezt üzenté az a rozsdás is a Corvin Mátyas Alapiskola kerítésén, amelynek a mai napon közösen nekifeszültünk.

Az enyészettel ronda dolog. Elhagyott porták bedőlt kerítései, megroggyant tetői és gazos udvarai tudnak még arról hosszan mesélni, hogy mit jelent az elmúlás a házunk, amelyet egykor nagy gonddal ápoltak, csinosítottak gazdáik. Eltűntek róla a szépség jegyei, és öntudatlan romlásával csúfságról prédikál mindazoknak, akik szánakozva elhaladnak mellette.

»Csalóka a báj, mulandó a szépség...» – konstatálja az agg Salamon a *Példabeszédek könyve* végén (31,30), hiszen elég tükörbe néznie: egykor daliás, erőttől duzzadó alkatát elcsúnyította az öregség, megszegényítette az erőtlenség.

Mi marad hát belőlünk, utánunk? Alkothatunk-e maradandót? Sőt, tehetünk-e egyáltalán bármit is a mulandósággal szemben? Vagy jobb megadóan elfogadni a megváltoztathatatlan és beletörődni a tehetetlenségbe?

Kortársaink nagyobb része egyáltalán nem foglalkozik ezekkel a kérdésekkel. Korunk bölcsessége nem több annál, hogy „ez az élet, élvezzük ki minden percét”. Holott testközelből ismerjük a rozsdát, az öregedést, az enyészetet. Divat lett a nemtörődömség és a felelőtlenesség, aminek következtében szinte már alig vannak örök, akik éberrel vigyázzák az értéket, és küzdők, akik áldozatot hoznak. Divatos magatartás lett az önzés, amely miatt gazdátlaná, kifosztottá és tönkretételvé válik a közös. A miénk.

Amikor kiöltői megalkották a Szeretethíd programot, azt a célt tűzték elé, hogy református közösségek vállaljanak szeretetszolgálatot a saját településükön. Mi itt, Somorján egy kicsit nagyobbat mertünk álmodni, és úgy gondoltuk, hogy mindenkinek adjuk meg a lehetőséget szeretetből szolgálni. Mert Somorja a miénk, függetlenül attól, hogy ki katolikus vagy református, konzervatív vagy liberális, MKP-s (Magyar Közösség Pártja) vagy épp Híd-tag vagy -szimpatizáns – csak hogy az általános megosztottságunk jelzőit emlegessük.

Isten előtt teljesen egyformák vagyunk, hiszen ő nem tesz közöttünk különbséget. Benne bízva hittük azt – bár nem nagy dolog letisztítani és átfesteni egy iskola kerítését –, hogy csak lehetőséget kell teremteni, és felszínre kerülnek a bennünk lakó értékeink lélek maradó értékei.

Nem csalódtunk, mert Istenben nem lehet csalódnunk. Sőt reményességünk felett – a számológépek szerint közel százhatvan (!) – tapasztaltuk, hogy nem emészett fel mindent a korszellem, és nem igaz, hogy a mi közösségünk gyenge. Csak olyan erőre van szükség, amely képes ellenállni az értéktelenséget hirdető világ lélektelen eszméinek.

Ez az Isten ereje, amely képes legyőzni a lustaságot, a szórakozás és a kényelem bálványait, és képes cselekvésre készíteni bennünket, embereket. Amihez pedig Isten ereje vegyül, az maradandó lesz. Nem, nem a kerítésre gondolok, hanem rátok, Kedveseim, akik ma Istennek kedves szolgálatot vállaltok szeretetből és felelősséggel.

Ezt a tanítást köszönöm nektek, és tiszta szívvel kívánom, hogy az Isten ereje ne hagyjon el titeket. Órizzé és táplálja hiteteket, hogy megmaradjatok, hogy megmaradjunk. Most, tíz év múlva és mindörökké!

Ószinte hálaival Isten iránt és elkötelezett szeretettel irántatok, szeretetből szolgálók.

GYÖRGY ANDRÁS

A szerző református lelképásztor (Somorja)

Forrás: Felvidek.ma

Bácsfalusiak bukaresti kirándulása

Az erdélyi Bácsfalu evangélikus gyülekezete május 30-án kirándulást szervezett Bukarestbe. Az alábbiakban a látogatás részleteiről olvashatunk.

Kirándulásunk első állomása a bukaresti evangélikus gyülekezet volt, ahol *Illyés Márton* lelképásztor fogadott bennünket, és ismertette a bukaresti magyarság és az evangélikus gyülekezet történetét. A gyülekezetet az 1930-as években a Bukarestben élő négyfalusi csángók alapították; első felügyelője *dr. Papp Béla* bácsfalusi születésű orvos volt.

Különleges *Illyés Márton* helyzete, mert ő az egyetlen román ajkú evangélikus gyülekezet lelkésze is, és vasárnapról vasárnapra magyarul és románul tart istentiszteletet. Bukarest hatalmas diaszpóra, a kétmillió városban a háromszáz evangélikus szátszórva él.

A kedves fogadtatás után ellátogattunk a bukaresti magyar okta-

tás fellegrárába, megnéztük az *Ady Endre* Líceumot, amely ez évben ünnepelte alapításának kétszázadik évfordulóját. *Dr. Bencze Mihály* igazgató lelkes munkája új perspektívát adott az intézetnek. Említésre méltó, hogy a tantermek magyar tudósok, kiemelkedő személyek nevét viselik, és létezik egy digitális könyvtár is, amely lehetővé teszi, hogy online lehessen a digitalizált műveket olvasni.

E látogatás után a Parlamentet és a főváros fontosabb épületeit, majd a magyar kulturális élet központját, a Petőfi Házat néztük meg.

Délután *Biró Tivadar*, a bukaresti református gyülekezet lelképásztor fogadott bennünket, és ismertette a református gyüleke-

zet életének legfontosabb jellemzőit. A lelkész elmondta, hogy feladatai közé tartozik nemcsak a bukaresti hívek pásztorolása, hanem a pitesti-i és ploiesti-i hívek lelkigondozását is ő végzi.

Ezek után bukaresti látogatásunk *dr. Daniel Zikelinek*, a szász evangélikus egyház püspökhelyettesének és *Andrei Pinte* lelkésznek a meghívására a szász evangélikus gyülekezetben folytatódott, ahol részt vettünk a németországi *Altensteiger Vokalensemble* kórus hangversenyén.

Öröm volt látni, hogy Bukarestben a magyar közösségek templomai, épületei és ingatlanai jó állapotban vannak, a gyülekezetek jó gazdasági infrastruktúrával rendelkeznek, és olyan lelkészek szolgálnak ottan, akik szívükön viselik a tömbmagyarságtól távol élők sorsát.

Forrás: evangegyfalu.ro

ÉRTJÜK VAGY FÉLREÉRTJÜK?

3. Eltartás határok nélkül?

Sokak vigasztalására és hitének erősítésére szolgált már a 127. zsoltár, Bibliánk szerint Salamon zarándokéneke. Ha ő ezt saját használatára szerezte, akkor annál nagyobb ámulattal tölt el bennünket ez a gyönyörű költemény.

Úgy tudjuk, Salamon mérhetetlen gazdagságban és jólétben töltötte éveit. De ha mindezek sem feledezték el vele, hogy a legcsodálatosabb város építésén is hiába fáradoznak az Isten segítségét semmibe vevők, akkor még mélyebben kell meghajtanunk fejünket a gazdag mágnás alázata és mély kegyessége előtt.

A zsoltár első két verse nagy elentétre épül: a házépítés, a város őrzése, a korai felkelés a munkára, a későig tartó feladatvégzés, a fáradságos kenyérévés – ez az egyik pólus, amelyről rögtön kimondja a megsemmisítő verdiktet: mindez hiábavaló! A másik pólusnak nincs jelzője, mert az határozott isteni kinyilatkoztatás és félreérthetetlen kijelentés: „Szerelemesének álmában is ad eleget.” (Károli-ford.) Körülményesebb az új fordítás: „De akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.”

Ezzel meg is elégedhetnénk, amíg van gondtal vagy fáradsággal szerzett kenyere. Nincs probléma: Isten azt ígéri az őt szeretőknek,

hogy eleget ad nekik. Még hozzá álmukban. Hiábavaló fáradozásukkal ügysem viszik semmire, de ingyen, azaz álmukban eleget kapnak.

Az *elég, eleget* szavakat félre is lehet érteni. Például úgy, hogy Isten nekünk *mindent* megad. Tapasztalatok is azt mutatják, hogy az ilyen azonosítás sorsdöntővé, sőt végzetessé válhat, ha rájövünk, hogy *nem mindent* kapunk meg. Még álmunkban sem.

Felvetődhet a gyanakvó kérdés: üres ígéret marad hát az isteni teljes körű gondoskodás? És akkor helytelen lesz a korabeli római katolikus fordítás is: „(Isten) minden bőséggel ellátja azt, akit szeret.” (Farkasfalvy-ford.) Luther fordítása úgy hangzik, mintha az álomban való ajándékozás pusztán a fáradságos kenyérévés ellentéte lenne: „Ezt megadja barátainak álomban.” Az Ószövetség görög fordítása is körülbelül ehhez hasonló: „Mindenkör álomban ad az őt szeretőknek.” Egy mai német magyarító már így fordít: „Azt adja, ami helyes/jogos, azaz valamivel egyező, annak megfelelő.”

Ténylegesen minden azon múlik, hogy mit jelent az itt használt héber szó. A *daj* elegendőt, éppen eleget jelent, vagy másodjelentésben a szükségletet. Isten tehát az őt szeretőknek éppen annyit ad, amennyi a szükségletüket kielégí-

ti. A szónak ilyen használatát találjuk 5Móz 15,7–8-ban is, ahol a testvér megsegítésére történik intés: „...*be se zárjad kezedet a te szegény atyádfia előtt; hanem örömet nyisd meg a te kezedet neki, és örömet adj kölcsön neki, amennyi elég az ő szükségére, ami nélkül szűkölködik.*” (Károli-ford.)

Amennyi elég az ő szükségére – ez tehát a szó mélyebb értelme. Egy magyarító ezt így oldja föl: nem azt adja Isten az őt szeretőknek, amit kívánnak, hanem azt, amire szükségük van. Nem más ez, mint Jézus biztatása a *Hegyi beszédben*: „...*jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mind ezekre szükségetek van.*” (Mt 6,32; Károli-ford.)

Ezt az értelmezést támasztja alá, hogy a héber mondatban van egy szó (*kén*), amely helyeset, megfelelő, éppen odaillőt jelent. De idekivánczol a hetven évvel ezelőtt mártírhalált halt *Bonhoeffer* mélyértelmű mondata is: „Van beteljesedett élet, még ha nem is minden kívánságunk teljesült.”

Isten tehát nem vehető rá bármire. Viszont bízhatunk abban, hogy ő akkor és annyit mér ki számunkra, amennyi biztosítja szegény életünket. Ezért újszövetségi hangvételt ez a szeretetre méltó zsoltár és az üzenete.

GÉMES ISTVÁN

Isten vonzásában

Berlin egyik metrómegállójában várok, amikor megszólított egy húszévesforma fiú, és tört angolással szállás után érdeklődött. Magyarátam neki, hogy egy közeli kollégiumnak van vendégszobája, de ezt nem egészen értette, ezért hát cifra magyarsággal hangot adott érzésének. Ez az irodalminak egyáltalán nem nevezhető kifejezés volt az, ami azonnal ledöntötte a kettőnk közötti nyelvi korlátokat.

Bencéből ezután már dőlt a szó. Mesélt kalandos útjáról, amelyre műszaki egyetemisták által „fabrikált” Interrail vonatjeggyel indult el. Egy élményekben gazdag hónap után derült ki, hogy a jegy hamis, őt pedig a semmi közepén leszállították a szerelvényről. Pénze nem volt. A tiszta ruhából is kifogyott. Befogadtuk.

Néhány nap múlva már a budapesti Keleti pályaudvarról telefonált. Aztán az elmúlt tizenkét évben mindig ő volt az első, akitől valamilyen formában karácsonyi üdvözlöt kaptunk.

Pál apostolt idézve emberi kapcsolataink „felette nagy titkok”. Nehéz megmagyarázni, hogy miért állunk valakivel szóba az utcán, és azt is, hogy kivel és miért barátokunk. Az pedig még ezeknél is jóval nagyobb titok, ha Isten lép kapcsolatba és áll szóba velünk.

Ez történhet egy metróra várva, a Balaton-parton vagy bárhol a világon. És ez a találkozás aztán tényleg felette nagy titok! Maga a csoda, hiszen hatalmas korlátokat és falakat dönthet le, vagy óriási távlatokat nyithat meg. Aki ennek a felette nagy titoknak a létéből valamit is megérezett, akivel Isten akár csak egyszer is szóba állt, az ettől az emléktől többé nem tud szabadulni, és további találkozásokra vágyakozik.

Erre a felette nagy titokra, az Istennel való találkozásra érdemes várakozni: metrómegállóban, a Balaton-parton vagy bárhol a világon...

HEINRICHES ESZTER

Folyamatos konfirmáció

„Az öregek koronája: az unokák, és a fiak ékessége: az atyák” (Péld 17, 6)

Öregnek érzem magam, ha arra gondolok, hogy huszonkét éve volt a konfirmációm. Fiatalként érzem magam, ha arra gondolok, hogy a hétfői nyugdíjas-bibliórán valaki azt említette, hogy neki hetvenkét éve volt a konfirmációja.

Elgondolkodtatnak a számok és a mögöttük rejtőzködő tartalom. Milyen szép is az, ahogyan generációról generációra megerősítést kaphatnak fiúk, lányok! Magától az Örökkévalótól.

Merthogy ő az, aki konfirmál. Nem a konfirmandus, nem a szülő, nem a keresztszülő, és még csak nem is a lelkész. Hanem maga az Isten. És ha a szó eredeti értelmét vesszük, lehet konfirmáció egy profán élethelyzetben, egy emberi dráma kellős közepén, egy temetői csendben, egy magányos éjszakán a vonaton ülve vagy akár a szakadó júniusi esőt nézve a teraszon.

Igen, ő az, aki megerősíthet, és meg is erősít. Sokszor nem úgy, ahogyan elképzeljük, sokszor nem úgy, ahogyan elvárjuk, sokszor nem úgy, ahogyan előírják egyházi dogmák. Másképpen. „Csöndesen és váratlanul átölelt az Isten” – ahogyan *Ady Endre* fogalmaz *Az Úr érkezése* című versében.

Konfirmáció. Megerősítés. Anynyira, de annyira szükségünk van rá nap mint nap, mint egy falat kenyérré. Újra meg újra. És megtörténik. Hányszor és hányszor megtörtént! És nemzedékről nemzedékre vándorol a tapasztalat, hogy az Isten a legváratlanabb helyzetekben is képes megerősíteni. És annyira jó volt hallani a dédszüleinktől, a nagyszüleinktől, a szüleinktől, hogy miként tartotta meg, segítette meg, erősítette meg, konfirmálta meg őket az Isten egy életen keresztül, újra meg újra.

Olyan lenyűgöző számomra, amikor egy édesapa vagy édesanya továbbadja a gyermekének azt,

amit ő is kapott. Fantasztikus kiváltság, hogy ezzel mintegy részese lehet ő is annak a konfirmációnak, amelyet alapvetően maga a Teremtő visz véghez.

Vekerdy Tamás pszichológus mondott el egy rövid mesét arról, mennyire fontos, hogy a következő nemzedék is birtokolja azt a tapasztalatot, amelyet az előző nemzedék is kapott az azt megelőzőtől. A kis mese egy legényről szól, aki az erdőben egy nagy falhoz ért. Hátára rengeteg zsák és mindenféle csomag volt felkötte. Amikor észrevette a falat, elkezdte ledobálni a hátáról a holmikat, hogy ezek nélkül könnyen átugorja. Erre a fal elkezdett nőni és nőni, egyre magasabb lett. Amint elkezdte darabról darabra újra felvenni a csomagokat, a fal egyre alacsonyabb lett, és így csomagostul végül át tudta ugrani, és folytatni tudta az útját.

Vekerdy ezzel próbálta illusztrálni, mennyire fontos az, amit magunkkal hozunk a múltunkból, a szüleinktől, a családunktól, a felmenőinktől, és én hadd tegyem hozzá: a vallási közösségünkben, az egyházunkból, a gyülekezetünkben. Generációról generációra...

Mert hihetetlen erő van a továbbadásban. Én azt kívánom, hogy merjük továbbadni, amit mi is kaptunk! Ezekben a nehéz napokban, hetekben, így a tanév vége felé, amikor még inkább érezzük az erőnk, a türelmünk, az időnk végeségét, legyen az életünk megerősítve, konfirmálva napról napra, újra meg újra, általa, aki az átölelő Atya, aki a szelíd Fiú, és aki a vigasztaló Lélek! Legyen az életünk folyamatos konfirmáció!

Ámen.

GÁNCSTAMÁS

Megjelent a *Kelenföldi Evangélikus Hírlevél* 2014. nyári számában.

Lélek-jelenlét

Ki dönti el, hogy mi lehetséges, és mi nem? Ki tervezi meg az adott utat, és ki engedélyezi a lehetőség kipróbálását? Ki hagyja jóvá az indulást? Ki mondja meg, hogy merre forduljunk? Ki mondja ki a végző szót? Ezek és ehhez hasonló kérdések elhangozhatnak a vezetéssel kapcsolatban egy konkrét cél elérése érdekében megtett útvonal tervezésekor, de ugyanúgy aktuálisak egy közösség, adott esetben egy gyülekezet építésénél, jövőképeinek kialakításánál.

„Vezető beosztásban vagyok!” – mondta viccesen és büszkén valaki a volán mögött ülve. S ha csak ennél a képnél maradunk, és bele-gondolunk, akár meg is ijedhetnénk. Mert milyen kevésen múlhat egy baleset vagy annak elkerülése? Egy apró kormányozdula-

dunk-e egy rövid fohászt az út kezdetekor, s a célnál elhagyja-e szánkat a hála és köszönet szava.

A napokban hosszú útra indulunk egy ismerős házaspárral. Én magam a hátsó ülésen foglaltam helyet az autójukban. Egész Magyarországot keresztülszeltük, több állomás is akadt útközben. Segítségünkre volt számos technikai eszköz: térkép, az útvonaltervező által megtervezett útvonal kinyomtatva és a navigációs rendszer az autóban. Ezenkívül autózunk olyan útszakaszokon, amelyek már ismerősek voltak vagy nekem, vagy a vezetőnek. Egy momentum az utazásnak elgondolkodtatott.

Egy útkereszteződésben világosan mutatta a zsákutcát, hogy lezárták az előttünk levő út-

aki ismeri a környéket, és ki tudja jelölni tapasztalata alapján a helyes útvonalat, hogy a zsákutcat kikerülhessük.

Tudom, hogy sokszor elég egy újonnan épített körforgalom, és olyan elveszetteknek érezzük magunkat. Merre is kell mennem?

Ezt a tapasztalatot kamatoztathatjuk a gyülekezetépítésben is, amikor iránymeghatározásra, eligazodásra, célirányosságra van szükségünk ahhoz, hogy a birtokunkban lévő eszközökkel hatékonyan tudjuk gyarapítani közösségünket létszámban és lelki-

A vezetés nehéz feladat, és nagy felelősséggel járó munka. Körültekintően kell megvizsgálni a múlt adta hagyományokat, szokásokat, és erőforrásainkat felmérve bátran tervezhetünk, de nem mindegy, hogy ki vezet.

Körbepástyázhatjuk magunkat a legmodernebb technikával, némely esetben kiderülhet, hogy a gép meghibásodik. Eltévedünk a szabadság látszatát keltő lehetőségek között. Bátran behajtok a zsákutca is, mert saját szemünknek sem hiszünk. De mindezek a kerülő utak tanítanak minket óvatosságra, körültekintésre, a cél újbóli felülvizsgálatára. S ha valami elzárja a tovább vezető utat, érdemes az ősi, jól bevált tapasztalatunk alapuló útbaigazítást kérnünk.

Valaki ezt mondta: ha Isten bezár egy ajtót, valahol megnyit egy ablakot. S ha képesek vagyunk körülnézni, meg is láthatjuk az új lehetőséget.

Pünkösdi táján itt az idő, hogy újra a Szentlélek vezetését kérjük. Egyéni életutunkon s a gyülekezetépítésben egyaránt. Imádsággá lehet pünkösdi énekünk kére: „Jöjj el, drága Vigasztalónk, / Térj hozzánk, szállj reánk, / Légy mi gyámolítónk!” (EÉ 242)

IHÁSZ BEATRIX

ton, amely méterekkel, azaz pillanatokkal később végzetes lehet, vagy éppen elkerüli a bajt. Töredék pillanatnyi elmélázáson múlik, vagy éppen a lélekjelenlétén.

Sokat utazunk, és ezért bátran vallhatom tapasztalatom alapján, hogy valóban a lélekjelenlétén, azaz a Lélek jelenlétén múlik az út sikere vagy kudarca. A célba érkezés szempontjából nem elhanyagolható, hogy milyen lelkiállattal indulunk útnak. Hogy elmon-

szakaszt. Kicsit megálltunk, tanakodtunk, és mégis nekivágtunk abba az irányba. Magyarán, nem hittünk a szemünknek. Vajon nem így vagyunk-e mi is sokszor, amikor Isten éppen egy zsákutcatáblával térít le az általunk elképzelt útvonalról?

Végül egy helybéli segítőt, aki tudta, hogyan lehet kikerülni az útlezárást. Van, amikor semmilyen modern eszköz nem segít, hanem arra kell hagyatkoznunk,

TEREMTÉSVÉDELEM

Mit tehet az egyén, a család és a kisközösségek?

Ember és bioszféra címmel rendezték meg az Egyesült Nemzetek Szervezetének első környezetvédelmi világkonferenciáját 1972. június 5–16. között Stockholmban. A világszervezet közgyűlése a konferencia javaslatára még abban az évben határozatában nemzetközi környezetvédelmi világnappá nyilvánította a tanácskozási kezdőnapját, június 5-ét. Ennek apropóján adjuk közre az alábbi írást.

„Mit tehetnék én? Csupán egy vagyok a hét és negyed milliárd földlakó közül” – hangzik el gyakran azok szájából, akik nem akarnak, vagy azt hiszik, hogy nem tudnak tenni a teremtésvédelemért.

Velük ellentétben én azt valom, hogy ha csak kicsinek látszó tettekkel is, de mindenki hozzájárulhat a teremtett világ állapotának védelméhez.

Ne becsljük alá jobbítóképeségünket! Hívóként a teremtésvédelmet nem Dávid Góliát elleni, reménytelennek látszó kiállításának kell tekintenünk, hanem jó alkalomnak arra, hogy Isten segítő szándéka rajtunk keresztül is érvényesülhessen. És ha Isten munkatársaként gondolunk magunkra, akkor máris egészen más színben látjuk az erőviszonyokat.

A kérdést világi szemlélettel nézve azt mondhatjuk: az egyén hatása valóban nem nagy, de sok kicsi sokra megy. Ha sokan meg tesszük, ami tőlünk telik, akkor a hatás összességében már jelentős lesz. Ne feledjük – még ha nem is

érezzük így –, mi, magyarok az átlagosan 3,2 hektáros ökológiai lábnyomunkkal a világ leggazdagabb egymilliárd embere közé tartozunk, így fogyasztásunk és a környezetre gyakorolt hatásunk igen jelentős. Ha csökkentjük az ökológiai lábnyomunkat, akár akkora javulást is elérhetünk, amely már összemérhető egy, a világ szegényebb részén, például Kelet-Timoron élő ember teljes környezetterhelésével, akit csupán 0,4 hektár tart el.

Arra is láttunk példát, hogy nagy szennyezőket, konzerneket vagy kormányokat egyéneknek sikerült változásra kényszeríteniük. Ha sok ember összefog, és együtt hallatja a szavát valamiért, vagy tesz valami ellen, az olyan erőt képvisel, amelyet nem lehet figyelmen kívül hagyni. A mai kommunikációs lehetőségeket ügyesen kihasználva sikerülhet annyi embert mozgósítani például egy gyártó termékeinek bojkottjára, hogy azt a döntéshozók még akkor sem hagyhatják figyelmen kívül, ha

csupán a gazdasági szempontokra koncentrálnak.

Hogyan és hol alakulhat ki a tetterre kész és tenni képes egyéni hozzáállás? A családban, amely a közösség alapélményét adja meg tagjainak.

Gyerekként családjunk működéséből merítjük azokat a mintákat, amelyekből később felépítjük önálló életünket. Így van ez még ak-

kor is, ha mindenkinek vannak emlékei a „na, ezt én biztosan másképp fogom csinálni!” elhatározásairól. A negatív minta is meghatároz, mint öntőforma a szobrot.

A családnak tehát az is feladata, hogy tudatosítsa tagjaiban életünknek a környezetre és így gyermekeink jövőjére gyakorolt hatását, s megtanítsa azokat a viselkedésmintákat, amelyek segít-

seget jelenthetnek egy fenntarthatóbb életmód kialakításában. E tudás átadásához hozzátartozik a környezetre való odafigyelés, a tanulás, a teremtett világban tapasztaltak megbeszélése, de az olyan szokások gyakorlása is, amelyek környezetkímélőbbé teszik mindennapjainkat.

Nem elég elméletben tudni, hogy az átlag magyar háztartás ökológiai

gekre gondolok, amelyeknek tagjai rendszeresen találkoznak, együtt tevékenykednek, és személyes kapcsolatot tartanak fenn egymással. Nem tartoznak tehát ide az interneten levelezők, fórumozók csoportjai, hiszen e közösségekhez tartozók kapcsolatai és egymásról szerzett tapasztalatai nem valódiak, nem személyesek.

A tényleges közösségek – amilyen például egy szoros baráti társaság, egy kórus, egy klub, de akár egy társasház vagy egy utca lakóközössége – hatékonyan támogatják tagjaikat ismeretek megosztásával, kölcsönös segítségnyújtással és azzal, hogy a közösséghez tartozók jelzik egymásnak, betartják-e a közös normákat a teremtett világ védelme érdekében. Nem kell, hogy ez legyen a közösség fő célja, de ha például egy horgász közösség tele kocsi szervez a tóra menet, azzal nemcsak a szén-dioxid-kibocsátást csökkenti, hanem egyúttal erősíti a csoport tagjai közötti összetartozást, és újabb közös élményekre ad lehetőséget.

Tartozzunk néhány ilyen közösséghez, és tevékenyen gazdagsuk a csoport életét!

ROHÁLY GÁBOR

Megjelent az Új Ember 2014. augusztus 10-i számában

Neked szánt ajándék

„Még nyelvemen sincs a szó, Te már biztosan tudod, Uram” (Zsolt 139,4)

Mondok egy történetet, amit csak én tudok, s csak velem történt meg.

A minap, betegségből lábadozóban, elüldögéltem a nádasunk partján. Különlegesen szép este volt, és hálát adtam az Úrnak a sok gyönyörűségért, ami körülvett. Mindenfelé sárga nőszirmok nyíltak, a békák időnként rá-rázendítettek, sikerült meglátnom egy eddig még csak hangjáról ismert madarat, és eközben a háttérben Rudi bácsi éneke szólt. Nem is kívánhattam többet, annyira megnyugtató volt így ücsörögni, szemlélődni.

Mondtam is az Úristennek: Uram, hogyan is lehet ilyen szép minden, amit teremtessz? Taníts engem a Te teremtényeiden keresztül, taníts figyelmesen szemlélődnöm!

Láttam egy kis fekete bogarat is, épp az írisz nedveit szívogatta. Tudtam mindig, hogy létezik a nőszirmoknak kártevője, de most láttam először munkálkodás közben.

Miközben elégedetten hol ide, hol oda kaptam a fejem a rengeteg látnivaló közt, a szemem sarkából egyszerre megpillantottam egy íriszt, amely megmoccan. Kipattantak a szirmai, éppen abban a pillanatban.

Azt gondoltam, hátha láthatnám, amint kinyílik egy virága, nemcsak úgy fél szemmel, hanem elejétől végéig, így aztán keresgéltem kezdtem az előttem lévő hatalmas bokréta bimbói közt egy megfelelőt. Találtam is egyet, amelyik feltételezésem szerint már igen-csak nyílóban volt. Figyelni kezdtem, nem is mertem elkalandozni másfelé, mert mintha mocorgott volna. Ahányszor a szellő meglegyintette, mind közelebb és közelebb került a pillanat, amikor eleresztik egymást a szirmok. És

valóban, talán három perc sem telt belé: az első szírom kiszabadult, gyors moccanattal kinyílt.

Annyira boldog voltam, csak mosolyogni tudtam.

Istenem, csupán még csak felszökken bennem a gondolat, hátha láthatnám a csodát, legtitkosabb titkaid egyikét, és Te máris betekintést nyújtasz a mélyére.

Elhatároztam, végignézem, amint teljesen kinyílik ez a virág, mert még két szirma hátravolt. Körülöttem kergetőztek a madarak, kis bogarak futkorásztak, békák mocorogtak, sok minden más, amit szintén megnéznék. Egyszer csak egy szép nagy méhecske is érkezett, és hangos döngéssel szállt virágról virágra. Szerettem volna követni a tekintetemmel, de ekkor úgy éreztem, most megérthetek valamit, ha valóban tanulni szeretnék az Úristentől: *a világban oly sok csodálatos dolog van, ha valamit szeretnél, és az Úr nagy szeretetéből azt meg is adja neked, arra figyelj, és ne akarj folyton, mi több, egyazon időben mást és újra még mást is! Figyelj teljes erőddel arra az ajándékra, amit neked szánt az Úr; hátha még csak töredékét láttad, és máris otthagynád egy másik darabkáért. Legyen türelmed végigvárni a dolgok menetét, ha egyszer már belekezdte valamibe, főképpen, ha azon az Úr áldását látod.*

Nem törődtem hát a méhecskével, bár igen szívesen elnézegettem volna. A virágra figyeltem, akkor már nem vonhatott el semmi tőle. Soká kellett várnom, de jött közben biztató jel. Hol egy szélfuvallat hozott kis változást, hol egy aprócska kis cimpa csapant ki a virágon.

Így ücsörögtem húsz-harminc percen át. Akkor hirtelen éreztem, talán láttam: most kezd mozdulni, most meg fog történni. És valóban, egy pillanat műve volt, és az írisz

teljes szépségében kiragyogva pompázott. Még szinte annyi időm sem volt, hogy hálát adjak, hát mit hallok? A döngicsélő méhecské! Egyenesen az én virágom felé tartott, és hopp, már benne is volt, aztán már tovább is szállt.

Mintha azt mondta volna az Úristen: *Látod, mindent megkapsz, még amit meg sem fogalmazol kérdésben, csak a szemed, a lelked vágyódik utána. Csak azt várom el tőled, légy türelmes és kitartó, megkapod azt is, amire nem is számítlasz.*

Amikor mindezt a csodát láttam, megköszöntem az Úrnak. Megköszöntem a szépségeket, a bőkezűségét, a tanítását, és hogy megnyitott engem mindennek a befogadására. Kértem, adja meg nekem ezt mindig, életem során a hétköznapiakban is tudjak esze-reint élni, és mutassa meg nekem, mi a jó, és mi a rossz. Azt kértem az Úrtól, tanítson engem felismerni a rosszat.

Nyitva volt a szemem, pedig gyakran behunyom ima közben. Most viszont ez utolsó kérésem kimondása közben egy fekete bogarat pillantottam meg az én íriszemen. Az ormányosbogár, amiről csak épp fél órája tudtam meg, az írisz kártevője. Az Úr ezt a kérésemet is meghallgatta.

Boldog voltam és pihent. Épp aznap kezdtem el gyógyulni, és tudtam, ha máskülönben nehéz is volt a betegség, ma este annyit tanultam, amennyit talán egészségesen a nagy rohanásban csak hónapok, évek múlva fogtam volna fel.

Ez hát a történet, ami csak velem történt meg, most már azonban te is tudod.

LEVENTE DÓRA

Az írás megjelent Döbrentey Ildikó Beszélgetek az Úrral – 21. századi imák című kötetében (Szent Gellért – Luther – Ekhó Kiadó, Budapest, 2009).

A fűtőrendszer átmosása

Jézus ezt mondja az evangéliumban: *„Főjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.”* (Mt 11,28) Szükségünk van erre a bátorításra, mert bizony nagyon el tudunk fáradni. A názáreti Jézus nyugalmat kínál szava azért is hiteles, mert ő maga is tudta, mi a fáradtság. Egyszer a déli hőségben kimerülve ült le egy Sikár nevű település kútjához, és egy samáriai asszonytól kért inni. Máskor mélyen aludt a hajóban, még akkor is, amikor az viharba került. Aztán a keresztet hordozva kimerülten zuhant Jeruzsálem utcaköveire. Ezáltal Jézus megszentelte a fáradtságot, és hozzánk, vége energiájú emberekhez hasonlított.

Megfordítva is igaz: fáradtságunkban vele lehetünk egyek. Ha módunk van nyári pihenésre, akkor az nem egyszerűen kikapcsolódás lehet, hanem sokkal inkább bekapcsolódás – tudniillik abba a világba, amelybe Jézus hív minket. A vele való közösségbe. *„Főjjetek énhozzám, mindnyájan”* – ezt mondja. Ezért aztán nemcsak az enyhét kínáló vízpartot vagy a hűvösebb hegyeket keressük, hanem Jézust. Őbenne teljesedik be a 23. zsoltár szava is: *„Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm. Fűves legelőn terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti...”*

A fáradt embernek pihenésre van szüksége. Egyszer egy lelkész szemléletesen fogalmazott, felidézve azt az időszakot, amikor templomuk fűtőrendszerét átmosták. Fűtött az még így-úgy, de amikor kimentek belőle a sok izsapat, vízkövet és rozsdalemezt, sokkal jobb lett a hatásfoka. Sok minden lerakódik bennünk is, és Isten néha megálljt parancsol. Amíg ez az átmosás történt, mondta az igehirdető, nem lehetett fűteni. Üzemszünet volt. Egy időre meg kell állni, hogy utána jobban működjön minden.

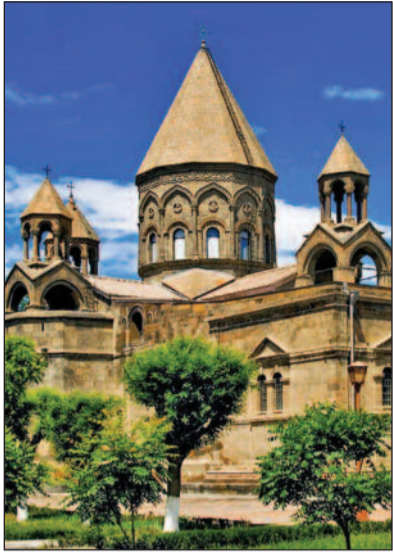
Bizony, le kell lassulni. Életünk egyre inkább a gyorsaságról szól. A sportban, az üzleti életben, a médiában, de még az egyházban is egyre nagyobb a sebesség. Ám nem kell minden áron beszállni a gyorsulási versenybe. A gyorsaság összefügg a felejtéssel, a lassúság pedig az emlékezéssel. Néha kell a lassúság. A teknősbéka többet tud az útról mesélni, mint a nyúl.

A nyár lehetőséget ad arra, hogy a pörgő hónapok után legalább egy-két hétre lelassuljunk. Egy novellájában Milan Kundera egy cseh mondással jellemzi az édes semmittevésben élő embert: *„nézegeti a Jóisten ablakait”*. Aki pedig a Jóisten ablakait nézegetheti, az nem unatkozik, az boldog. Abban az értelemben is, ahogy Gyökössi Endre írja: *„Boldogok, akik mentség keresése nélkül tudnak pihenni és aludni, mert mosolyogva ébrednek fel, és örömmel indulnak újukra.”*

FABINY TAMÁS

Elhangzott a Kossuth rádióban 2011. július 10-én.

Hírek, kitekintés

Minszk, Fehéroroszország. Pavel Ponomarev metropolita visszautasította egy papi csoportnak azt a követelését, hogy a fehérorosz egyháznak biztosítson nagyobb függetlenséget Moszkvától. Szerinte fontos ez az ősi kapcsolat, nem szabad változtatni rajta.

Leer, Németország. Az itteni református egyház 147 lelkészének 27%-a nő. Úgy számítják, hogy 2030-ra az arányuk eléri az 50%-ot. Jelenleg az egyház 17 teológusa készül a lelkészi szolgálatra, közülük 13 nő; a 10 segédlelkész közül 7 nő.

Windhoek, Namíbia. Az afrikai ország fővárosában rendezik majd meg 2017-ben, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján a Lutheránus Világszövetség tizenkettedik nagygyűlését. Száznegyvennégy taggyülekezet várják a világ hetvenkétmillió lutheránusának küldötteit. A találkozó előkészítését célozta – többek között – az a konzultáció, amelyet nemrégiben tartottak a fővárosban.

Vatikánváros. Az ördögűzők nemzetközi egyesületének elnöke, Gabriele Amorth szerint két lelki hatalom létezik: az egyik a Szentléleké, a másik a démonoké. A világszerte dúló keresztényüldözések, -kínzások és -öldöklések mögött ő kifejezetten a sátánt látja. Nigériában eddig tizenöt ezer keresztényt és velük szimpatizáló muszlimot ölt meg ez a démoni hatalom.

Manchester, Anglia. A Lutheránus Világszövetség diakóniai csoportjának döntése alapján az Ukrajnai Evangélikus Egyháznak több támogatást kell biztosítani. A csoport tagjai tizenkilenc országból valók, és egyeztettek a végrehajtandó diakóniai tervekkel.

Drezda, Németország. Az utóbbi időben bevándorlásellenes, illetve -párti tüntetésekről elhíresült városban mindkét oldalon megtalálhatók a keresztény gyülekezetek tagjai is. A Szászországi Evangélikus Egyház most energikusan fellépett azért, hogy rábírja a két tábor az egymással való beszélgetésre. Felhívja a gyülekezeteit, hogy mindent tegyenek meg a szemben állók tárgyalászatához ültetése érdekében. A menekültek segélyezésére az egyház négyszázezer eurót bocsátott rendelkezésre.

Malataya, Törökország. Százharom bírósági tárgyalási nap után sincs semmi remény arra, hogy valaha is elítéljék azokat, akik nyolc évvel ezelőtt meggyilkoltak egy keresztény misszionáriust. A török hatóságok a tettesek legtöbbszörét már régen szabadon engedték az előzetes fogvatartásból, és ítéletről eddig még szó sem volt.

Freiburg, Németország. Eberhard Schockenhoff római katolikus morálteológia-professzor azt reméli, hogy egyházában lehetségesek mélyeszántó reformok. Az idősebb és fontos reformok idejét ugyan már elszalasztotta az egyház, de például ha most az újraházasodottak ügyében sikerülne előrelépni, házasságukat egyházzal is elismertetni, akkor ez már jelezne, hogy „komoly változásokra is készek vagyunk” – mondta.

Washington, Egyesült Államok. Négyszáz egyházi vezető felhívásban követelte a halálbüntetés eltörlését. Hangsúlyozták, hogy a kivégzés morálisan nem igazolható, ezért törvényellenes.

Lahore, Pakisztán. Egy tizennégy éves fiút megkínítottak, benzinnel leöntötték és felgyújtották, mert keresztény volt. James Channan dominikánus szerzetes, a helyi „békeközpont” vezetője szerint az elmúlt év novemberében hasonló módon ölték meg egy téglagyárban dolgozó keresztény házaspárt. A hatóságok rutinszerűen mindig elítélik az ilyen szörnyű tetteket, de sem a megelőzésükre, sem a tettesek megbüntetésére nem tesznek lépéseket.

Laxenburg, Ausztria. Népeségkutatók eddig a 65 évesnél idősebbeket számították az öregek közé. Most azt javasolják, hogy ezt a határt emeljék 80 évre. Ha a várható átlagéletkor ma Németországban férfiaknál 77, nőknél 82 év, akkor a hatvanasokat középkorúaknak kell nevezni. Számításaik szerint Európában 2050-ben a lakosság 20%-a lesz öreg és 33%-a középkorú.

Moszul, Irak. A szinte teljesen romokban heverő városból figyelemztetett a szír ortodox egyház érseke, hogy a közel-keleti keresztényekre ugyanaz a sors vár, mint száz évvel ezelőtt az örményekre. Ezeröttszáz év óta először nem imádkozhatnak a még megmaradt keresztények saját templomaikban. Az úgynevezett Iszlám Állam nevű terrorista haderő a bevonulásakor kihirdette: a keresztények vagy áttérnek az iszlám vallásra, vagy „védelmi sarcot” fizetnek, vagy megölik őket. „Ezek a hordák úgy viselkednek, mintha mit sem tudnának Istenről, emberségről, tisztességről. S a világ ezt három éve nézi tehetetlenül” – mondta az érsek.

Tübingen, Németország. A helyi evangélikus dómtemplomban idén is megtartották azt az ökumenikus istentiszteletet, amelyen azokra emlékeznek, akik még életükben kutatási célokra ajánlották fel a testüket, illetve szerveiket. Valamennyiük nevét felolvassák, majd szalagra írják, és elhelyezik az oltáron. Így teszik lehetővé, hogy a hozzátartozók leróhassák kegyeletüket halottaik emléke előtt.

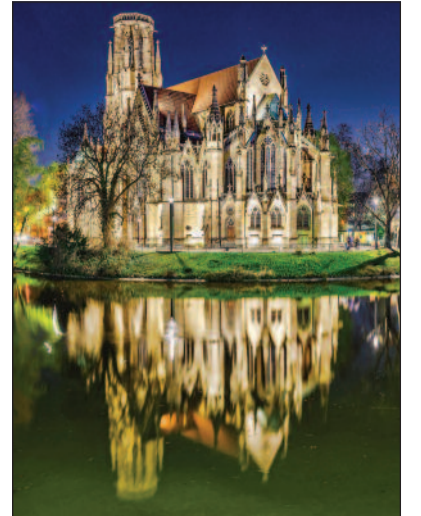
Georgetown, Egyesült Államok. A helyi jezsuita egyetem kutatásai szerint a tervezett vatikáni család-szinódusnak sokkal inkább a szentségi házasságkötések számának rohamos csökkenésével kellene foglalkoznia, mint az elváltak – európaiak szerint oly fontosnak tartott – újraesketésével. A római katolikus házasságkötések száma

az Egyesült Államokban negyvenöt év alatt 420 ezerről 154 ezerre csökkent.

Frankfurt, Németország. Manfred Lütz országosan ismert római katolikus teológus és pszichiáter élesen bírálta a halálról való önrendelekezéssel folyó vitát. Szerinte kérdés, hogy ha magam döntök a halálomról, az tényleg szabadságnak nevezhető-e. „Humánus társadalomban az embernek joga van ahhoz, hogy ellentmondjanak neki, ha öngyilkosságot akar elkövetni” – mondta egy előadásában. Szerinte nem az asszisztált öngyilkosság esetében történik önálló döntés, hanem az úgynevezett hospice-házakban. Ezekben nem az élet meghosszabbításáról vagy gyors befejezéséről dönt önként és szabadon a beteg, hanem a jó halálra készül fel.

Chipata, Zambia. A város utcáin megjelent egy fehér ruhás, hosszú hajú, fehér bőrű, szakállas férfi, nyakában vörös sállal. Gyorsan elterjedt a hír, hogy Jézus van a városban. Az emberek elkezdtek az utcán gyönni és imádkozni, mások csirkét, kecskét, birkát vittek neki ajándékkul. Meg voltak győződve róla, hogy a Messiást látják. Csak később derült ki, hogy egy ravasz olasz turistáról tétéleztek fel isteni tulajdonságokat.

Stuttgart, Németország. Riasztó jel, hogy a június 3–7. között megrendezett német protestáns egyházi napok, a Kirchentag szervezői

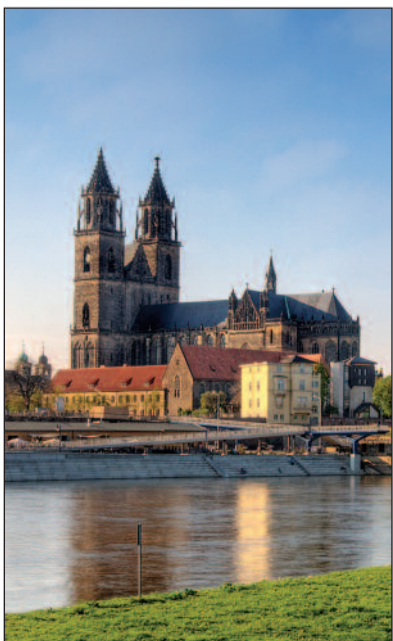

szinte korlátlanul mindenféle nézet, ideológia – néha a kereszténységgel ellentétes nézetek – képviselőit is meghívták, de azt megtiltották, hogy a városban élő nagy messiási zsidó gyülekezet is részt vehessen a rendezvényen, és bemutakozzék. A Smá Jiszráél (Hallá, Izrael) nevű gyülekezet lelkésze keserű panasszal lépett a nyilvánosság elé: „Eddig csak a zsidók tagadtak ki bennünket, most a legnagyobb protestáns rendezvény sem akar rólunk tudni...” Pedig ez a Jézusban mint Messiásban hívó zsidó gyülekezet éppen hidat szeretne verni zsidók és keresztények közé. A merev elutasítás ellenére szeretettel hívják a résztvevőket pénteki „sabbat-istentiszteletükre” a Mainstrasse 69. alatti gyülekezeti otthonukba, amelynek Adon Jესeta, azaz Jézus az Úr a neve.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: GI

Magdeburg, Németország. A szász-anhalti miniszterelnök szerint „társadalmunk túlélését” veszélyezteti az alacsony születési arányszám. Jelenleg a szülőképes nők átlagosan 1,4 gyermeket hoznak világra, pedig a fennmaradáshoz legalább 2,2 kellene. „A politikának végre rá kell jönnie, hogy a család kérdése nemzetünk legégetőbb gondja” – jelentette ki.

KÖZ-ÉP-PONT
Erdélyi Lutheránus Ifjúsági Találkozó

2015. július 28-31. Gyimesközéplek-Borospatyka

„Ejőn a nap, amikor felépítik falaidat, azon a napon szélesre tágul a határ”. Mikes 7,11.

„HATÁROK”

2015. július 28. hétfő

Érkezés, regisztráció, Nyitó istentisztelet és önnepi megnyitó
Koncert: Jakab Péter Izabella és Lajtai Norbert, DJ. Lajtai Norbert

2015. július 29. kedd

ISTENRŐL MAGUNKNAK

Reggeli áhitat
Felvezető előadás: Kerek-asztali beszélgetés.
Határok: Isteni ember megváltása
Csakó Gábor Kossuth-díjas író és FI. Adorjáni Dezső Zoltán püspök
Kézíró foglalkozás, sport, íjszat

Előadás: Néphagyományaink és módem világ
Kallós Zoltán Kossuth-díjas erdélyi magyar néprajzkutató, népművelő
Dr. Pozsony Ferenc néprajzkutató, BBTE néprajz tanársegítő, professzor.
Pánek Kati színésznő

Viseletek felvonulása, bemutatója
Népzenei előadás: Táncházi, Vasi Levente, Tokos és Harmadik Zenekar

2015. július 30. szerdák

HATÁROK ÉS HATÁSOK A GYIMESEKBEN

Kirándulás az Ezer Éves Határhoz
Előadás: A Határnál - Dr. Raffay Ernő történész, politikus
Gyimesi népzene: Istenes dalok, közös bográcsozás
Íjszat: Monus József világrekorder íjsz, Kinizi Zoltán íjsz
Pop Rock koncert: COVERIX BAND

2015. július 31. péntek

Önnepi istentisztelet
Zárás, uti alás, hazautazás

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház
1085 Budapest, Üllői út 24.
(telefon: +36-1/338-2302)

Felelős kiadó: Végh Szabolcs Maek-titkár
Felelős szerkesztő, megrendelés, információ:
Szűcs Petra
(telefon: +36-20/824-8854, e-mail: petra.szucs78@gmail.com)

Maek
Magyar Evangélikus
Konferencia

Bach-hét a Deák téri templomban

► Nemrég ünnepeltük *J. S. Bach* (1685–1750) születésének háromszáz-harmincadik évfordulóját. Elgondolkodtam: milyen nagy idő, és milyen csoda, hogy annyi század elteltével is sugárzó ragyogással él a zenéje. Észrevétlenül egyre közelebb kerülünk hozzá, és belső zárandoklatunk után szebb világba érkezünk. A Pesti Evangélikus Egyház méltó megemlékezést tartott: a Deák téri templomban egy héten át esztendőként a nagy zeneszerző műveit hallhatták az egybegyűltek. Immár huszonhatodik alkalommal tolmácsolták jeles magyar művészek az ismert és kevésbé ismert alkotásokat.

A gazdag júniusi esték feledhetetlen óráit a *Lutheránia* énekkar szolgáltatta, fáradhatatlan szervezőjével, vezetőjével, *Kamp Salamon* karnaggyal az élen.

Zenekari és kantátaesttel kezdődött a Bach-hét. *Gáncs Péter* elnökpüspök köszöntőjében a fényről beszélt. A Szentháromság fénye ragyogja be a zeneóriás műveit. A forrás ott van a Teremtőnél; ez nem képmény, üres, hanem a gyógyítás áradó fénye. A zsúfolt templomban a hagyomány szerint a zeneszámok között rövid igehirdetés hangzott el.

A muzsika hatalmát és erejét az első nap megtapasztalhatták az egybegyűltek: az *Ich hatte viel Bekümmernis* (Megtelt szívem aggodalommal) az

énekkar és a Budapesti Vonósok Kamarazenekar előadásában feledhetetlen volt. Ki kell emelni *Szentes Anna*, *Gémes Katalin*, *Megyesi Zoltán*, *Jekl László* énekesek teljesítményét, *Dobozy Borbála* finom csembalójátékát.

Ittész Tamás és *Papp Rita* kamarastje követte a weimari kantátákat. A két alkalommal előadott hat szonáta ritkán szólal meg így együtt. A hegedű egyenrangú a csembalóval... A két csellósztívnél a hangszeres szóló volt előtérben. A fiatal, tehetséges *Rohmann Dittának* 2013-ban jelent meg Bach-lemeze.

Ella István legjobb orgonistáink közé tartozik. A mester utolsó, befejezetlenül maradt ciklusát, *A fűga művészetét* játszotta. Amint *Göncz*

Zoltán találóan megfogalmazta: „Miniatűr hanguniverzumokból áll ez a hatalmas kompozíció. Az életmű betetőzése, összefoglalja mindazt, amit élete során megvalósított.”

Alföldy-Boruss Csilla orgonaestjén a prelúdiumokból és fűgákból válogatott.

Nagy várakozás előzte meg a záróestet. A *Christum wir sollen loben schon* (Dicséjük hát Krisztust) kantátát nagy tudással és hittel bontotta ki *Kamp Salamon* karnagy. A *Lutheránia énekkar*, a *Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok* és az énekesek diadalra vitték a szép-fájó istencsüretet.

Bach hite, küzdelmes élete, teremtmény képzetele összeforrta a zenével, talán ezért tudott ilyen hatalmas életművet létrehozni. Az udvari muzsikusként hétköznapjait a 18. század elején a kiszolgáltatottság kísérte végig, nem véletlenül kapott többször is „lakáj- és kántorszerpet”. A lipcsei Tamás-templom karnagya bizonyára mosolygott ezen, és fáradhatatlanul dolgozott. Tudta, szerteágazó életműve Istennek tetsző, és minden időben megajándékozta az embereket.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A lovas ember

„Látod, vannak még rendes emberek” – vetette oda borízú hangon hajléktalan ismerősömnek alkalmi társa. S mintha megörült volna az új téma lehetőségének, akadozó nyelven taglalni kezdte, hogy – meglátása szerint – az emberek mindössze két csoportra oszthatók: a szemetekre és a rendesekre. Kész, ennyi, nincs több, ilyen ez a világ.

Az igazat megvallva, szívesen végighallgattam volna – ha nem is örömmel – a korszakalkotó eszmefuttatást, amikor szokásom szerint egy hajnali órán elvittem az üres üvegeket a szelektív gyűjtőhöz. Ennek az ismétlődő feladatnak megközelítőleg mindig azonos a rituáléja. Hajnalonként, munkába menet szoktam megszabadulni a kiürült üvegektől; a környezettudatosság jegyében egy közeli hulladékiszigetre viszem őket.

Azért pont oda – ahol az idézett párbeszéd elhangzott –, mert ott tanyázik hajléktalan ismerősöm, aki örömmel veszi, ha átadom neki a család kiürültüveg-készletét. Van közöttük szörpös-, boros- és sikertelen piaci savanyúságbeszerzésekről tanúsító savanyú uborkás is, meg minden más, ami egy háztartásban általában adódik.

„Hagyja csak, főnök, majd én kiválogatom” – szokta mondani, s valóban, zokszó és finnyáskodás nélkül pakolja át a palackokat a minden vagyonát befogadó, egyszerre szállítójárművé, raktárrá és egyben egyetlen bútorává avanszált – ki tudja már, honnan és mikor elkötött – bevásárlókocsiba. Jól fizető szörpöst, filléres borost és értéktelen göngyölegeket egyaránt.

Már régebb óta ismerjük egymást. Egyik tagja ő a hulladékisziget mellett lakó közösségnek, amely az általunk

termelt hulladék befogadására is ítéltetett, s furcsa módon – másoktól eltérően – télen-nyáron már hajnalban ott sertepertél a néptelen parkoló szélén, amikor társai még dideregve alsznak valahol. Ez némileg érthető: „Tudja, én lovas ember vagyok” – mondta tömör, de tartalmas beszélgetéseink egyikén. Vagyis megszokta, hogy korán kel fel a jószághoz. Amint megtudtam tőle, nemcsak végzettsége, de kellő szaktudása is van e téren, s ami még fontosabb, szereti is a szakmáját, mind a mai napig rajong a lovakért.

„Nem értem – mondtam neki akkor. – Miért nem megy vissza a szakmájába? A lovas turizmus fellendülésével és a kedvtelésből tartott állatok mellett komoly hiány van jó szakemberekből. Bizonyára számtalan helyre elmehetne, ami sokkal jobb, mint így az utcán élni, nem?” Látszott rajta, hogy érti, amit mondom.

„Nem olyan egyszerű ez, főnök – válaszolta. – Tudja, így nem vesznek fel – mutatott végig magán, topis külsején –, rendbe hozni pedig nem tudom magam.” Majd egy kicsit halkabban hozzátette: „Meg aztán már meg is szoktam ezt az életet.”

Akkor és ott abbamaradt a beszélgetés, ám azóta, ha lehetőség adódik rá, nem szoktam kihagyni, hogy ne érdeklődjem tőle: nem vállal-e el legalább nyáron lovas túravezetést, lóápolást, esetleg oktatást a Budapestet övező gyűrűben hemzseggő lovas-tanyák valamelyikén? Ilyenkor általában elneveti magát, bozontos, ápolatlan szakállal közül kivillan hiányos fogsora, és azt válaszolja: „Még meglehet! Ha ennyit mondja, főnök, meglátja, egyik reggel nem fog itt találni.”

Azon a reggelen, amikor nem volt egyedül, társa megjegyzésére nem re-

agált semmit. Mint ahogy én sem. De mit is mondhattunk volna? Hiszen igaz, valóban viszek nekik egy kis bevételt jelentő visszaváltható üvegalmizsnát, de ez a jövedelem oly csekély, hogy talán még az ő nyomorúságos életükben sem játszik komolyabb szerepet. Miért lennének tehát ezért én jó ember?

Másrészt valójában – a látszat ellenére – inkább ők segítenek nekem azzal, hogy nem kell sorban állnom a koszos, szeles visszaváltónál s időt töltenem a procedúrával, a néhány tíz, esetleg egy-kétszáz forintért, amelynek – az Úrnak hála – családunk költségvetésében nincs meghatározó jelentősége, nekik ellenben mégiscsak jól jön. (Nekem pedig jó érzés, hogy segíthettem.) De hogyan járhatna ezért köszönet, amikor még csak nem is adomány, hiszen amit kapnak, az nem az enyémből származik, hanem csak a felesleg egy kicsiny morzsáját adom oda. A jó szó pedig a bónusz, az igazán nem kerül semmibe...

Ám ha utánagondolok, a megjegyzés mégis igaz. Bár erősen leegyszerűsít és általánosít, de egyetemlegesen bölcs megállapítás. Vannak még rendes emberek! Bizonyára vannak! Vannak, akiknek olyan lovas emberük van, akit szívből és érdemben tudnak támogatni.

S talán egyre többen lesznek, akik keresik, mert meg akarják találni a saját lovas emberüket. Akik, ha rá fognak akadni „az én” lovas emberemre – és megtehetik –, elviszik onnan. Hiszen – összes sorstársával együtt – megérdemelnék, hogy az Úr teremtményéhez méltóbb, emberibb körülmények között élhessék életüket.

■ GYARMATI GÁBOR

„Isten legyen Önnel...”

A napokban rekkenő, kora nyári melegben autóztunk hazafelé Szegedről, egy irodalomtörténész-konferenciáról. A várost a Rókus kerület irányában hagytuk el, amikor egyszerre egy kicsit már halványuló, háromnyelvű felirat ötlött a szemembe. A sebesség miatt csak kettőt tudtam végigböngészni és sebtében leírni, de az angol nyelvű is nyilván ugyanezt a nagyon szép üzenetet hordozta: „Isten legyen Önnel”, „Gott begleite Sie” – hirdették a tábla magyar és német szövegei.

A kettő csak eszmeiségében azonos, szövegében nem, hiszen a német textus pontos fordítása annyit tesz: „Isten kísérelje Önt.”

Ezt a mondatot olvasva egy tizenhét éves korombeli emlékem ötlött az eszembe: 1969 nyara, amikor érettségi után egy hónapig finn barátainknál vakációzhattam édesanyámmal, Lahtitól Tamperéig. Ott vasárnaponként evangélikus istentiszteletekre jártunk, s többször is hallottam orgonakisérettel, nagyon igényes előadásban *Armas Maasalo*, a neves finn zeneszerző (1885–1960) szép dalát, a *Velem vándorol utamon Jézust* (EÉ 459), amely napjainkban Magyarországon könnyűzenei hangszerelésben a Széllórszától a Csillagpontig számos evangélikus és református ifjúsági találkozó közkedvelt nótája. Az énekkar szövegét *Túrmezei Erzsébet* ültette át magyarra, gördülékeny és jól énekelhető formában.

Különösen a harmadik versszak adhat erőt és biztatást minden útra kelőnek, szép, régies módon kifejezve: útra valónak. Igen, az útra válók útravalója ez a dal, ez a strófa: „Velem vándorol utamon Jézus, / Bár az út néha oly sötét, / Soha nincs okom félni a bajtól, / Amíg irgalmas karja véd, / Amíg irgalmas karja véd.”

Sokak szívét nyugtathatja meg, sokak úti aggodalmát csíthatja ez az ének 2015 nyarán is, éppen úgy, mint a Szeged határában felénk integető, számomra Maasalo művét felidéző jókívánságtábla. Bár több helyütt ötlenének a szemünkbe állandó környezetünkben és kimozdulásaink során hasonló, erőt adó üzenetek!

Ha annak idején a néhai Csehszlovákiában folyton-folyvást akkori politikai aktualitásokat harsogó táblákba botlottunk az országban belül autózva vagy akár csak bandukolva, ugyan miért ne lehetne most nálunk országszerte *keresztényi tartalmú* üzenetekkel képviselni a mi több mint ideológiánkat? Misszió volna ez is, állandó, nem hervadó és nem halványuló, út menti Széllórsza és Csillagpont a javából!

■ PETRŐCZI ÉVA

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

Szentháromság ünnepe után a 2. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben az Úristen hív szente igéje s elhívott szolgáló által. Ne vessétek meg azt, aki szól! Isten szeretete és jósága körülöleli életünket. Vezérigénkben az Úr Jézus hív magához, beteljesítve Atyja ígését (lásd Jer 31,25). Az Úristen „beszéde élő és ható: éleesebb minden kétélű kardnál, és megítéli a szív gondolatait és szándékait” (Zsid 4,12; LK). „Mi, akik élünk, áldjuk az Urat mindörökké!” (GyLK 749) A nagy vacsora példázatában is Jézus hív: „Jöjjetek, mert már minden készen van!” S a hívás máig hangzik: „még van hely”. Isten országa megtelik hívását elfogadó emberekkel, s az örök élet ünnepi vacsorájáról mi ne kérjük „kimentésünket”, mert „boldog az, aki Isten országának vendége” (Lk 14,17.22.15) Pál ezt hirdeti: Krisztus a maga testében egyesíti Isten új népét. „Ezért tehát nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. ...a sarokkő pedig maga Krisztus Jézus...” (Ef 2,19–20) A bölcsesség s a balgaság hivatása máig azonosan kezdődik: „Aki tapasztalatlan, térjen be ide!” Ámde mi a mennyei bölcsességet válasszuk: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.” (Péld 9,4.10) Mőzes agyonütött egy egyiptomit, s ezért elmenekült a fáraó elől. Midjén papja „ezt mondta a leányainak: (...) Hívjátok ide, és egyék velünk!” (2Móz 2,20) Sílóban az Úr templomában a gyermektelen Anna könyörgött, és fogadalmat tett: „Seregek Ura! Ha... fiúgyermeket adsz szolgálóleánynodnak, akkor egész életére az Úrnak adom...” (1Sám 1,11) A Messiás az ő népének orvosa és táplálója. A hegyre „nagy sokaság ment hozzá...”, és sok beteget vittek magukkal... ő pedig meggyógyította őket.” A pusztában négyezer férfit és hozzátartozót vendégelt meg hét kenyérből és egy kevés halból. „Mindnyájan ettek és jóllaktak, azután hét kosarat szedtek tele...” (Mt 15,30.31.37) A két megfeszített gonosztevő szavai a bűnös ember kétféle véleményét tükrözik Jézusról, de mi ezzel azonosuljunk: minket jogosan ítélték halálra, és „tetteink méltó büntetését kapjuk, de ő semmi rosszat sem követett el. Majd így szólt: Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor... Jézus így felelt neki: Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban.” (Lk 23,41–43) Örök életünket e földön nyerhetjük el ingyen kegyelemből, hit által! *Luther* tanácsolja: „A lator közülünk való, s mi egészen hasonlósok vagyunk hozzá. Kiáltunk hát mi is Krisztushoz! Akkor majd nekünk is azt mondja, amit ő neki: Legyen néked a te hited szerinti!” „Halljátok az Úr igéjét, ti, népek, hirdessétek... megváltotta az Úr Jákóbot... Megjönnek majd, és ujjonganak..., élvezik az Úrtól kapott javakat. ...örömet szerzek nekik...” (Jer 31,10–13) Zengd: „Eljő, mint ígérte, / Örök menyegzője, / Hol mindenkit készen vár asztala. / Ott nagy örömben csendül majd az ének: / Jer, adjunk hálát neki!” (EÉ 310,6)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Felhívás álláshelyek betöltésére

Az Evangélikus Pedagógiai Intézet *pedagógiai előadó*, *pedagógiai szakértő* munkakörökbe (elsősorban teljes munkaidőben) várja azoknak a leendő munkatársaknak a jelentkezését, akik legalább tízéves, kiemelkedő, eredményes szakmai munkával, kifejezetten jó együttműködési és kommunikációs készséggel, szociális kompetenciákkal rendelkeznek. A pedagógus-szakvizsga előfeltétele az alkalmazásnak.

Kiemelt területek: *óvodapedagógia*, *általános iskola*. Előnyt jelent evangélikus köznevelési vagy szakmai szolgáltató intézményben szerzett tapasztalat.

A jelentkezés határideje: *július 10., 16 óra*. Jelentkezni lehet *Majorosné Lasányi Ágnes* igazgatónál önéletrajz és motivációs levél elektronikus úton történő megküldésével. Levelezési cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. E-mail cím: agnes.lasanyi@lutheran.hu.

PALACKPOSTA

Földön járva
– égre nézve

Bár itt a tanév vége, én mégis a tanulásról írok, hiszen az életünk véget nem érő tanulása, és mindig van lehetőségünk tanulni másoktól.

Számomra nagyon szimpatikus, hogy a római katolikus egyház is – az evangélikushoz hasonlóan – újabb tematikus éveket hirdet meg, vagyis az életünk egy bizonyos területére fókuszálva próbálja a „világiak” figyelmét is az égiekre terelni. Így volt már a *papság éve*, a *családok éve*, a *hit éve*, idén pedig a *megszentelt életet* helyezik a figyelem középpontjába.

Azt gondolom, hogy a *megszentelt élet éve* szlogenének – „Rendben vagyok – Földön járok, égre nézek” – amelyet most a magyarországi szerzetesek választottak maguknak, nem csupán az a szerepe, hogy felhívja a figyelmet erre a különleges hivatásra, esetleg nyíltan toborozzon közéjük. Nem is az a cél, hogy az ember elálmélkodjon azon, mennyire más az ő életük a miénkhez képest, és még inkább fokozza a különlegességüket, elérhetetlenségüket.

Sokkal inkább arról szól, hogy ki-ké s saját életében hogyan kerülhet közelebb a saját keresztény küldetéséhez. Mit is jelent az, hogy életünk egy megszentelt térben zajlik? Tudatosítjuk-e, hogy a szentek – azaz az Istenhez tartozók – közösségének részei vagyunk?

A www.rendbenvagyok.hu oldalon ezt olvastam a szerzetesekről vallóktól: „Amikor őket hallgatjuk, velük beszélgetünk, akkor megállunk kicsit, figyelünk és elgondolkozunk. Szavaik, életük példája, derűjük és szeretetük magával ragad, megtart, és örömet ad.”

Igen, az embernek szüksége van társakra, emberekre, akik örömet, megbecsülést, társaságot adnak. Persze nem egyoldalú vagy önző birtoklási vágy ez, mert mi is lehetünk mások számára hasonlóan segítő társak. Az a többlet, amivel egy szerzetes él, az Istennel való elmélyült kapcsolat, mindannyiunk számára vágyott eszmény. Azaz szeretnénk mi is közvetlenebb, élőbb, szorosabb közelségben lenni az Istennel, és ezt az életünk során sokféleképpen próbáljuk el is érni.

Evangélikusként is sok-sok kapocs köt engem személy szerint is hozzájuk. A dobogókői jezsuiták Manréza Lelkigyakorlatos Házának, a bakonybéli bencések Szent Günter Vendégházának visszatérő látogatójaként is mondhatom, sok-sok lelki ajándékot kaptam és kapok általuk Istentől.

Persze eszünkbe jut ilyenkor az a sok nem szerzetes útitársunk is, akik hasonló szerepet töltek be az életünk bizonyos pontján. Nagymamáink, tanáraink, professzoraink, akiknek volt idejük ránk. Akik hiteles életükkel újra és újra lendületet adtak megrekedt lelkesedésünknek. Akiknél úgy éreztük, ők a helyükön vannak. Ők rendben vannak önmagukkal és az égiekkel.

Az említett honlapon bemutatott szerzetesekről szóló szövegek utolsó mondata mindig ez: „X. Y. testvér boldog, X. Y. testvér rendben van.”

Kívánom, kedves olvasó, hogy elmondhasd te is: „Boldog vagyok, rendben vagyok.”

■ BOGDÁNYI MÁRIA

Névjegy: Bogdányi Mária

Egy nagyszerű családban, fizikus-informatikus férjével és négy iskolás gyermekükkel (Veronika, Rózsa, Boróka és Márton) él a Győrhez közeli Sororópátkán. Immán három éve a győri egyetemisták körében végzik egyetemi lelkesítő szolgálatot. Tizenkétezer nappali tagozatos hallgató tanul Győrben; közéjük küldetem, és próbálom ezt a cseppet sem mindennapi lelkesítő hivatást közöttük-velük megélni. Életmód-tanácsadóként, nordic walking oktatóként és egyre többet tapasztalt biokertészként is – ezek hobbiként üzött tevékenységeim – próbálok a test és lélek egységét és egészségét figyelembe véve élni, és igyekszem így végezni a rám bízottak: család- és gyülekezetem szolgálatát.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

EHE-futás a Balaton körül

► Szeretjük a Balatont. Északról, délről és nyugatról nézve, evangélikus templom vagy konferencia-központ udvaráról, fürdőzős hőségben és éjszakai holdfényben – sokféleképpen ismerjük ezt a gyönyörű tavat. Eddig is sok élmény kötött hozzá, de minket, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) öt oktatóját és öt hallgatóját most még eggyel több kapcsol ide. Ugyanis a Balaton mellett a futást is szeretjük. Ezért úgy döntöttünk, május utolsó hétvégéjén mi is körbefutjuk a Balatont. 23 óra 59 perc 26 másodperc alatt meg is tettük! S hogy milyen élményekkel gazdagodtunk?

SZABÓ ADRIENN *katekétáz szakos hallgató, III. évfolyam*: Életem egyik legfontosabb és legjobb eseménye az ultrabalaton. Nagyon jó érzés volt, hogy egy ilyen jó csapat tagja lehettem. Jó volt megtapasztalni, hogy milyen jó együtt időt eltölteni, együtt akadályokat, kilométereket leküzdeni. Sok nevetéssel, emlékekkel és tapasztalattal tértem haza. Hálásan köszönöm mindenkinek, aki támogatott, bátorított, szurkolt nekünk, hiszen elmondhatjuk, ha kérdeznék: „Futottatok?” „EHE!”

MAGYAR TAMÁS *lelkész szakos hallgató, IV. évfolyam*: Februárban érkezik hozzám egy hír: május utolsó hétvégéjén körbefutjuk a Balatont tízen, mit szólsz? Természetesen vállalom. Huszonhárom éves, sportszerető emberként ez nem is volt kérdéses. Abba már bele sem gondoltam, hogy vizsgaidőszakban talál engem a dolog. Ráadásul egyháztörténet-szigorlat előtt. Viszont az élmény semmihez nem fogható. Akár ott futod a távodat, és küzdesz az elemekkel, akár az autóban izgulsz a társadért. Felejthetetlen, ahogyan öt tanár és öt diák huszonnégy órán belül lefut több mint kétszázötven kilométert.

NÉMETH GÁBOR *teológus szakos hallgató, V. évfolyam*: Elhatároztuk. Megszerveztük. Nevet adtunk neki. A sajátunknak éreztük. Készültünk rá. Aztán elindultunk. Futottunk. Hegyre föl és hegyről le. Nappal nagyon melegben, este erős szélben, éjszaka hideg esőben, másnap párában. Láttunk más futókat, akik minket biztattak, vagy akiket mi biztattunk. Láttunk szurkolókat, út szélén állókat, tapsolókat. Drukkoltunk, vártuk és váltottuk a célba érkező társunkat. Sokat beszélgettünk, sokat nevtünk. Éjszaka összebújva aludtunk. Együtt voltunk. Egy csapattá értünk. Megcsináltuk! Körbefutottuk! Együtt, Istennel!

KODÁCSY-SIMON ESZTER *egyetemi adjunktus*: A második szakaszom egy erdőbe vezetett biciklúton kezdődött. Éjfélkor. Még sosem futottam éjszaka. Az erdő után réteken futottam keresztül, mögöttük a holdvilágos Balaton idilli képe, majd sorra hagytam el magam mellett ezt az éjszakai világot: egy kuruttyoló békacsapatot, a sügő nádat, egy ismeretlen madár hangját a fa tetején, egy csapat halkan neszező lovat, helikopter mellett felhangzó emberi beszédet, a déli parti villámlást, a göröngyös-emelkedős biciklútot, egy távoli város fényét, az éjszakai meleg szellőt. Előtem ott volt a váltópont. Ki a következő?

PÁNGYÁNSZKY ÁGNES *egyetemi lelkész*: Futni jó. Amikor az ember rendszeresen edz, és érzi a fejlődést, minden szempontból – testileg és lelkileg is – sokat gazdagodhat általa. Sok versenyt végigfutottam már, de az ultrabalatonra most nem tudtam eleget készülni. A versenyen való részvétel mégis újra megerősített abban, hogy érdemes megtalálni a legsűrűbb elfoglaltságaink közepette is az időt a sportolásra, a lelki életünk fizikai megerősítésére. A verseny hangulata, a csapattagokkal való közösségi élmény felejthetetlen emlék marad! Jövőre is ott leszünk az ultrabalaton futóversenyen!

KODÁCSY TAMÁS *EHE-n habilitált oktató*: Futottunk, ahogyan a Föld jókedvében pörög egyet a Nap előtt. Természetes szoltározás volt ez – közösségben, nevetve, lihegve, egymást váltva és biztatva, szabad ég alatt aludva, napsütésben, esőben, világosan és sötétben, az egyik szelétől a másikig, örültünk a Nappal „mint egy hős, hogy futhat pályáján” (Zsolt 19,6).

HEGEDŰS GÁBOR *lelkész szakos hallgató, IV. évfolyam*: Életem egyik felejthetetlen élményét kaptam szombat este, mikor Köveskál és Sal-

föld között futottam az éjszakában. Leírhatatlan volt az az érzés, amikor az (akkor még) tiszta csillagos ég alatt futva része voltam a sötét éjszakában egy hosszú, fejlámpából és biciklilámpákból alkotott, fénylő gyöngysornak. Mintha a hegyek között egy fénylő ösvény vezetett volna az út végéhez, a célhoz, amelyet megpillantva mosoly terült el az arcomon. Mert e kicsiny fények sora egy ponthoz vezetett, egy kivilágított templomhoz, amelynek tetején erőt és célt adva fénylett a dicső kereszt.

BÁCSKAI KÁROLY *egyetemi adjunktus*: Mi a közös a maratonban és a Balatonban? Nemcsak a rím, de a futás is, ráadásul mindkettő lehet „ultra”. Ultramaraton, ultrabalaton, vagyis nem egyszerűen néhány településsnyi távolság a tó partján, hanem kétszázötven kilométer emelkedő és lejtő, kanyar és egyenes, szőlőhegy és síkság, aszfalt, föld és kőzúzalék. Tízén biztosan tudjuk a teológiáról, hogy a Balaton körbefutható, általunk 34 másodperc híján éppen egy nap alatt. Napsütésben és árnyékban, hideg szélben és esőben, világosan (Világosan!) és éjszékében, amikor a fejlámpák fénye megannyi szentjánosbogárként kíséri a kitarók lépteit a balatoni utakon. A fénypontok mint emlékek úgy kötik össze tizünket a másik hatezer indulóval, hogy vonallá rajzolódva jelzik: ezek az utak nyitottak az ég alatt. Visszavárnak jövőre is.

SZEMEREI BENJÁMIN *lelkész szakos hallgató, III. évfolyam*: Mit jelent körbefutni a Balatont? Víz, rántott hús, kilométer, etap, bokszi! Víz, mert bal kéz felől egész álló nap ott hullámozt, vagy éppen csak visszaverte a napfényt a Balaton, és mert a kiizzadt nedvességet pótolni kellett. Rántott hús, mert egy egész álló nap kellett az energia. Kilométer, mert egész álló nap nem tudtunk más mértékegységben számolni. Etap, mert annyira tetszik a szó, hogy egész álló nap csak ezt hajtogattam. Bokszi, mert egész álló nap csak arra tudtam gondolni, hogy milyen jó érzés 23,5 kilométeren keresztül „egyedül” lenni, fáradtan küzdeni, majd a kimerülés előtti utolsó percben előttem lévő cél felé futva csak arra gondolni, hogy milyen jó lesz beérni váltópontra és a levegőbe öklözni. De valójában nem mondtam igazat, nem egy egész álló nap, csak 23 óra 59 perc 26 másodpercnyi idő kellett hozzá.

BÉRES TAMÁS *egyetemi tanár*: Otthon ott van, ahol az élményeknek van idejük rétegződni az emlékezetben. Nem is untatnék most senkit a Badacsonyhoz kapcsolódó pár évtizednyi élményeim részletezésével. Maradjunk annyiban, hogy felettébb színesek, és hogy kívülről nézve sokban hasonlíthatnak másokéira. Persze az élményeket értelmetlenség kívülről nézni. Ahogy kívülről nézve tízünk futása, egy kisbusz belső tere, az elhangzott poénok sokasága, a fejlámpás éjjeli badacsonyi futás és a fáradtságunkat enyhítő közös ebéd sem tűnhet különösen jelentősnek. Ám „belülről” nézve ritka és jelentős megállapítást kell tennem a múlt hétvégi programunkról: ilyen még nem volt! Otthon itt van, ahol új élmények rétegződnek a régiekre, barátok és ismerősök társaságában.

Összeállította: KODÁCSY-SIMON ESZTER

Hit, zene és sakk

Portré Portisch Lajosról

► 1960 és 1980 között nem volt olyan jelentősebb sakkverseny, amelyen ha elindult, ne lett volna komoly esélyes. Hosszú pályafutása alatt beutazta szinte az egész világot. Híres versenyzőkkel, ismert politikusokkal parolázott, de kimagasló eredményei ellenére mindig szerény, barátságos, keresztény ember maradt. Több nyelven beszél, műveltsége, tájékozottsága irigylésre méltó. A nyugdíjkorhatáron túl sem gondolkodik a visszavonuláson, szervez, irányít, tanácsokat ad, s ha lehetősége adódik, szívesen leül a sakktábla mellé. Máskor pedig régi szenvedélyével, a zenével foglalkozik, hiszen profi színvonalon énekel. **Portisch Lajos nemzetközi sakk nagymesterrel, a nemzet sportolójával beszélgettünk.**

– Azt hiszem, a legilletékesebbnek teszem fel a kérdést: a sakk sport vagy játék?

– Jó kérdés, a válaszhoz azonban először azt kell tisztázni, hogy mit nevezünk sportnak. Ha például a mostanában nagyon divatos „bodyképzés”, -foglalkozásokat vesszük, azokat testedzésnek tekinthetjük ugyan, de a sporthoz vajmi kevés közülük van, hiszen nem rendeznek belőlük igazi versenyeket, ami azért mégiscsak a lényege a sportnak. De mondhatunk más példát is, olyan sportokat, ahol verseny ugyan van, de nem előfeltétel az izomerő. Gondoljunk csak a lövészetre vagy a vívásra. Most pedig sokan szeretnék, ha bekerülne az olimpiai sportágak közé a darts, amelyben egy kis nyilacsakát kell egy céltáblába dobni néhány méterről.

Tény, hogy a sakk az egyik legősibb – nagyjából ezeröttszáz éves – játék, és akár sport, akár nem, az biztos, hogy olyan ajándéka az emberiségnek, amelyet nem szabad elveszíteni. Jóllehet a számítógépes világ – elvitathatatlan érdemei ellenére – nagyon sokat ront a hagyományos, klasszikus sakkjáték szépségén és élvezetén.

– Fantasztikus ívű életpályát tudhat maga mögött. Egy olyan korszakban járhatta be a világot a sakk révén, amikor a vasfüggöny mögött élő emberek még a határközeli településekre sem utazhattak engedély nélkül. Hogyan élte meg ezt az időszakot?

– A kezdet kezdetén nehéz volt, ám később javult a helyzet. Telefonokból mindig tudtam, hogy engem is figyelték. Egyszer külföldről hívtam a feleségemet, hogy megbeszéljük: verseny után Palma de Mallorcán találkozunk. Ám ő elpanaszolta, hogy sajnos nem tud kijönni, mert nem kapja meg a szükséges engedélyt. Ekkor én ezt válaszoltam neki: „Ezek az ostobák azt gondolják, hogy mi disszidálni akarunk?” S csodák csodája: másnap megérkezett az útlevelem. Később aztán már békén hagytak, annak ellenére is, hogy soha sehol nem rejtettem véka alá vallásos meggyőződésemet sem.

– Gyakran találkozott állampárti funkcionáriusokkal, vezetőikkel, sőt személyesen Kádár Jánossal is, akinek közismert volt a sakk iránti rajongása.

– Kádár tudta rólam, hogy hívő római katolikus vagyok, így különösen furcsa, hogy én voltam a kedvence, de erről hadd mondjak annyit: Wagner sem tehetett róla, hogy Hitler kedvence lett. Ennek persze voltak hátrányai is, mert a nyolcvanas években, amikor pedig már nyílt volna rá lehetőségem, szóba sem jöhetett, hogy egy külföldi klubba menjek sakkozni, mondván: „Portisch elvtárs! Szó sem lehet róla! Mit szólnának az emberek, ha Magyarország első számú sakkozója külföldre szerződne?”

A kisebb beosztású elvtársakkal pedig az volt a baj, hogy állandóan bizonyítani akartak, és az intézkedésekkel rá akartak lícitálni a főnökeikre, de sokszor bizonytalanok voltak. Mivel minden valamirevaló pozícióba pártembereket helyeztek, a sakkszövetség élére is egy káder került. Ami-

kor 1978-ban megnyertük Buenos Airesben az olimpiát (a sakkolimpia aranyérmese lett a magyar férficsapat – Gy. G.), és vasárnap reggel találkoztunk vele a szálloda halljában, érdeklődött, hogy hová igyekszünk olyan ko-

PORTISCH LAJOS 1968

rán. Amikor azt feleltem neki, hogy megyünk a templomba hálát adni a győzelemért, hirtelen nem tudott mást válaszolni, csak azt, hogy: „Az nagyon helyes, nagyon helyes” – ami azért nemcsak viccesen, de eléggé elentmondásosan is hangzott.

– Sikereihez nyilván nagyon sok munkával kikövezett út vezetett, és a szerencse is közrejátszott. Elegendő volt ennyi?

– Természetesen tudom, hogy az Úrnak célja volt és van az én életemmel, így a sikereimmel is. Fiatal felnőttként elmentem a templomba, hogy imádkozzak a győzelemért. De ez nem volt számomra egyértelmű, hiszen felvetődött bennem, hogy szabad-e a győzelemért imádkozni, ami ugye nyilvánvalóan azt is jelenti, hogy egyben a másik vereségéért is imádkozom. Amikor ezt a kétségemet megosztottam egy teológiai tanár barátommal, ő azt válaszolta, hogy imádkozni mindig szabad, másrészt pedig Papp Laci példáját hozta fel, aki szintén eljárt a meccsek előtt a templomba. Én pedig végül arra a meggyőződésre jutottam, hogy csak a győzelemért tényleg nem lenne tisztességes imádkoznom, azért viszont igenis lehet, hogy minden versenyre maximálisan fel tudjak készülni, és képes legyek a legjobban teljesíteni. A versenyen pedig győzzön a jobbik, bár az eredmény igazából már úgysem tőlem függ, az Úr majd eldönti, kié lesz a győzelem.

– Ismert, hogy ön professzionális szinten énekel. Hogy viszonyul a zene a sakkhoz? S itt említjük meg azt is, hogy munkásságát az ökumené jegyében végzi, hiszen ha hívják, szívesen lép fel más felekezetek templomaiban is. Nemrégiben például egy evangélikus templomban is hallhattuk.

– Vizi E. Szilveszter professzor – aki egyébként szintén kiváló sakkozó –

egyszer elmagyarázta, hogy az agynak a sakkal és a zenével foglalkozó területe ugyanazon a féltekén található, tehát a két tevékenység egyáltalán nincs olyan messze egymástól, mint elsőre gondolnánk. Így e kettősségre számos példa van a történelemben is. Erkel Ferenc például azonfelül, hogy kiváló zeneszerző, a Pesti Sakk-kör elnöke és kiváló sakkozó is volt. Sőt Vántus Istvánnak, a kortárs magyar zene egyik jeles képviselőjének teóriája szerint a sakkot egy indiai zenész találta fel azért, hogy a hatvannégy kocka, vagyis a nyolcszor nyolc sor segítségével tudjon komponálni.

Én gyerekkoromban hegedültem, tehát a zenével való kapcsolatom korán kezdődött, és szüleimtől tudom, hogy mindig mindenhol éne-

kelttem, gyakran hangos volt tőlem a ház. A hangképzést viszont későn, harmincéves korom körül kezdtem el. Az énektanárom erre azt mondta: „Látszik a hangján, hogy még nem rontották el az énektanárok.” Nos, amikor beláttam, hogy világbajnoki álmaimnak már nincs realitása, akkor eldöntöttem, hogy végre régi szenvedélyemmel, a zenével fogok foglalkozni. Hiszen a zene egyfajta életforma. Lelkileg is, fizikailag is jó formában tart, és rendszeres elfoglaltságot ad. A mai napig majdnem mindennap énekelek, hetente járok énektanárhoz, s van korrepetitorom is. Dalesteken, koncerteken, templomokban szoktam fellépni. S valóban, ha hívnak, szívesen elmegyek protestáns templomba is.

– A sakk – úgy gondolom – a gondolkodás egyik legracionálisabb formája, szemben a hittel, amelyhez érzelmi legközeledek. Hogy fér meg Önben ez a kettősség ilyen – szemmel látható – harmóniában?

– Egyszer pszichológiai vizsgálaton vettem részt, ahol megállapították, hogy nagyon jók a reflexeim, de gyenge a logikám. Tény, hogy matematikából soha nem voltam különösebben jó, de erre a megállapításra azért – azt gondolom – eléggé rácafoltak az eredményeim. Ezzel csak azt szeretném jelezni, hogy nem vagyok benne biztos, hogy a sakkhoz kiemelkedő logikai képességekre van szükség.

A hitet gyerekkoromtól hordozom magamban. Számunkra – családomban és tágabb közösségemben egyaránt – természetes volt, hogy hétközben hitoktatásra, vasárnaponként pedig templomba járjunk. S mivel meg is őriztem, természetes részévé vált az életemnek, és kísérője lett a pályafutásomnak is.

■ GYARMATI GÁBOR

A magyarországi evangélikusság küllhoni egyetemjárása fontos kutatási terület. A német egyetemek számos későbbi lelkész számára szolgáltak nem csupán magas szintű képzést nyújtó intézményül, de tágabb értelemben vett szellemi műhelyül is. Rovatunk jelen írása a jénai egyetem történetéből villant fel néhány mozzanatot, egyúttal olyan kiadványokat ajánlva az olvasók figyelmébe, amelyek megkönnyíthetik az e téma iránt érdeklődők tájékozódását.

A jénai egyetem és evangélikus magyar hallgatói a 19. században

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A tübingiai Jéna a 16. század óta egyetemi város. A jeles intézményt, amely ma Friedrich Schiller nevét viseli, 1588-ban alapították, ezzel egyike Németország tíz legrégebbi egyetemének. Falai között olyan emberek fordultak meg, mint Friedrich Wilhelm Joseph Schelling, Karl Wilhelm Friedrich von Schlegel, Johann Gottlieb Fichte vagy a későbbi névadó, Johann Wolfgang Goethe barátja és költőtársa.

E helyt azonban nem miattuk emlékezünk meg a jénai egyetemről, hanem magyar evangélikus vonatkozásai miatt. A számok tanúsága szerint 1550 és 1560 között még csak négy magyar tanult Jénában, de 1791 és 1800 között 262, 1861–1870 között pedig 208 magyar és erdélyi diák. Nem véletlen, hogy Haan Lajos békecsabai evangélikus lelkész (1818–1891), Békés vármegye és ezen belül különösen Békéscsaba múltjának máig egyik legjelentősebb búvárlója külön kötetet szentelt az egykor Jénában tanuló magyar diákoknak. A könyv *Jena hungarica sive memoria hungarorum a tribus proximis saeculis academiae Jenensi adscriptorum* címmel jelent meg Gyulán 1858-ban (ezenkívül Mokus Gyula *Magyarországi tanulók a jénai egyetemen* című, Budapesten 1890-ben megjelent munkáját illik megemlíteni).

Haan elmélyült érdeklődése, mely e munka elkészítésének irányába terelte őt, több forrásból is táplálkozott. Az első evangélikus lelkész mivolta. A második történeti érdeklődése. A harmadik pedig az, hogy maga is – egyebek mellett – a jénai univerzitás falai között pallérozta tudását. Nevét a jénai egyetem teológiai fakultásának anyakönyve is így jegyezte fel: „Haan, Ludw. Ag.” (merthogy Lajos Ágostonnak keresztelték). Életrajzának további részleteitől e helyt eltekintek, csak azt említem meg, hogy a mezőberényi, majd az eperjesi gimnáziumban tanult, mielőtt útnak indult német földre. 1841–1842-ben tehát előbb Tübingiában, Jénában, majd Poroszországban, Berlinben járt egyetemre.

Erős jénai kötődését jelzi az a tény is, hogy második feleségével, Wilim Amáliával már érett fejlel ismét ellátogatott a városba az egyetem fennállásának háromszázadik évfordulója alkalmából, hogy felkeresse diák-kora kedves helyszíneit. Ahol pedig annak idején számos élményben volt része – nem éppen építő jellegűekben is, de Haan ezekre is derűvel és megértően gondolt vissza. Ebben szerepet játszhatott, hogy általános vélekedés szerint Jénában kedvelték a magyarokat: „Minket, magyarokat valamennyien szerettek és becsültek, s bár

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Levéltárában dr. Szögi László vezetésével több mint két évtizeddel ezelőtt indult az a kutatási program, amelynek célja az európai egyetemeken tanult magyarországi diákok teljes adattárának elkészítése a kezdetektől az első világháború végéig. 1994–2015 között harminckét kötet látott napvilágot – *Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban* sorozattal –, amelyek e projekt eredményeit teszik közzé.

egy társulatba sem tartozunk, azért szívesen láttuk Comerseiken. Em-lékszem, hogy egyszer a Westphalle-rek Comersén voltunk. Már 12 óra tájban alig lehetett valakivel józanul beszélni. A senior holtrészezen feküdt az asztal alatt, a dékán valamelyik padon, stb.”

A comerek mibenlétéről így írt Haan: „...összejöttek ugyan bizonyos napokon az úgynevezett comerekre vagy comptatiokra, de náluk nem az evés-ivás volt a fő, hanem az önművelődés.” Haan naplója szerint a jénai egyetemi ifjúság három nagyobb landsmanschaftba tömörült földrajzi alapon: a vesztfáliaiba, a frankoniba és a tübingiaiba.

Mint láttuk, a duhajkodás nem állt távol az egyetemi ifjúságtól, de a hangsúlyt arra helyeznénk, hogy a magyarokat megbecsülés övezte a német városban. Ezt mutatja az is, ami Schneider Alfréd figyelmét is felkeltette. Ő ugyanis azzal szembesült, hogy létezik Jénában az úgynevezett magyar asztal. Megtudakolni akarván, hogy mi is ez, írt az egyetemre, a válaszból pedig kiderült, hogy a magyar asztal egy találkahelyet jelöl, mégpedig azt, ahol egykor a magyarok találkoztak. Így érthető, miért írhatta az egyetem későbbi névadója, Friedrich Schiller: „...egyetlen, még a régebbi vagy egykorú északnémet egyetemen sem tanult olyan nagyszámú, főleg Magyarországról és Erdélyből jövő diák, mint a miénken...”

E diákok legtöbbször teológiai fakultásra járt, annak oka pedig, hogy Jénát választották tanulmányaik színvonaláért, nem más volt, mint az egyetem meghatározó protestáns-lutheránus szellemisége. Aligha véletlen, hogy 1857-ben „német- és tóteredű magyarországi ifjak” magyar könyvtárat hoztak létre az egyetemen: „Egyhangú határozatunk, hogy a könyvtár kizárólag magyar irodalmi termékeket foglaljon magában, ünnepelt íróink műveit, amelyek magyar nyelven vannak írva” – olvasható a könyvtár alapítólevelében. A könyvtár a Bibliotheca Hungarona nevet kapta; 1941-re az állományra már körülbelül kétezer kötetre rúgott.

Írásunk zárásaként említjük meg tisztelettel az egykori alapítók nevét: Burgovsky János, Világosvári Bohus István, Bohus László, Czener János, Kolbenhayer Soma, Goldberger David, Philadelphus Mór, Püspöky Dániel, Vájna Ádám és Weiss Soma. Közülük többek neve ismerős lehet – nem ok nélkül – a hazai evangélikusság előtt. Nem túlzás tehát Jénát a magyar evangélikus egyházi értelmiség egyik meghatározó műhelyének nevezni.

■ KATONA CSABA

A szerző történész, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének munkatársa, a Magyar Történelmi Társulat igazgató választmányi tagja

HIRDETÉSEK

Meghívó tanévzáróra

„...ilyen lesz az én igém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” (Ézs 55,11)
Az Evangelikus Hittudományi Egyetem június 19-én, pénteken 14.30-kor tartja tanévzáró istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangelikus templomban (XIV., Lócsei út 32.). Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát Pángyánszky Ágnes egyetemi lelkész végzi. Ünnepünk-re szeretettel meghívjuk.
DR. SZABÓ LAJOS rektor

Az ünnepi ülés rendje: megnyitó • rektori beszéd • diplomák átadása • jubileumi oklevelek átadása • a Dr. Solyom Jenő Alapítvány jelentése • bejelentések, köszöntések • Himnusz.

Közreműködik a Közel zenekar, valamint az egyetem énekkara és liturgikusének-szemináriuma. Vezényel Kinczler Zsuzsanna, orgonál Finta Gergely.

Az offertórium a Dr. Solyom Jenő Alapítvány javát szolgálja. Ezúton is köszönetet mondunk mindazoknak, akik felajánlásukkal, adományukkal az evangelikus lelkészképzés ügyét támogatták, és kérjük, hogy a jövőben is segítsék ezt a munkát. Bankszámlaszám: 11714006-20309868.

Felhívás evangelikus pedagógusok számára

„Abban az időben, amikor összegyűjtelek, haza is hozlak benneteket. Meglátjátok majd, hogy jóra fordítom sorsotokat! – mondja az Úr.” (Zof 3,20a.c)
Kedves Testvérek!

A Magyarországi Evangelikus Egyház keresi azokat az evangelikus elkötelezettségű, de nem evangelikus nevelési és oktatási intézményben dolgozó pedagógusokat, akik szívesen csatlakoznának az evangelikus pedagógusok országos közösségéhez. Várjuk azokat a tanárokat, tanítókat, óvodapedagógusokat és a közművelődésben dolgozó szakembereket, akik evangelikus gyülekezetekhez tartoznak, de saját intézményükön keresztül nem kapcsolódnak közvetlenül az evangelikus egyházhoz.

Egyrészt szeretettel hívjuk a pedagógus testvéreket a Reformáció és oktatás programsorozatának keretében augusztus 29-én megrendezendő konferenciára, másrészt mint Evangelikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet szeretnénk velük ápolni a kapcsolatot, felajánlani szolgáltatásainkat, támogatni szakmai és lelki fejlődésüket. Hosszú távon pedig reméljük, hogy közös erővel egy evangelikus elkötelezettségű szakmai közösség élményét, kapcsolatrendszerét, háttérrel is ki tudjuk alakítani.

Jelentkezni a honlapunkról elérhető on-line adatlap (<http://evangelikusoktatás.hu/pedagogusok-kozossege>) kitöltésével lehet.

Istentiszteleti rend • 2015. június 14.

Szentháromság ünnepe után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Jn 3,13–18., Ézs 55,1–5. Textus: Lk 14,15–24. Énekek: 61, 435.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 10. (úrv.) Balicza Iván; I., Táncsics Mihály u. 28. de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; Félé, II., Hűvösvölgyi út 193. de. 10. Veperdi Zoltán; Sarepta, II., Modori u. 6. de. 3/4 12. Veperdi Zoltán; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Keveházi László; du. 5. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. dr. Béres Tamás; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Kertész Géza; Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. Smidéliusz Gábor; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol) Aradi György; de. 11. (úrv., tanévzáró) Simon Attila; Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 10. (úrv.) Gombkötő Beáta; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. Bedecs Réka; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Bedecs Réka; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zuglói, XIV., Lócsei út 32. de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., Gyarmat u. 14. de. 9. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom) de. 10. Ponicván Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. de. fél 11. Kulcsár Márton János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Kulcsár Márton János; Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom) du. 3. Kulcsár Márton János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kovács Áron; Rákosszaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispes, XIX., Templom tér 1. de. 10. (tanévzáró) Deák László; XIX., Hungária út 37. de. 8. Deák László; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (családi) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (családi) Hokker Zsolt; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (tanévzáró, családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (ref. templom) du. 2.; Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Félé Názáret-temploma de. fél 12. Missura Tibor.

Összeállította: Balla Mária

„Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel”

► A nyíregyházi Luther Márton Kollégium diákjai és tanárai május 27-én – tanévzáróval és pedagógusnapi köszöntéssel is egybekötött – megjelentésünnepség keretében búcsúztak nyugdíjba vonuló igazgatójuktól, Martinovszky Istvántól (képünkön).

Nem kis feladatra vállalkozott a kollégium közössége Laborci Géza lelkésznek, az igazgatótanács elnökének vezetésével, amikor titokban kezdték el az alkalom szervezését. Ám próbálkozásuk teljes sikerrel járt, hiszen az ünnepelt az utolsó pillanatig nem sejtette meg, mire készülnek.

Martinovszky István a Nyíregyházi Evangelikus Egyházközség aktív tagja, 1985-től mint presbiter segíti a gyülekezet munkáját. Tizenöt éven keresztül volt a Luther Márton Kollégium igazgatója. Szolgálati ideje alatt épült a mai, százharminc főt befogadni képes intézmény, amelynek létrejöttében aktív, irányító-összefogó szerepe volt. Szolgálatát a zene iránti elkötelezettsége is meghatározta. Előadóművészként több hangszeren is játszik (fúvolya, klarinét, konga, basszusgitár, bőgő, tárogató), és zenei talentumának kö-

A SZERZŐ FELVÉTELE

szönhetően a kollégium életében is jelentős szerepet játszott a zenei nevelés.

Az ünnepségen tartott igehirdetésében dr. Fabiny Tamás Lk 1,80 alap-

ján szolt a diákokhoz, tanárokhoz és a távozó igazgatóhoz. Az Északi Evangelikus Egyházkerület püspöke a testben és ismeretekben való növekedés mellett a hitben és lélekben való megerősödés fontosságát hangsúlyozta, amely a Szentlélek munkájának köszönhető. Majd a simeoni sorsra is utalva méltatta Martinovszky Istvánnak Jézusra mutató szolgálatát, azt kívánva neki, hogy a rábízott feladatok elvégzése után békességgel, hálát adva tudjon visszatekinteni és előrenézni is, hiszen várnak még rá más feladatok az egyházban és családjában.

A nyugdíjba vonuló igazgató munkatársai mellett Zsarnai Krisztián esperes és Márfoldi István egyházmegyei felügyelő, valamint dr. Kovács László Attila nyíregyházi igazgató lelkész és dr. Bálint Zoltán felügyelő is köszöntötte. Martinovszky István meghatódott köszönetnyilvánítását spontán vastaps fogadta. Az alkalmat a kollégium diákjai által előadott prózai és zenei műsorszámok tették teljessé.

■ BALICZA MÁTÉ

A Déli Evangelikus Egyházkerület közleménye

Horváth-Csitári Boglárka, Zsíros Lilla Lenke, László Lajos Gergely, Fülöp Mónika és Halász Alexandra (képünkön balról jobbra) május 28-án a Magyarországi Evangelikus Egyház illetékes bizottsága által – az 1997. évi II. törvény 10/A § (2) bekezdése, valamint a 3/2003. (V. 23.) országos szabályrendelet rendelkezése szerint – lefolytatott parókusi alkalmassági vizsgát eredményesen letette. Önálló gyülekezeti szolgálat végzésére alkalmasak, erre a szolgálatra megválaszthatók vagy meghívhatók.

■ KISS TAMÁS felvétele

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Templomkertem

► Mostanában egyre többet hallani a *Luther market* néven indult, azóta *Templomkertre* „keresztelt” régi-új kezdeményezéséről, ugyanis április óta új koordinátora van a programnak. Az alábbiakban az új projektgazdát, *Orosz Andreát* (*Veres Andit*) kérdeztük az eddigi lépésekről és a jövőbeli tervekről.

– Eddig legfőképpen zenei oldaláról, a Palinta Társulattól ismerhettük, találkozhattunk Önnel egyházi rendezvényeken (is). Emellett most egy teljesen más irányú kezdeményezés koordinátora lett. Mi ennek a története?

– Néhány évvel ezelőtt a *Palinta Társulat* zenei előadásaival csatlakozott a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa *Fenntartható fejlődés* programjához (www.tied.meot.hu), amelynek élményanyaga tovább növelte bennünk a környezettudatos életforma kialakításának elősegítése iránti elköteleződésünket. A zöld gondolatot folytatva azon kezdtünk el tanakodni, hogyan használhatnánk azt a rengeteg kilométert, amelyet a Palinta-turén alatt megteszünk az országban. Így alakult meg a *Zöldellő* Facebook-csoport. A tagoknak vidéki östermelőktől szállítunk terményeket Budapestre. Ez most kicsiben működik. Nem tiltok célt, hogy a *Templomkert* egyik projektjeként ezt „nagyban” is megvalósítsuk, nemcsak a *Palintával*, hanem mindenkiel, aki „hivatalból” egyébként is utazik autóval, és szívesen csatlakozik egy ilyen kezdeményezéshez. A *Templomkert* koordinátori pályázatra férjem (*dr. Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense – A szerk.*) hívta fel a figyelmemet, ezzel a rövid megjegyzéssel: ez neked való!

– Több évig folyt a szervezés, egyeztetés a Luther market néven indult, később *Templomkertre* keresztelt programmal kapcsolatban. Korábban is tettek kis lépéseket a színpadok mögött, ám az első nyilvános megjelenés idén május 16-án Debrecenben, az Északi Egyházkerület missziói napján történt. Mennyiben van kapcsolat a most meghirdetett projekt és a korábbi elképzelések között?

– Új elgondolásokkal szeretnénk egy hosszú távon működőképes, nem profitorientált vállalkozást létrehozni egyházunkban. Így első lépésként elkészült honlapunk (www.templomkertem.com), hiszen ma már webes felület nélkül szinte elképzelhetetlen bár-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Nikó
ararat@lutheran.hu

milyen kezdeményezés életképességének megőrzése. Második lépésként egy fotópályázattal igyekeztünk népszerűsíteni a templomkertek esztétikus és gyümölcsöző kialakítása iránti igényt, amelynek díjátadóval egybekötött eredményhirdetése június 9-én, 18.30-kor lesz a budapesti Lilaköd könyveskávészóban. Részt vettünk az Északi Egyházkerület missziói napján is, ahol néhány terméket saját standunkon árultunk, illetve számos érdeklődővel sikerült megismertetnünk a *Templomkert* projekt törekvéseit.

– Milyen tapasztalatai voltak az említett rendezvényen? Hogyan fogadták a résztvevők, az oda látogatók a standot? Kik segítettek a lebonyolításban?

– Mint említettem, a látogatók nemcsak örültek a standnak, de sokan részvételi szándékukat is jelezték, megosztották velünk saját tapasztalataikat, és azt is elmondták, hogy szívesebben vásárolnának magyar östermelőktől, mint a nagy üzletláncoktól. Természetesen sok régi ismerőssel is találkoztunk. Volt, aki kifejezetten vásárolni jött, nagyon sokan érdeklődtek, és a helyi la-

kosok közül jó néhányan „csak” arra vágytak, hogy beszélgessek. A lebonyolításban természetesen a *Palinta Társulat* tagjai, az östermelők (akik a standon kiállítottak) és barátaink segítettek.

– Milyen termékekkel lehetett találkozni a *Templomkert standján* a missziói napon?

– Több termékkel jelentünk meg, ezeket a honlapon részletesen is ismertettük, hogy már előre készülhessenek a potenciális vásárlók. Most csak kétőt emelnék ki: az egyik a nagyon jó minőségű östermelői pirospaprika volt, amelyből kedvező ára miatt sok fogyott, és a Katona evangélikus kötődésű borászat termékeit is meg lehetett vásárolni, kóstolni.

– Mi a következő lépés? Milyen új pályázatok, lehetőségek vannak kibontakozóban?

– Nyáron termelői-vásárlói adatbázist fogunk létrehozni, és terveink szerint egy on-line piacteret is integrálunk a honlapunkhoz, amelyen keresztül az internetkapcsolattal rendelkező vásárlók könnyedén leadhatják rendeléseiket. Ezúton is kérjük az östermelőket, barátait, ismerőseiket, akiknek fontos, hogy a termény közvetlenül a fogyasztóhoz jusson, és fontos az is, hogy evangélikus színekben történjen mindez, illetve azokat a vásárlókat, akik szívügyüknek tartják a környezettudatos és egészségmegőrző gondolkodásmódot, keressenek minket, hogy össze tudjuk kapcsolni őket egymással. Minden eddigi és jövőbeni kezdeményezésünkről részletesen lehet olvasni honlapunkon és Facebook-oldalunkon.

– Hogyan lehetne röviden összefoglalni a projekt célját?

– Célunk a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteiben és intézményeiben a környezetvédelem, a zöld szemlélet megvalósulásának előmozdítása, az Isten adta föld termőerejének közösségi hasznosítása, valamint a *Templomkert* projekt koordinálása, melynek megvalósulása esetén gyülekezeti vagy egyéb keretek között a projekthez csatlakozó termelők terményei közvetlenül juthatnának el a vásárlókhöz.

■ JCSs

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Halálbüntetés – halálos ítélet – életvédelem

Fontosnak tartom *Drüszler Ferenc* írását (*Halálbüntetés – „Roma locuta, causa finita”, EvÉlet*, május 24., 15. o.), amely egyházi vezetőségünk halálbüntetéssel kapcsolatos nyilatkozatára (*A Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége elutasítja a halálbüntetést*, május 10., 1. o.) válaszol. A kérdés alapos átgondolására készlet mindnyájunkat.

Egyházunk egyértelműen életvédő nyilatkozata napokkal azután jelent meg, hogy hazánk jó rendjéért felelős miniszterelnökünk kérdése egy brutális gyilkossággal kapcsolatban a halálbüntetésre vonatkozóan elhangzott. Az a látogatás keletkezett, mintha nekünk komoly, életet fenyegető születendő törvényt kellene sürgősen megakadályoznunk.

A múlt rendszerek koncepcióis pereit követő halálos ítéletek áldozataira és a napjainkban folyó keresztényüldözésre, több ezer testvérünk lemészárlására gondolva jó, ha nyilatkozunk az élet védelmében. (Bár a gyilkosság büntetéséért kiszabott halálos ítélet ritka, és legtöbbször a kegyelmi felmentés lehetősége sincs kizárva.) Ezekkel kapcsolatban sajnálatos fontos tényről tudatosítanunk. Hazánkban jelenleg is folyik (évi 32-34 ezer) ártatlan, még meg nem született embertestvérünk életének kioltása. Az 1992-es „életvédelmi törvény” alapján végzi ezt a „hóhérmunkát” mindegyik születési osztály, és minden harmadik megfogant élet áldozatául esik. Ebben a kérdésben is kellene nyilatkoznunk (itt minden igehely egyértelműen igazít el).

Keressük a megoldás járható útját imádsággal, egymás szóbeli és tettben megnyilvánuló segítségével, őszinteséggel, a megtévedtek lelki gondozásával. Milyen jó lenne egyházi szülészeti osztály létesítése, ahol minden az élet értékét és örömét sugározná, ahol a lelkiismereti okból írásban felmentést kérő dolgozók is teljes értékű munkatársak, akár vezetőik is lehetnének. Hiszem, hogy Isten gazdag áldása szállna ránk!

„Nem az Úr keze rövid ahhoz, hogy megsegítsen, nem az ő füle süket ahhoz, hogy meghallgasson, hanem a ti bűneitek választottak el titeket Istenektől, a ti vétkeitek miatt rejtette el orcáját előletek, és nem hallgatott meg.” (Ézs 59,1-2)

GYÖRINÉ DRENYOVSKY IRÉN (Budapest)

A megbecsülés jele

Erdélyi Zoltán lelkész testvérünket május 29-én kísértük el utolsó földi útjára a nagyszénási evangélikus templomból. Elbocsátottuk a hamvakat Fazekasvarsándra, ahol másnap volt gyászszertartás. Mindkét templom zsúfolásig megtelt, ezzel a gyülekezetek is kifejezték megbecsülésüket egykori lelképásztoruk és családja iránt. Német és osztrák vendégek is eljöttek tiszteletet adni, és a csoport nevében német nyelvű kondoleálás is elhangzott, „az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen az Úr neve” igével befejezve. Ungancsak a megbecsülés jeleként tartjuk számon a jelenlétüket, és mondunk köszönetet annak a negyvenkét Luther-kabátos lelkésznek, akik – más felekezeti egyházi emberek mellett – a nagyszénási templomban néma főhajattal vettek részt az alkalmon, ahol a liturgiát *Gáncs Péter* püspök és *Lázár Zsolt* esperes végezte.

RIBÁR JÁNOS (Szeged)

Hetven év

A budapesti evangélikus leánygimnázium 1945-ben végzett növendékei május 29-én hetvenéves érettségi találkozójukat ünnepelték. Bevezetésként a Deák téri templomban *Trajtler Gábor* orgonakiséretével *Cselovszky Ferenc* tartott rövid áhítatot, amelyben megköszönte a Teremtő megtartó kegyelmét. Ezután a jogutód gimnázium földszinti könyvtárában gyűltek össze az egykori diákok, hogy egymásnak örülve földidézzék az elmúlt évtizedeket.

A meglepeteket e sorok írója köszöntötte:

„Úgy érzem, tegnap vagy tegnapelőtt történt, hogy egyenruhában, sapkánkon a Luther-rózsás jelvényvel beléptünk az iskolába. Azok az idők – *Kring* tanár úr szavait idézve – valóban történelmi voltak, s hasonlóan súlyos történelmi idők követték őket. Ily módon mi sokkal többet éltünk át az évtizedek során, mint mások a »boldog« bekezdőkben akár száz év alatt.

Az evangélikus leánygimnázium, az évszázados lutheri szellemiséget követve, célul tűzte ki, hogy a diákokat a családi és hivatásbeli életre párhuzamosan készítse fel. Tette ezt azzal a nyitott szellemiséggel, amely olyan régóta jellemzője a hazai evangélikus egyháznak. Ez a szemlélet tette lehetővé, hogy az iskolán belül osztály-, származás-, valláskülönbségek nem mérgezték a légkört.

Mindenkinek lehetősége volt az önálló véleményalkotásra és annak kifejezésére. Ez a magas fokú szellemiség erős szakmai képességgel párosulva biztos alapot adott nekünk. Képesé tett bennünket önmagunk megvalósítására az adott körülmények között. Önmagunkon múltott, mennyire tudtuk benső énjünket, erkölcsi magatartásunkat megőrizni.

Talán ez a magatartás nyilvánult meg abban is, hogy az elmúlt évtizedek során találkozásaink egyre bensőségebbé váltak. Örültünk egymásnak, hallgattuk a beszámolókat. Megosztottuk örömeinket, bánatunkat.

Most ismét összejöttünk. Ez a találkozás kicsit ünnepélyesebb az előzőeknél, hiszen a hetvenedik évforduló.

Iskolánkban természetes volt, hogy a barátságok nem végződtek a kapujában, hanem az otthonokban is folytatódhattak. S itt állunk meg egy percre, és hajtunk fejet az eltávozottakért. Név szerint nem sorolom fel igazgatókat, a tanári kart, osztálytársainkat, sőt azok szüleit.

A tanári, illetve igazgatói szobába vezető első emeleti folyosón jobboldalt látható a tablónk, amely szerencsésen megmaradt. A névsor azonban az első osztálytól az érettségi vizsgáig erősen megváltozott. Két párhuzamos osztályként indultunk, s ötödikes korunkra egyetlen osztállyá zsugorodtunk. S akadtak olyanok is, akik a háború viszontagságai közben külön engedéllyel érettségiztek nálunk...” A köszöntő szavait csendes derű és vidámság követte.

Az Úristen kegyelme segítse meg az egykori növendékeket további életükben, s adjon nekik hitet, szeretetet és erőt!

NOVOBÁTZKYNÉ DR. NAGY PAULA (Budapest)

HIRDETÉS

ÁLLÁSÁJÁNLAT. A Szezhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium állást hirdet az alábbi munkakörökre: magyar-történelem szakos általános iskolai tanár • testnevelés szakos középiskolai tanár • etika szakos középiskolai tanár • ének szakos középiskolai tanár • spanyol szakos középiskolai tanár. Felkínált havi jövedelem: pedagógus-életpálya szerint. Munkába lépés időpontja: 2015. augusztus 24. Jelentkezni lehet önéletrajzzal a szezhlo.titkarsag@gmail.com e-mail címen.

Hiúságom vására – is

Gondolatok az ideji ünnepi könyvhét margójára

Sokaktól hallottam már a korábbi könyvhét alkalmával, íróársaktól és irodalombarátoktól: „Ez itt kész hiúság vására.” A fenti kifejezés – a közhittel ellentétben – nem *William Thackeray* 19. századi leleménye, hanem egy olyan keresztény életvezetési könyvben bukkant föl először, amely nemcsak a puritán irodalom legtöbb forgatóköltője, hanem része a pieta örökségnek is.

Az először 1678 februárjában megjelent, számtalan kiadást és filmfeldolgozást megért *John Bunyan*-könyv főszereplője *Christian* (Keresztény), aki beszélő nevű, azaz allegorikus helyeken bolyong az Égi Város felé vezető rögös úton. Többek között a Csüggedés Mocsarában, az Akadály Dombján, a Halál Árnycáknak völgyében, Kétkedésvárban s természetesen a Hiúság Vásáran is tévelyeg, mire megéli az igaz utat és Isten székelyét, az Égi Várost.

Nos, nagyjából ugyanezeket a stációkat kell végigjárnia, dedikálás közben végigülnie mindazoknak, akik belevetnek magukat a hol vacogtató hidegben, hol – mint az idén – gyümölcsérelő hőségben megrendezett ünnepi könyvhét forgatógábjába. A legerőteljesebb mégis a Hiúság Vására-élményünk lehet. Akad itt dedikáló váltótársának a helyet vonakod-

va átengedő tollforgató, „látjátok, kivel beszélgetek éppen” büszkeségű, nagyember-nagyasszony mániás látogató és kolléga, de – hála Istennek – mindig akadnak örömteli percek is.

Hogy csak az ideji saját élményeimet említsem: találkozás *Fenyvesi Félix Lajos* baráti költőtársával, az *Evangélikus Élet* kiváló publicistájával, a rég látott *Kántor Péter* költővel vagy éppen azzal a jeles filmrendező dramaturggal, *Jánosi Antallal*, aki 2001-ben páros filmportrét forgatott férjéről és rólam. De említhetném újabb barátaink közül *Czimbal Gyula* fotóművészt, a kevesek egyikét, aki képes folyton grimaszoló ábrázatomról „fel-nöttes” portrét alkotni.

Ami pedig az ideji könyvünnepe legnagyobb öröme számomra, az a 2007 óta Magyarországon élő, magyar irodalmi remeket, *Kosztolányi, Örkényt* franciára fordító író barátom, a Marseille közelében született s a filmes világban jól ismert *Thierry Loisel Pécsi utazás* című regényének megjelenése. E könyv szövege – *Barna Anett* költői szépségű fordításában – már kézirat korában magával ragadott, s nem csupán azért, mert Pécsen születtem. Ez a regény – biblikus, Ádámot és Évát ábrázoló címlapjával – egyben egy régi szegedi diáktárs, a május elején elhunyt kiváló szerkesztő, *Székely*

Sz. Magdolna méltó emlékműve is, hiszen ez volt az utolsó, nagy gonddal és szeretettel végzett munkája.

Érdekes, nemcsak hiúság vására, de tarka perzsavásár is ez a minden kora nyári könyves kivonulás. Ahol a boszszantó közjátékok mellett nem ritkák a kifejezetten megrendítő pillanatok sem. Számomra ilyen volt egy nagybetűs Találkozás egy ismeretlen, a közelmúltban megözvegyült hölgygel, aki sok más íróé mellett az én könyveimet, folyóirat-publikációimat is hosszú ideje gyűjtögeti. Ebben az évben, anyagi erő híján, nem *Szürkeháj – Két szemmütét története* című új könyvemet íratta alá velem, hanem egy jó tizenöt éves irodalmi lapot, továbbá sok-sok díszes – baráti körének könyvheti vásárfiál szánt – kis kartonlapot s két, gondosan bekötött, keménytblás *Dedikálások könyvét*, amelybe negyven év alatt sokunk kézjegyet gyűjtögette össze, fia és lánya számára.

Sokan megkongatják a harangot az irodalmi művek és az írók sorsa fölött. De amíg ilyen olvasók léteznek, nincs se okunk, se jogunk bosszankodni és szomorkodni. Legfeljebb egy halk könyvheti imában azt kérni, hogy akik ennire megbecsülik az írott szót s annak gazdáit, azoknak egy kicsivel több pénze juthasson könyvekre...

■ PETRŐCZI ÉVA

HIRDETÉSEK

Meghívó a budakeszi Protestáns Kör rendezvényére

Június 18-án, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) Régen volt, soká lesz címmel a magyar néphagyományokról, a hagyományos paraszti kultúra továbbéléséről tart előadást *Varga Zoltán* koreográfus és *Lőrincz Beáta* táncpedagógus, viselettervező. Szeretettel várunk minden érdeklődőt.

Az előadást a Nemzeti Kulturális Alap támogatja, és ingyenes. Adományokat a Kálvin terem fenntartására a helyszínen elfogadunk.

A Protestáns Kör szervezői

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján 18 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben. Az egyház egységéért – az év egészében gondolat jegyében. A június 21-i téma: *Beszámoló a német egyházi napokról*. Teljes körű istentiszteleti szolgálata

tot végez *Jeong Chae Hwa* koreai lelképásztor. Az egyház központi üzenete: Az örökkévaló Krisztus jelenléte a teremtésben (Kol 1,13–18).

Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 14-étől június 21-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel	5.50 / Duna Tv Hajnali gondolatok	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Napi útravaló	10.40 / Duna Tv 4 kerék (autós magazin)
8.00 / Civil rádió (Budapest) Lélekhangoló	11.07 / Kossuth rádió A Hely (riportműsor)	9.40 / Pax Tv Keresztkérdések	12.45 / Duna Tv Jamie 30 perces kajái (gasztronómiai műsor)
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)	13.00 / Pax Tv A magyar tudomány ünnepe az EHE-n (riportfilm)	A Zákus Médiacentrum műsora	13.30 / Kossuth rádió „Tebben bíztunk eleitől fogva...”
9.00 / Duna Tv Isten kezében	13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk!	15.55 / Duna World Előkészületek a Csillagpontra	A református egyház félórása
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból	Az evangélikus egyház félórása	16.25 / Duna World A nap vendége Romsics Ignác	16.00 / Duna Tv Balatoni nyár (magazinnéző)
10.04 / Kossuth rádió Evangélikus istentisztelet közvetítése Mentshelyről	16.40 / Duna World Velünk élő Trianon (magyar dokumentumfilmsorozat)	19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Hétközi istentisztelet	16.15 / Duna World Virágzó Magyarország Tótkomlós
15.25 / Pax Tv Esperes 60 (riportfilm)	20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor)	21.25 / Pax Tv Bach: János-passió (koncertfilm)	19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Lélekhangoló
15.30 / Duna Tv Szerelmes földrajz Eperjes Károly	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	22.00 / Bartók rádió Dzsessz	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Evangélikus istentisztelet (credoradio.hu)	20.57 / Bartók rádió Az Országos Filharmónia 260 tagú egyesített zenekarának hangversenye	0.15 / Duna Tv Belépesi nyilatkozat (magyar dokumentumfilm)	19.35 / Bartók rádió A Cremona vonósnégyes hangversenye

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
11.05 / Duna World Élő egyház (vallási híradó)	5.50 / Duna Tv Hajnali gondolatok	9.00 / Duna Tv A magyar úrszáz napja	6.40 / Duna Tv Biblia és irodalom
12.05 / Bartók rádió Thierry Escaich játszik a Mátyás-templom orgonáján	9.45 / M3 Frakk, a macskák réme (magyar rajzfilmsorozat)	Élő közvetítés Balatonfüredről	9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
15.25 / Duna World Isten kezében	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) Lélekhangoló	11.25 / Duna World Ízörzök	9.30 / ZDF (német) Evangélikus istentisztelet Klosterneuburgból
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Nyitott ajtók (evangélikus magazin)	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)	16.00 / Duna Tv Balatoni nyár (magazinnéző)	9.30 / Bartók rádió Musica Sacra (egyházzenei magazin)
21.22 / Bartók rádió Ian Bostridge és Julius Drake Schumann-dalestje	15.00 / Pax Tv Kegelemből van	17.10 / Pax Tv Schweitzer József (portréfilm)	9.50 / Duna Tv Evangélikus ifjúsági műsor
22.25 / Pax Tv Nagy versmondás (irodalmi műsor)	üdvösségetek a hit által	21.00 / Pax Tv Gospel Café (zenés műsor)	10.00 / Duna Tv Metodista ifjúsági műsor
23.00 / Duna Tv Molto pavane – Erkel és Mahler	16.35 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) Lélekhangoló	21.25 / Duna Tv Spartacus (amerikai film, 1960) (180')	10.05 / Duna Tv Református magazin
Tévéjáték az Erkel Színház előadása alapján	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)	21.43 / Kossuth rádió Rádiószínház	13.15 / Duna World Magyar történelmi arcképcsarnok Széchenyi Ferenc
0.35 / Duna Tv Ég veled! (magyar film, 2005) (92')	20.05 / Hír Tv Csörte (politikai vitaműsor)	21.00 / Duna Tv Szép Ernővel csúnyán bánni?	14.00 / Pax Tv Reformáció gálaest
	23.20 / M3 Amerikából jöttem (magyar komédia, 1989)	1.00 / Duna Tv Szemekbe zárt titok (argentín-spanyol filmdráma, 2009) (124')	17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Evangélikus istentisztelet

Új nap – új kegyelem**Vasárnap (június 14.)**

[Istenem,] szereteted az életnél is jobb. Zsolt 63,4 (Róm 8,38–39; Lk 14,15/16–24; Ef 2,17–22; Zsolt 106,24–48) Sokan mondják, hogy az egészség a legfontosabb. Tényleg fontos az, ha az ember egészséges, ha nem fáj semmije, ha jó a közérzete, és így tud élni, dolgozni. De az élet még ennél is többet ér. Mert az élet nem csak egészségesen élet. Sokan kisebb vagy komolyabb betegséggel is élnek akár hónapokat, éveket, évtizedeket. Az élet több mint az egészség. De van-e valami, ami még az életnél is jobb, több, értékesebb? Az ige azt mondja: igen, van, az Isten szeretete. Az az életnél, az itteni életnél is jobb, mivel az örök, örökké tart. Ez az örök szeretet jelent meg Jézusban, és aki öbenne él, az örökké él, és nem választja el tőle senki és semmi, még a halál sem.

Hétfő (június 15.)

Azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek, és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket. 1Kor 1,28 (Ézs 25,8; Péld 9,1–10; 1Móz 39,1–23) Kik a nagyok, az előkelők, az értékesek, a befolyásosak? Azok, akiknek hatalmuk van, akiknek sok pénzüik és vagyonuk van, akiknek igencsak kiterjedt, magas szintű kapcsolataik vannak? Az ember általában így gondolja. Az Isten értékrendje más: mindezeket nem nézi és nem veszi számításba, hiszen minden hatalom az ő kezében van, ő az egész világegyetem Ura. Ezért az emberek semmik előtte, mind csak por és hamu. És mégis, Isten nem így tekint ránk. Kiválasztott, elhívott bennünket, hogy nekünk adja az örök értéket, Jézust és benne önmagát, hogy nekünk örök életünk legyen öbenne. Így semmisíti meg a világ dicsőségét.

Kedd (június 16.)

Jézus pedig így válaszolt nekik: ...Sohasem olvastátok: „Gyermekek és csecsemők szája által szerzett dicséretet”? Mt 21,16 (Zsolt 127,3a; 2Móz 2,11–15/16–22/23–25; 1Móz 40,1–23) Mennyire más egy kisgyermek, mint egy felnőtt! Nem azért, mert a kisgyermek vagy a csecsemő ártatlan volna, hanem azért, mert megvan benne a feltétlen bizalom a szülő iránt. Bízunk benne, ráhagyja magát. Nekünk, felnőtteknek is így, ezzel a feltétlen, teljesen ráhagyatkozó bizalommal kellene fordulnunk Isten felé mindennap, áldani és dicsérni őt gondviselő szeretetért, megtartó kegyelméért, mint gyermekei.

Szerda (június 17.)

A mi Istenünk az Úr!... Ő vigyázott ránk végig az úton, amelyet megtettünk. Józ 24,17 (Júd 24–25; 1Sám 1,1–11; 1Móz 41,1–36) Ő mindig ott volt velünk. Boldog, felemelő és biztosságot adó, jóleső tudat ez. Utólag jobban tudható, látható, mint az események között. Közben lehet, hogy észre sem vettük, és úgy éreztük, hogy csak magunk vagyunk és azok, akikkel együtt éljük át az eseményeket. Pedig ő, az Úr mindig jelen volt, és jelen van. Az ő jósága, gondviselő szeretete védett és tartott meg sok veszély közepette. Áldott legyen mindörökké!

Csütörtök (június 18.)

Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a szája. A jó ember jó kincséből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincséből hoz elő gonoszt. Mt 12,34–35 (Péld 15,13; Mt 15,29–39; 1Móz 41,37–57) Naponta átéljük Jézus Urunk szavának igazságát. Bizony, belülről, a lélek mélyéről jönnek elő azok a szavak és érzések, melyeket igyekszünk eltitkolni, elfojtani, úgy tenni, mintha ott sem lennének. Pedig ott vannak. És jönnek olyan pillanatok, melyek kihozzák ezeket belőlünk. Urunk, irlalmazz nekünk! Add, hogy Lelked ereje töltsen el szívünket!

Péntek (június 19.)

Jézus mondta: Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik. Jn 10,27–28 (Zsolt 23,2–3; Lk 23,39–43; 1Móz 42,1–28) Döntő, életbevágóan fontos, hogy kire, mire hallgatunk, kit és mit követünk. Nagy a világban és a lelkekben a hangzavar. Sokan követik a nagy hangú, nagyot mondó, harsány embereket és eszméket. Csak egy hang biztos: az örök életre vivő pásztor hangja. Mi az ő nyája letünk megkeresztelésünk által, ezért az ő biztos, védelmet adó hangjára hallgassunk! Vele és általa az örök fénybe visz utunk. Kövessük őt, a jó Pásztort a világ ellenében is.

Szombat (június 20.)

Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen. Ézs 53,5 (1Pt 2,24; Jer 31,7/8–14; 1Móz 42,29–38) Milyen békességről ír a próféta? Nem arról, amelyik közöttünk, emberek között szokott lenni. Ez a békesség igen labilis és mulandó, pedig mennyit fáradozunk érte. Az Isten békessége örök, teljes. Nem haragszik ránk, nem rója fel nekünk vétkeinket, hanem megbocsát, és szeret. Ennek az igazi békességnek igen nagy ára volt: Jézus halála a kereszten értem, értünk, mindannyiunkért. Összes vétünkért, bűnünkért ő szenvedett és bűnhődött, hogy nekünk békességünk, boldogságunk, örök életünk legyen.

■ ISÓ ZOLTÁN

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA Mária (maria.ball@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: FEDOR SÁRA (sara.fedor@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Munkatárs: WALKÓ ÁDÁM (adam.walko@lutheran.hu). Rovatvezetők: DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu). Szerkesztőbizottság: ADÁMI Mária, BALCZA MATE, B. WALKÓ GYÖRGY, DR. FABINY TAMÁS, KENDEH K. PÉTER, KISS MIKLÓS, KISS TAMÁS, DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, PRÖHLE GERGELY, RADOSNÉ LENGYEL ANNA, T. PINTÉR KÁROLY.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletéig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belsőleg (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

